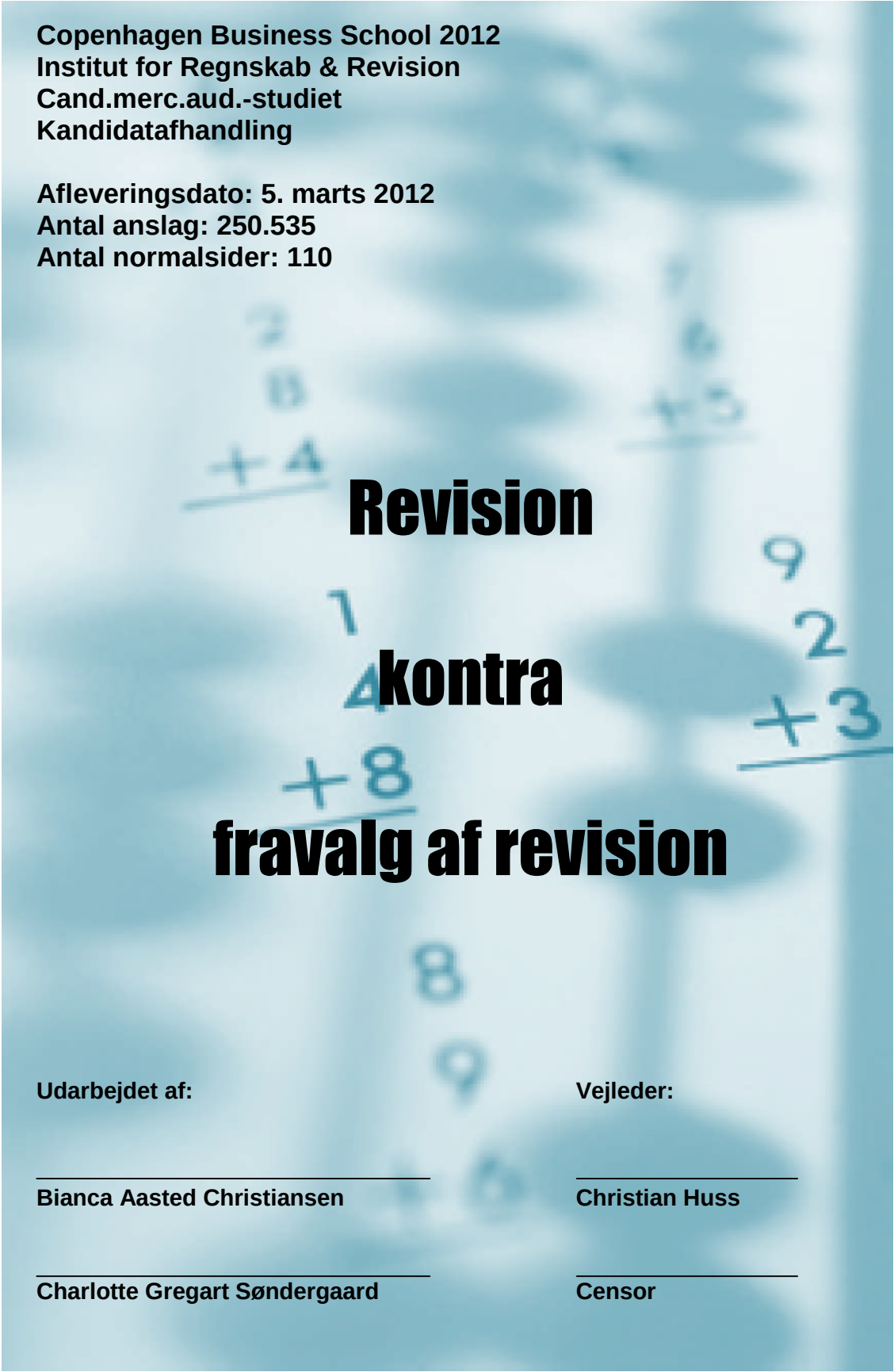

Copenhagen Business School 2012
Institut for Regnskab & Revision
Cand.merc.aud.-studiet
Kandidatafhandling

Afleveringsdato: 5. marts 2012
Antal anslag: 250.535
Antal normalsider: 110

Revision kontra fravalg af revision

Udarbejdet af:

Bianca Aasted Christiansen

Charlotte Gregart Søndergaard

Vejleder:

Christian Huss

Censor

Indholdsfortegnelse

Forkortelser.....	5
Executive summary	6
1.0 Indledning.....	7
2.0 Problemformulering og metodevalg.....	9
2.1 Problemformulering	9
2.1.1 Definitioner.....	9
2.1.2 Problemafgrensning.....	10
2.2 Opgavestruktur.....	12
2.3 Model og metodevalg	15
2.3.1 Primære data.....	16
2.3.2 Sekundære data	21
2.4 Kildekritik.....	21
3.0 Baggrund for revision.....	22
3.1 Koalitionsmodellen	22
3.1.1 Krav i forhold til offentlige myndigheder	23
3.1.2 Krav i forhold til øvrige interessenter	24
3.2 Agent-principalteorien.....	24
3.3 Forventningskløften mellem revisor og ledelse/ejere	26
4.0 Udviklingen i revisionspligten	29
4.1 Erfaringer fra Sverige, Norge og Storbritannien	32
4.1.1 Erfaringer fra Sverige	32
4.1.2 Erfaringer fra Norge	33
4.1.3 Erfaringer fra Storbritannien.....	34
4.1.4 Sammenligning	35
4.1.5 Konklusion	36
5.0 Typer af påtegninger til brug for årsregnskabet.....	37
5.1 Revision	37
5.1.1 Formålet med revision.....	38
5.1.2 Krav til revisor	39
5.1.3 Sikkerhed og ansvar	40
5.1.4 Krav til revisionspåtegningen	42
5.1.5 Revisionspåtegningens omfang	44
5.1.6 Modificerede revisionspåtegninger.....	47

5.2 Review	47
5.2.1 Formålet med review	48
5.2.2 Sikkerhed og ansvar	49
5.2.3 Krav til review-erklæringen.....	50
5.2.4 Review-erklæringens omfang.....	51
5.2.5 Modificerede påtegninger.....	53
5.3 Assistance med opstilling af årsregnskab	53
5.3.1 Formålet med opstilling af årsregnskab.....	54
5.3.2 Sikkerhed og ansvar	54
5.3.3 Krav til påtegningen	55
5.3.4 Påtegningens omfang	56
5.3.5 Modificerede påtegninger.....	56
5.4 Fravalg af revisorbistand	57
5.5 Sammenligning af revision, review og opstilling af årsregnskabet	57
5.5.1 Formål	57
5.5.2 Sikkerhed og ansvar	59
5.5.3 Krav til påtegning	59
5.5.4 Påtegningens omfang	59
5.5.5 Modificerede påtegninger.....	60
5.5.6 Fordele og ulemper ved de enkelte typer af erklæringer	61
5.5.7 Konklusion	68
5.6 "En udvidet gennemgang"	70
6.0 Revision kontra fravalg af revision.....	72
6.1 Virksomhedernes valg af påtegning samt holdning til revision og fravalg heraf..	72
6.1.1 Respondenter	74
6.1.2 Respondenternes brug af revisor	76
6.1.3 Review-erklæring	84
6.1.4 Revisionspåtegningen.....	87
6.1.5 Lempelse af revisionspligt.....	88
6.1.6 "En udvidet gennemgang"	89
6.1.7 Konklusion	91
6.2. Kreditinstitutternes behov for sikkerhed i revisionspåtegningen.....	93
6.2.1 Interviews med pengeinstitutterne.....	93

6.2.2 Undersøgelse foretaget af FSR blandt pengeinstitutter i Danmark	98
6.2.3 Undersøgelse blandt pengeinstitutter foretaget af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	102
6.2.4 Global undersøgelse	104
6.3 Konklusion	104
7.0 Konklusion	106
8.0 Perspektivering	111
8.1 Interview med Morten Renge	113
9.0 Litteraturliste	116
9.1 Faglitteratur	116
9.2 Love og standarder	116
9.3 Publikationer og artikler	117
9.4 Hjemmesider	119
9.5 Andet	119
Bilag 1 – Den uafhængige revisors erklæring	120
Bilag 2 – Den uafhængige revisors erklæring om review af årsregnskabet	122
Bilag 3 – Erklæring om assistance afgivet af uafhængig revisor	123
Bilag 4 – Stikprøver spørgeskema	124
Bilag 5 – Spørgeskema	128
Bilag 6 – Svar på spørgeskema	135
Bilag 7 – Spørgeskema lukkede svar	147
Bilag 8 – Spørgeskema åbne svar	150
Bilag 9 – Spørgsmål til pengeinstitutterne	157
Bilag 10 – Interviews med pengeinstitutter	160
Bilag 11 – Interview Morten Renge:	179

Forkortelser

E&S:	Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (Erhvervsstyrelsen pr. 1. januar 2012)
FSR:	FSR – danske revisorer
IAASB:	International Auditing and Assurance Standards Board
ISA:	International Standards on Auditing
ISAE:	International Standard on Assurance Engagements
REVV:	Revisionsteknisk Udvalg
RL:	Revisorloven
RS:	Revisionsstandard
SEL:	Selskabsloven
SME:	Small and medium sized enterprises
SMV:	Små og mellemstore virksomheder
UR:	Revisionsudtalelse
ØEM:	Økonomi- og Erhvervsministeriet (Økonomi- og indenrigsministeriet fra oktober 2011)
ÅRL:	Årsregnskabsloven

Executive summary

Auditing requirements have been a highly debated subject in both Denmark and other EU countries. The debates have resulted in the introduction of a number of audit exemptions in the individual EU countries and recently Denmark has approved a second audit exemption as of 1 January 2011.

However, many companies continue to have their financial statements audited even though they are exempt from the audit requirement. We have examined the reason for this continued audit through a questionnaire survey and the result indicates that the individual companies have many different reasons for continuing with an audit. Some of the reasons mentioned in the questionnaire are: the companies are unaware of the consequences of discontinuing with the audit, the companies themselves want to continue with the audit, the cost saved by discontinuing the audit is unimportant or the mortgage credit institutions demand audited financial statements. The companies who discontinue the audit do so to save money and because they believe the audit does not add value when the company's size and activity level is taken into account. A general trend revealed in the questionnaire is that a large number of the respondents are unaware of the difference between an audit and a review and for this reason they are unsure which type of auditor's report to choose. Several surveys have indicated that the credit institutions attach great importance to the fact that the financial statements have been audited. However, this has turned out not to be the case in our questionnaire where we interviewed four mortgage credit institutions. The interviews reveal that the mortgage credit institutions would be just as satisfied with a review and for this reason the need for audited financial statements steadily diminishes.

On the basis of our analyses we can conclude that there seems to be less demand for audited financial statements among the smaller class B enterprises, as the audit exemption in this case concerns enterprises that have no extensive internal controls and only limited separation of duties. In addition, the daily management and the executive management are often one and the same for which reason the requirement for an audit no longer applies, see the principal-agent theory. Furthermore, it became apparent that the stakeholders – including the credit institutions – were satisfied with a review of the financial statements and thus there is no reason for the enterprises to spend their resources on an audit.

1.0 Indledning

Flere og flere virksomheder fravælger i dag revision, da de ikke føler, at de har et behov herfor og dermed gerne vil spare revisionsomkostningen. Fravalg af revision blev der for første gang åbnet mulighed for i 2006, hvor regeringen valgte at lempe revisionspligten for de mindste klasse B-virksomheder. Lempelsen kom som et udspil fra den daværende regering og dennes mål om at have dels den mest effektive erhvervsregulering i EU og dels at reducere de administrative byrder, som virksomhederne pålægges fra det offentlige for at sikre fortsat vækst¹.

Som følge af tidligere års erhvervsskandaler har der været tendens til et øget krav til revisors opgaver ved udførelse af revision. Disse krav er som udgangspunkt gældende for både små klasse B-virksomheder og store børsnoterede virksomheder, så længe der er tale om en revisionspåtegning. Revisorer for små virksomheder i klasse B vil således også skulle udføre disse handlinger på trods af, at årsregnskabet har begrænset betydning for øvrige interessenter andre end virksomhedens pengeinstitut og evt. leverandører.

Man kan dermed sætte spørgsmålstegn ved, om de mindre virksomheder overhovedet kan revideres ud fra de samme standarder som de større virksomheder, da de som udgangspunkt ikke har implementeret kontroller og funktionsadskillelse i virksomhedens bogholderi. De små virksomheder betaler derved for revisionsarbejde, som de ikke drager nær så stor nytte af som de større virksomheder. Lempelse af revisionspligten har dermed givet de mindre virksomheder mulighed for at fravælge revision, som de ikke har nytte af, set i forhold til virksomhedens størrelse.

Revisionspligten og lempelsen af denne har på baggrund heraf været til stor debat gennem flere år. Dette skal særligt ses i lyset af, at Danmark før 2006 som et af få lande ikke havde udnyttet den lempelse af revisionspligten som EU's 4. selskabsdirektiv giver mulighed for. Regeringen har nu over to omgange lempet revisionspligten således, at flere virksomheder er fritaget for den lovpligtige revision, men der er fortsat plads til yderligere lempelser. Den første lempelse var gældende fra

¹ Lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven. Lov nr.720 af 25. juni 2010.

regnskabsåret 2006 og medførte, at 20%² fravalgte revisionen dette år. Tallet er for 2008 steget til 32%³.

Eftersom der har været behov for lempelse af revisionspligten, kan man spørge sig selv, om årsregnskabet overhovedet er vigtigt for virksomheden, eller om det i virkeligheden blot bliver udarbejdet til ære for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Behovet kunne måske se anderledes ud, hvis revisionen og revisors påtegning var bedre tilpasset den enkelte virksomhed, således at denne opnåede en højere nytteværdi.

Virksomheden kan dog fortsat have et behov for revision som følge af krav fra dennes interessenter, såsom pengeinstitutter og leverandører. Alternativt, hvis virksomheden har fravalgt revision, kan den blive nødsaget til at levere yderligere dokumentation for at kunne tilfredsstille interessenterne. Det kan derfor diskuteres, hvad den reelle effekt er ved den lempede revisionspligt, når virksomhederne i stedet skal levere andre former for dokumentation.

For at imødekomme interessenternes behov for sikkerhed via årsregnskabet blev der af FSR, i forbindelse med lovforslaget om forhøjelse af grænserne for lempet revisionspligt i 2009, foreslået en ny type erklæring for klasse B-virksomheder. Denne har til hensigt at give virksomhederne mulighed for en udvidet gennemgang i forhold til et review, dvs. den giver højere grad af sikkerhed end et review men lavere sikkerhed end en revision. Formålet er, at virksomhederne skal kunne nøjes med denne type af påtegning i årsregnskabet frem for en revisionspåtegning og på den måde tilfredsstille bl.a. pengeinstitutternes behov for sikkerhed via årsregnskabet⁴.

Vi finder på denne baggrund debatten om lempelse af revisionspligten interessant og ønsker med denne afhandling at undersøge det reelle behov for revision og om andre alternativer med mindre grad af sikkerhed er tilstrækkelige, både i forhold til virksomhedernes eget behov og i forhold til pengeinstitutternes krav.

² 20 % af dem som har mulighed for at fravælge revision, jf. afsnit 4, Udvikling i revisionspligten.

³ Notat fra E&S om "Evaluerings af erfaringer med lempet revisionspligt" af 8. december 2008 og 14. februar 2011.

⁴ FSR: "En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder", side 2.

2.0 Problemformulering og metodevalg

2.1 Problemformulering

Der er inden for de seneste år gennemført flere lempelser i relation til virksomhedernes revisionspligt. I nærværende afhandling ønsker vi at belyse, hvilken betydning disse lempelser har haft på påtegningerne i klasse B-regnskaberne samt undersøge, om den daglige ledelse er bevidst om forskellen mellem henholdsvis en revisions-, review- og assistanceerklæring og konsekvensen af at vælge den ene frem for den anden. På baggrund heraf vil vi vurdere, om der er grundlag for yderligere ændringer til revisionspligten.

Med udgangspunkt i ovenstående ønsker vi at undersøge følgende hovedspørgsmål:

Er den daglige ledelse bevidst om mulighederne for valg af påtegning samt konsekvenserne heraf?

Dette søges afdækket ved hjælp af følgende underspørgsmål:

1. Har lempelserne af revisionspligten haft indflydelse på virksomhedernes valg af påtegning?
2. Er fravalg af revision hensigtsmæssig?
3. Er den daglige ledelse, i de klasse B-virksomheder som har mulighed for at fravælge revision, bevidst om forskellen mellem en revision- og review-erklæring samt konsekvenserne ved fravalg af revision?
4. Har det betydning for pengeinstitutterne, hvis virksomhederne fravælger at få årsregnskabet revideret?
5. Er der grundlag for nye tiltag i forhold til de nuværende erklæringsmuligheder i form af "En udvidet gennemgang"?

2.1.1 Definitioner

Vi vil nedenfor komme ind på relevante definitioner benyttet i afhandlingen.

Vi antager, at læseren er bekendt med revisions- og regnskabsmæssige begreber, hvorfor vi ikke vil gennemgå definitionen for de forskellige regnskabsklasser. Vi benytter begreberne regnskabsbrugere og interessenter som et udtryk for det samme i løbet af afhandlingen.

Når revisor nævnes i afhandlingen, skal denne opfattes som en godkendt revisor, hvilket omfatter en statsautoriseret eller en registreret revisor, medmindre andet direkte fremgår af afhandlingen.

Vi vil igennem afhandlingen hovedsagligt benytte begrebet årsregnskabet, som vedrører årsregnskabets bestanddele, eksklusive ledelsesberetningen. Årsregnskabets bestanddele inklusive ledelsesberetningen benævnes årsrapporten. Da revisor som udgangspunkt ikke skal revidere ledelsesberetningen, er det udelukkende årsregnskabet revisor konkluderer på, hvorfor det er dette begreb, vi benytter.

Vi benytter ordene erklæring og påtegning som et udtryk for det samme, da det er revisors påtegning på årsregnskabet og revisors erklæring.

Når vi igennem afhandlingen benytter betegnelsen virksomhed, dækker det udelukkende over aktieselskaber eller anpartsselskaber, jf. selskabsloven § 5 pkt. 1 og stk. 2. Vi beskæftiger os ikke med andre selskabsformer ej heller personlig drevne virksomheder.

2.1.2 Problemafgrænsning

Vi vil nedenfor angive de problemafgrænsninger, som vi har foretaget i forbindelse med afhandlingen.

Da vores afhandling tager udgangspunkt i lempelser af revisionspligten, har vi i vores undersøgelse kun beskæftiget os med virksomheder, der indgår i klasse B, jf. ÅRL § 7 stk. 2, pkt. 1. Vi har endvidere taget afsæt i virksomheder, som ligger inden for grænserne for fravalg af revision, jf. ÅRL § 135 stk. 1, pkt. 2. Vi har derfor som udgangspunkt ikke beskæftiget os med den resterende del af klasse B, medmindre andet fremgår undervejs.

Vi har gennem afhandlingen primært fokuseret på revisors opgaver i forbindelse med revision og review af regnskaber samt assistance i forbindelse med opstilling af årsregnskabet. Vi vil som udgangspunkt ikke beskæftige os med revisors øvrige arbejdsopgaver, ligesom vi heller ikke vil beskæftige os med revisors ansvar.

Vi vil i forbindelse med besvarelsen af vores problemformulering henvise til de internationale og danske revisionsstandarder samt relevante love, bekendtgørelser mv., i det omfang vi finder dem relevante, og vil derfor ikke inddrage alle gældende standarder og love på området.

Vi vil løbende inddrage undersøgelser og rapporter, som er foretaget af andre og derfor er sekundær data. Vi vil inddrage dele af undersøgelserne og rapporterne i det omfang, vi finder relevant for at besvare vores problemformulering og sammenholde med vores egne undersøgelser. Vi vil forholde os kritisk til de givne informationer men kun i forhold til de dele, som vi vælger at medtage i afhandlingen.

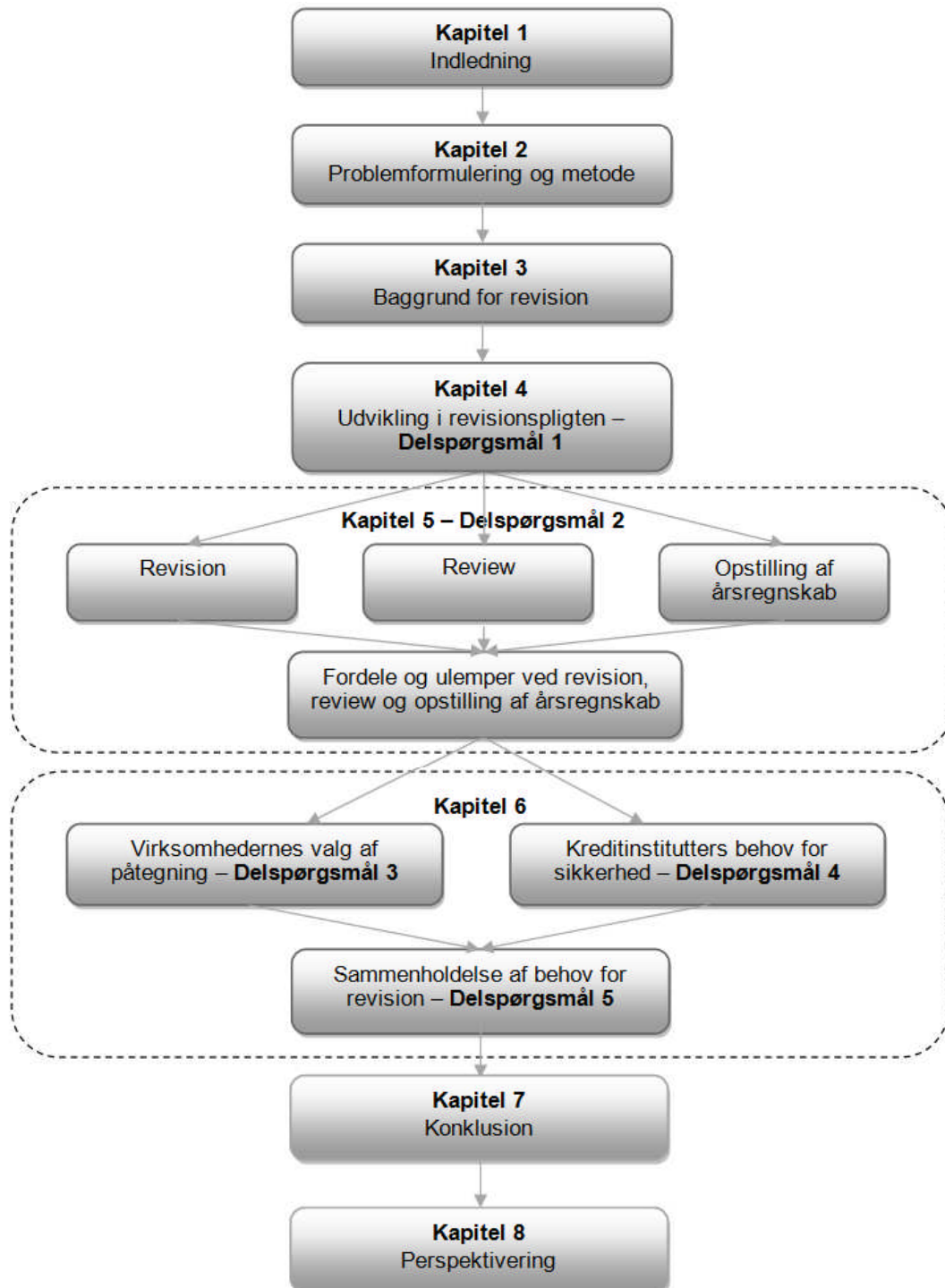
I forbindelse med vores gennemgang af interessenterne i koalitionsmodellen vil vi primært fokusere på offentlige myndigheder samt ejere, långivere og leverandører. Vi vil derfor ikke inddrage de øvrige interessenter fra modellen i vores afhandling.

Vi vil i afhandlingen berøre revisionspligten i Danmark, Storbritannien, Sverige og Norge. Vi har valgt at drage paralleller til Sverige og Norge, da det er to lande, som Danmark typisk sammenligner sig med. Det er derfor interessant at se på, hvad de har indført i forbindelse med lempelser af revisionspligten i forhold til Danmark. Vi har endvidere valgt at se på revisionspligten i Storbritannien, da man der har været noget hurtigere til at implementere lempelserne og har foretaget langt flere lempelser end i Danmark. Vi vil ikke gå i dybden med revisionspligten i Sverige, Norge og Storbritannien men udelukkende se på det på et overordnet plan. Vi vil heller ikke fokusere på revisionspligten i de øvrige nordiske og EU-lande. Vi vil i begrænset omfang beskæftige os med de politiske overvejelser bag lempelserne i Danmark, Storbritannien, Sverige og Norge.

Indsamling af datamateriale og litteratur er stoppet den 30. november 2011. Materiale relateret til afhandlingen offentliggjort efter denne dato er derfor ikke medtaget.

2.2 Opgavestruktur

Vores afhandling vil have følgende struktur:

Figur 1 - Opgavestruktur

Indledning:

Kapitel 1 omfatter indledningen, der indeholder en introduktion til emnet.

Problemformulering og metodevalg:

Kapitel 2 indeholder afhandlingens problemformulering, som præsenterer det, vi konkret ønsker at behandle samt en beskrivelse af den metode, som vi anvender for at løse problemformuleringen. Der redegøres ligeledes for valget af de modeller, som vi vil benytte. Afslutningsvist indeholder kapitlet en gennemgang af de afgrænsninger, som vi finder relevante i henhold til emnet.

Baggrund for revision:

Kapitel 3 beskriver kort baggrunden for revision, og hvorfor behovet for revision opstår. Vi vil endvidere beskrive teori, som har relevans i forhold til revision. Her vil vi komme ind på koalitionsmodellen, agent-principalteorien samt forventningskløften. Dette kapitel anvendes til at give læseren en generel baggrundsviden om revision.

Udviklingen i revisionspligten:

I kapitel 4 vil vi komme ind på, hvordan revisionspligten via lovgivningen har udviklet sig gennem tiden, og vi vil på baggrund heraf besvare problemformuleringens delspørgsmål 1. Vi vil endvidere drage paralleller til Sverige, Norge og Storbritannien.

Typer af påtegninger til brug for årsregnskabet:

Kapitel 5 indeholder vores teoretiske afsnit og afdækker problemformuleringens delspørgsmål 2 om, hvorvidt fravalg af revision er hensigtsmæssig. Vi vil her komme ind på kravene til en revisionspåtegning, en review-erklæring samt til revisors erklæring ved assistance med opstilling af årsregnskabet, herunder revisorloven, erklæringsbekendtgørelsen samt relevante revisionsstandarder. Vi vil komme ind på formålet med erklæringerne, revisors sikkerhed, krav til påtegningen, påtegningens omfang samt modificerede påtegninger. Vi vil kort komme ind på de situationer, hvor virksomheden ikke benytter sig af revisors assistance og derfor laver det hele selv. Vi vil herefter sammenligne de tre påtegningstyper samt beskrive fordele og ulemper ved de fire muligheder, som virksomheden har. Afslutningsvis vil vi konkludere herpå.

Revision kontra fravalg af revision:

Kapitel 6 indeholder afhandlingens primære analysedel.

Vi vil i afsnit 6.1 ud fra vores spørgeskemaundersøgelse analysere fordelene og ulemperne ved henholdsvis revision og fravalg heraf set fra virksomhedernes synspunkt. Vi vil endvidere se på respondenternes holdning til revision og muligheden for at fravælge revision samt, hvorvidt de har kendskab til konsekvenserne af valg af den ene erklæringstype frem for den anden, herunder om der er behov for endnu en erklæring fra revisor. Afsnittet besvarer problemformuleringens spørgsmål 3 om, hvorvidt den daglige ledelse er bevidst om muligheden for, og konsekvenserne af, at fravælge revision.

I afsnit 6.2 vil vi analysere pengeinstitutternes holdning til revision og fravalg heraf samt deres holdninger til andre påtegninger end revisionspåtegningen. Vi vil endvidere sammenholde vores interviews med en undersøgelse udarbejdet af FSR samt andre relevante undersøgelser. Dette besvarer delspørgsmål 4 om, hvorvidt det har en betydning for pengeinstitutterne, hvis virksomhederne fravælger at få årsregnskabet revideret.

Vi vil afslutningsvis sammenholde virksomhedernes og kreditinstitutternes behov for revision samt deres nytteværdi heraf og komme med forslag til, hvilken løsning der giver den optimale situation under hensyntagen til begge parter. Afsnittet besvarer delspørgsmål 5 om, hvorvidt der er grundlag for nye tiltag i forhold til de nuværende påtegningsmuligheder.

Konklusion:

Kapitel 7 er afhandlingens konklusion, hvor vi vil besvare det fremsatte hovedspørgsmål, som præsenteret i problemformuleringen. Vi har gennem afhandlingen udarbejdet delkonklusioner, og der fremkommer således ikke ny viden.

Perspektivering:

Kapitel 8 udgør vores perspektivering, hvor vi vil fremsætte vores bud på fremtidige tiltag, herunder det afviste forslag om "En udvidet gennemgang". Vi vil yderligere lave et interview med formanden for FSR, Morten Renge. Kapitlet vil derfor i høj grad være baseret på vores subjektive meninger.

2.3 Model og metodevalg

Formålet med denne afhandling er at undersøge, om den daglige ledelse er bevidst om deres muligheder i forbindelse med valg af påtegning på årsregnskabet samt konsekvenserne heraf, også set i forhold til pengeinstitutternes krav.

Afhandlingen henvender sig hovedsaglig til censor, vejleder, øvrige cand.merc.aud.-studerende og til personer med interesse for revisionens verden samt virksomhedsejere, som står overfor valget mellem revision eller fravalg heraf.

Redegørelse, analyse og besvarelse vil basere sig på en objektiv indgangsvinkel, da der ikke er ét korrekt synspunkt på problemstillingen.

Formålet med afhandlingen er eksplorativ⁵, da vi ønsker at undersøge spørgsmålet om, hvorvidt den daglige ledelse har kendskab til forskellen mellem revision og fravalg heraf, hvorfor vi vil undersøge dette nærmere og komme ind på, hvorfor ikke flere virksomheder har fravalgt revision.

Gennem gældende lovgrundlag, bekendtgørelser og revisionsstandards vil vi kritisk forholde os til de forskellige påtegningsmuligheder på årsregnskabet, som virksomhederne har. Herunder vil vi komme ind på revisors sikkerhed og ansvar ved de forskellige erklæringstyper samt gennemgå indholdet i påtegningerne med afsæt i relevant lovgivning, bekendtgørelser og standarder.

Vores undersøgelsesdesign tager afsæt i survey-studiet⁶, idet vi ønsker at belyse et øjebliksbillede af et fænomen. Vores undersøgelsesenhed ved spørgeskemaet er med 300 respondenter relativ stor. Vi har udvalgt vores respondenter til spørgeskemaundersøgelsen via enkelt, tilfældig udvælgelse, og spørgeskemaerne er standardiseret. Der er enkelte af spørgsmålene i spørgeskemaet, der tager afsæt i et eksperimentelt studie, da vi tester respondenternes viden om sikkerheden ved en review-påtegning samt hvilke arbejdshandlinger der ligger til grund for et review.

⁵ Den skinbarlige virkelighed, side 21-22.

⁶ Den skinbarlige virkelighed, side 109.

2.3.1 Primære data

Vores empiri er hovedsagligt baseret på primære kvantitative data i form af spørgeskemaer og interviews. Primære data er kendetegnet ved, at det er forskeren selv, der har indsamlet dataene⁷.

2.3.1.1 Spørgeskema

Vores analyse af virksomhedernes valg af påtegning tager udgangspunkt i primære kvantitative data i form af et postspørgeskema⁸. Vi har valgt at benytte os af et postspørgeskema frem for personlige interviews, da vi gerne vil have mange respondents mening om de samme spørgsmål. Med et postspørgeskema er det muligt at nå ud til mange, vi undgår at lede respondenterne til bestemte svar, respondenterne kan svare, når det passer dem, og de modtagne svar er nemmere at efterbehandle. Ulemperne er, at svarvilligheden og svarprocenten ikke er lige så høj som ved personlige interviews samt at respondenterne ikke kan spørge ind til de enkelte spørgsmål, hvis de ikke forstår disse.

Vi har sendt postspørgeskemaerne ud pr. e-mail, da vi havde en forventning om, at dette ville give en bedre svarprocent end at sende spørgeskemaerne ud pr. brev. Vi har endvidere udarbejdet spørgeskemaet, så det ikke er for langt og uoverskueligt, da dette kunne afholde nogle fra at svare. Vi sendte efter en uge rykkere ud til de respondenter, der endnu ikke havde svaret, hvilket var medvirkende til at øge svarprocenten.

Vi har hovedsagligt udarbejdet et spørgeskema med lukkede spørgsmål, dog med mulighed for åbne svarmuligheder ved udvalgte spørgsmål hvor dette var relevant. Spørgeskemaet er bygget op således, at de første spørgsmål vedrører virksomheden, hvor personen er ansat samt vedkommendes anciennitet mv., hvorefter der kommer spørgsmål om revision og review i forhold til respondentens virksomhed. Dernæst kommer to spørgsmål om, hvad respondenterne tror en review-påtegning giver af sikkerhed samt hvilke arbejdshandlinger, der ligger til grund herfor. Disse to spørgsmål er i den eksperimentelle retning, mens de resterende spørgsmål omhandlende virksomhedernes valg/fravalg af revision er survey-studiet. Herefter kommer generelle spørgsmål til respondentens holdning til revision, og spørgeskemaet afsluttes med at spørge ind til respondentens holdning til lempelser af revisionspligten samt mulighed

⁷ Den skinbarlige virkelighed, side 151.

⁸ Den skinbarlige virkelighed, side 173.

for "En udvidet gennemgang"⁹. Spørgeskemaet består af 22 spørgsmål, hvor de første ni spørgsmål udelukkende består af lukkede spørgsmål, mens der ved spørgsmål 10-21 er åbne svarmuligheder ved udvalgte spørgsmål. Spørgeskemaet ses i bilag 5.

For at kunne danne os et billede af tendensen har vi vurderet, at det vil være nødvendigt med 50 svar, som gerne skulle fordele sig ligeligt mellem de to grupper. Vi har derfor udvalgt 300 respondenter, da vi mener, at en svarprocent på ca. 17 vil være et realistisk mål.

Spørgeskemaundersøgelsens respondenter er udvalgt således, at 150 respondenter er virksomheder, som har fravalgt revision, og 150 er virksomheder, som har mulighed for at fravælge revision, men som ikke har gjort brug af denne mulighed. Vi har valgt en lige fordeling mellem de to respondentgrupper - 150 i hver - i håb om at svarene ligeledes vil fordele sig ligeligt. For at få udvalgt vores respondenter kontaktede vi E&S og SKAT for at undersøge, om de lå inde med en samlet liste over virksomheder, der har mulighed for at fravælge revision samt en liste over virksomheder der allerede har fravalgt revision. Det var dog ikke muligt at komme i besiddelse af listerne, da E&S ikke havde disse tilgængelige og SKAT ikke ville bruge ressourcer på at trække disse lister til os. Vi har derfor været nødsaget til selv at udarbejde lister ud fra de oplysninger, der er tilgængelige på Web-direct¹⁰. For at fravælge revision skal virksomheden opfylde to ud af tre størrelsesgrænser i to på hinanden følgende regnskabsår¹¹. Vi har derfor indhentet følgende fire lister fra Web-direct:

1. Antal medarbejdere 0-19, omsætning <8 mio. kr., balancesum <4 mio. kr.
2. Omsætning <8 mio. kr., balancesum <4 mio. kr.
3. Antal medarbejdere 0-19, balancesum <4 mio. kr.
4. Antal medarbejdere 0-19, omsætning <8 mio. kr.

Antal medarbejdere er sat ud fra faste kriterier hos Web-direct, hvorfor det ikke var muligt at vælge 12 medarbejdere, som er en af grænserne for undladelse af revisionspligt. De øvrige to kriterier stemmer overens med de nye grænser for revisionspligt pr. 1. januar 2011. Se mere herom i afsnit 4.0 "Udviklingen i revisionspligten". Vi har i forbindelse med vores gennemgang af årsregnskaberne kontrolleret eller sandsynliggjort, at der højst er 12 ansatte.

⁹ Se nærmere omtale afsnit 5.6 "En udvidet gennemgang".

¹⁰ Web-direct – virksomhedsdatabase over danske virksomheder.

¹¹ Omsætning 8 mio. kr., balancesum 4 mio. kr. og antal ansatte 12.

De fire lister er samlet til én liste, hvor alle virksomheder der går igen er slettet. Vi har derefter slettet alle virksomheder, som har registreret et datterselskab eller et moderselskab, da virksomheder med kapitalandele og driftsselskaber med et moderselskab som udgangspunkt ikke kan fravælge revision, da moderselskaber ikke kan fravælge revision¹². Dattervirksomhederne er derfor, alt andet lige, også nødsaget til at blive revideret. Der arbejdes dog med et væsentlighedsniveau for moderselskabet, hvor det kan vurderes, at visse datterselskaber er uvæsentlige i forhold til moderselskabets øvrige poster, hvorfor der for disse vil være mulighed for at fravælge revision. Vi har dog valgt at gå uden om alle virksomheder med et moderselskab, da vi ikke har kendskab til de øvrige forhold i koncernen, og vi derfor vurderer, at de er for usikre at medtage. Alle virksomheder, hvor "holding" indgår i navnet, er ligeledes slettet, da vi forudsætter, at dette vedrører reelle holdingselskaber, og disse derfor ikke kan fravælge revision. Vi har endvidere forudsat, at virksomhederne opfylder kravene i to på hinanden følgende regnskabsår. Vores stikprøver er derefter udvalgt på baggrund af henholdsvis alle de tilbageværende virksomheder, hvor der er en revisor registreret og alle de tilbageværende virksomheder, hvor der ikke er en revisor registreret. Stikprøverne er udvalgt tilfældigt fra de to lister, hvor vi har sørget for at vælge stikprøver fordelt over hele listen. For at sikre os at de udvalgte virksomheder overholder vores krav, har vi via Web-direct kontrolleret det seneste registrerede årsregnskab for den valgte virksomhed.

For virksomheder hvor der ikke var registreret en revisor, har vi kontrolleret, at årsregnskabet ikke var revideret uden at have fravalgt revision fremadrettet. For virksomheder med revisor, har vi kontrolleret, at de har fået årsregnskabet revideret, og at de overholder mindst to af de tre krav for at kunne fravælge revision, samt at de ikke er et moder- eller datterselskab. De virksomheder, der ikke opfyldte vores krav, er taget ud af stikprøven, og vi har herefter udvalgt nye virksomheder, hvor vi ligeledes har kontrolleret deres seneste årsregnskab. Kontrollen af årsregnskaberne er sket i perioden 29/9 – 3/10-2011, hvorfor det er årsregnskaberne, der var registreret på dette tidspunkt, der er kontrolleret. De 300 udvalgte virksomheder ses i bilag 4. Vi har ikke vedlagt den samlede liste pga. dennes omfang, men den kan rekvireres hos afhandlingens forfattere.

¹² ÅRL § 135, stk. 3.

2.3.1.2 Interview

Til brug for vores undersøgelse af pengeinstitutternes krav til virksomhedernes årsregnskab, herunder revisorpåtegning, har vi valgt at lave interviews for at belyse vores problemstilling. Vi har valgt interviews, da vi ønsker at få så valide svar som muligt samt at kunne uddybe spørgsmålene yderligere for på den måde at opnå sikkerhed for, at vi får svar på præcis det, vi spørger om. Vi har endvidere valgt interviews frem for spørgeskemaer, da vi ønsker at få svar fra en begrænset mængde respondenter og derfor ser flere fordele ved interviews. Vi har valgt at interviewe fire pengeinstitutter, da vi mener, at dette er et passende antal for at kunne skabe et overblik over pengeinstitutternes holdninger og kunne se en tendens heri.

Interviewene er standardiseret, idet spørgsmålene, som er fastlagt på forhånd og bliver stillet i en ganske bestemt rækkefølge, er ens for alle interviewede. Der er altså i store træk tale om et spørgeskema, hvor svarene kan nedskrives direkte. Interviewene bærer dog også til en vis grad præg af at være delvist struktureret, da vi var åbne overfor nye synsvinkler og informationer, eftersom det er et område, vi ikke har 100% kendskab til. På baggrund af eventuelle nye informationer har vi tilpasset spørgsmålene undervejs og spurgt yderligere ind, men det har ikke givet anledning til ændring af spørgsmålsstrukturen.

Vi har i vores undersøgelse haft kontakt til fire pengeinstitutter for at spørge om deres holdning til betydningen af revisors påtegning på årsregnskabet. Alle fire pengeinstitutter indvilligede i at deltage, og de har været behjælpelige med at finde medarbejdere, som havde viden og mulighed for at deltage. Alle de medvirkende er erhvervs-/kunderådgivere. Vi har vurderet, at de har været de rigtige at tale med i forbindelse med vores afhandling, da det er dem, der til dagligt rådgiver kunderne samt laver de analyser og ratings, som pengeinstituttet kræver og lægger til grund for kundens engagementer. Rådgiverne er derfor i højere grad pengeinstituttets ansigt udadtil end den øverste ledelse. Vi vurderer derfor, at vi på baggrund af vores interviews har fået et godt indblik i pengeinstitutternes holdninger, selvom det ikke har været den øverste ledelse, der har deltaget. De fire respondenter, vi har valgt at interviewe, er udvalgt tilfældigt ud fra, at vi gerne ville tale med erhvervsrådgivere i de større pengeinstitutter. Vi finder, at erhvervsrådgivere med minimum fem års erfaring inden for branchen er passende at tale med. Vi har ved kontakten spurgt til kundegruppe og anciennitet for at vurdere, hvorvidt personen lever op til vores krav.

Vi har udvalgt følgende pengeinstitutter til vores interviews: Danske Bank, Jyske Bank, BRFkredit og Nykredit. Vi har herefter via opslag på deres hjemmeside fundet et erhvervscenter i København eller omegn, da vi ville give vores interview-personer mulighed for, at vi foretog interviewet personligt frem for telefonisk. Årsagen, til vi har valgt at give dem dette valg, er, at vi befandt os i en svag forhandlingsposition og derfor gerne ville gøre det lettest muligt for vores udvalgte respondenter at deltage. Vi har først på pengeinstituttets hjemmeside undersøgt, om der var direkte telefonnumre til erhvervsrådgiverne, hvorefter vi har udvalgt en tilfældig at ringe til. Vi har valgt først at foretage telefonisk henvendelse for at fortælle om formålet med vores interview/afhandling og spørge, om de har interesse i at deltage. Respondenterne har ligeledes fået mulighed for at få tilsendt spørgsmålene på forhånd, således at de havde mulighed for ud fra spørgsmålene at vurdere, hvorvidt de havde lyst til at deltage samt eventuelt at forberede sig inden det faktiske interview. Herefter er der aftalt et nærmere tidspunkt for interviewet, herunder om de ønsker det personligt eller telefonisk. Da alle fire pengeinstitutter, vi kontaktede, ønskede at medvirke, har vi en svarprocent på 100.

Vi har i alt stillet 17 spørgsmål¹³, hvoraf de første 11 går på kreditvurderingsprocessen i pengeinstituttet, herunder i hvilken grad påtegningen er inddraget i kreditvurderingen. De to næste spørgsmål vedrører deres holdning til henholdsvis "En udvidet gennemgang" og størrelsesgrænserne for lempelse af revisionspligten. Afslutningsvist har vi medtaget fire spørgsmål, som er taget fra en undersøgelse udført af FSR blandt pengeinstitutter, idet vi stiller os kritisk overfor denne undersøgelse og derfor finder det interessant at anvende vores undersøgelse til at sammenligne undersøgelse. De foretagne interviews har haft en varighed på 25-45 minutter. Interviewene ses i bilag 10.

Udover interviews med fire pengeinstitutter har vi valgt at lave et interview med formanden for FSR, Morten Renge, for at få FSR's syn på lempelsen af revisionspligten. Vi har valgt Morten Renge fra FSR, da FSR i sin egenskab af at repræsentere danske revisorer er forgænger for revisorhvervet og dermed sætter sit præg på den danske lovgivning om revisionspligt.

Interviewet er delvist struktureret, da vi havde forberedt de spørgsmål, som vi gerne ville have besvaret på forhånd, men vi valgte at have en åben tilgang til interviewet. Vi spurgte først generelt ind til FSR's holdning om lempelse af revisionspligten, og ud fra

¹³ Se bilag 9.

svaret bevægede os rundt om emnet, så det gav en naturlig dialog for til sidst at følge op på, hvorvidt vi havde fået svar på alle spørgsmålene. Da vi netop gerne ville have denne dialog, valgte vi at foretage interviewet personligt, idet vi føler, at det giver en bedre forståelse mellem parterne. Interviewet havde en varighed af ca. 45 min. og kan ses af bilag 11.

2.3.2 Sekundære data

Vi har i forbindelse med afhandlingen ligeledes benyttet os af sekundære data, hvilket er allerede eksisterende data¹⁴. I den forbindelse har vi benyttet bøger, artikler fra aviser eller faglige tidsskrifter, lovforslag samt offentlige tilgængelige rapporter vedrørende emnet. De indsamlede data består både af kvalitative data og kvantitative data i form af bl.a. statistikker.

Ved sammenligning af lempelserne af revisionspligten for henholdsvis Sverige, Norge og Storbritannien er der anvendt litteratur på engelsk, svensk og norsk, hvilket kan betyde, at der er en risiko for misforståelser ved oversættelse.

2.4 Kildekritik

I vores afhandling omtaler vi forventningskløften - et emne der har været debatteret gennem mange år. En af de største danske undersøgelser af forventningskløften er udarbejdet af Bent Warming-Rasmussen¹⁵ i 1990. Selvom undersøgelsen er relativ gammel, anser vi denne som fortsat værende valid, da der stadig er opmærksomhed om emnet fra brancheorganisationer mv., jf. artikler i Revision & Regnskabsvæsen nr. 1, januar 2012.

Vi vurderer, at både lovgrundlag og revisionsstandarder er objektive og valide. De kilder, der kunne anses som værende subjektive, har vi forholdt os kritisk overfor ved løbende at vurdere deres objektivitet, og hvor det har været muligt, har vi forsøgt at understøtte dette via andre kilder.

Vi har primært taget udgangspunkt i undersøgelser fra myndigheder samt velkendte organisationer. Vi har dog stadig forholdt os kritisk til det materiale, som vi har benyttet, hvilket er omtalt under de enkelte afsnit.

¹⁴ Den skinbarlige virkelighed, side 151.

¹⁵ Professor Ph.D. (MSO). Ansat ved Syddansk Universitet i Kolding og underviser i revisionsrelaterede fag. Ph.D.-afhandlingen 'Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor' er skrevet, hvor hans titel er Ph.D.-studerende. Han har på dette tidspunkt 11 års erfaring i større revisionsfirmaer, jf. www.sdu.dk/ansat/bwr.aspx.

3.0 Baggrund for revision

Formålet med dette kapitel er at give læseren viden om baggrunden for revision, og hvorfor behovet for revision opstår. Kapitlet danner altså baggrund for besvarelsen af problemformuleringen.

Behovet for en revisor og begrebet revision kan spores tilbage til 1800-tallet. Revision opstod i forbindelse med industrialiseringen og dannelsen af selskaber med en spredning i ejerkredsen. Dette betød, at der opstod et behov for en uafhængig og kompetent mellemmand til at verificere informationer om ledelsens disponeringer. Derudover kunne revisoren også yde regnskabsmæssig assistance og rådgivning i forhold til lovgivning om regnskabsmæssige og økonomiske forhold samt skatter, afgifter mv.¹⁶.

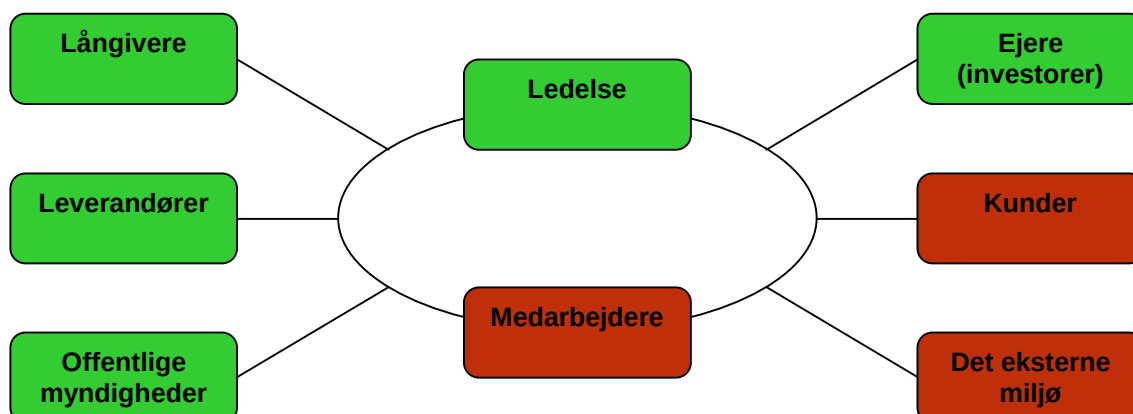
Det er endvidere ikke kun i forbindelse med en spredning i ejerkredsen, der kan opstå et behov for revision. Virksomhedens øvrige interessenter kan også have et ønske/krav om en revisionspåtegning, og vi vil derfor gennemgå, hvilke behov de enkelte interessenter har for et revideret årsregnskab.

3.1 Koalitionsmodellen

En virksomhed indgår i et afhængighedsforhold med flere stakeholders, der udgør kredsen af en virksomheds primære interessentgrupper. Interessenterne har alle det tilfælles, at de stiller forskellige ressourcer til rådighed for virksomheden for til gengæld at modtage en modydelse¹⁷. Sammenspillet mellem de forskellige grupper af interessenter og virksomheden afspejles i den såkaldte koalitionsmodel. Koalitionsmodellen ser ud, som vist nedenfor. De grønne bokse vil blive behandlet i dette afsnit og gennem afhandlingen, mens vi ikke vil komme nærmere ind på de røde bokse:

¹⁶ Revisor ansvar, side 19.

¹⁷ Finansiell Rapportering – teori og regulering, side 24-25.

Figur 2 - Koalitionsmodellen¹⁸

Som det ses af modellen, er der en række eksterne og interne interessenter. De interne interessenter udgør medarbejderne og ledelsen, da disse er interne beslutningstagere i virksomheden. Det er som oftest krav fra eksterne interessenter, der er medvirkende til, at der er et behov for revision, hvorfor virksomheden må efterleve dette, for at få koalitionen til at fungere. Af de eksterne interessenter, der har størst påvirkning på, om årsregnskabet skal revideres, kan nævnes offentlige myndigheder, ejerne, långivere, og leverandører.

3.1.1 Krav i forhold til offentlige myndigheder

I årsregnskabsloven er der et generelt krav om, at erhvervsdrivende virksomheder, der er omfattet af årsregnskabsloven, skal aflægge et årsregnskab jf. reglerne i ÅRL § 8 og skal indsende til dette E&S til offentliggørelse. Det fremgår endvidere af ÅRL § 135, at virksomheder, der har pligt til at udarbejde årsregnskab, skal lade dette revidere. På grund af lempelserne af revisionspligten kan små virksomheder undlade at få årsregnskabet revideret. Der er ingen specifikke krav i skattelovgivningen, der kræver, at klasse B-virksomheder lader årsregnskabet revidere. Som udgangspunkt er der heller ikke krav om at sende dokumentation til SKAT, foruden selskabsselveangivelsen. Skatteregnskabet skal indsendes på SKATs anfordring¹⁹. Årsregnskaberne indhenter SKAT selv hos E&S, når der er behov herfor. Virksomhederne skal som udgangspunkt blot afkrydse på selvangivelsen, hvorvidt de har benyttet revisorbistand eller ej samt, hvad revisor er anvendt til. Det faktum, at oplysningen skal fremgå, giver en

¹⁸ Finansiell Rapportering – teori og regulering, figur 1.2, side 24.

¹⁹ Der er dog seks undtagelser, som ses i vejledningen til selskabsselveangivelsen. Som udgangspunkt er det ikke relevant for de klasse B-virksomheder, som vi beskæftiger os med i opgaven.

formodning om, at SKAT tillægger virksomhedens årsregnskab og skatteberegning mere troværdighed, hvis der har været revisorbistand. Man kan forestille sig, at dette også har betydning for, hvilke virksomheder der bliver udvalgt til stikprøvekontrol. For mindre virksomheder, der ligger inden for grænserne for mulighed for fravalg af revision, kan der dog stadig være andre interessenter, der kræver at få årsregnskabet revideret, selvom det ikke er et krav fra E&S eller SKAT.

3.1.2 Krav i forhold til øvrige interessenter

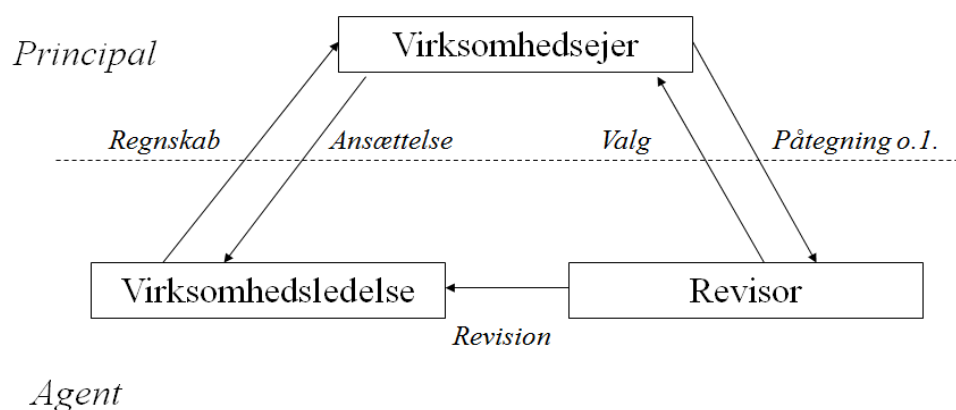
Når det skal besluttes, om der er et behov for at få virksomhedens årsregnskab revideret, må det formodes, at ejerne har en rimelig stor indflydelse på beslutningen. Specielt hvis ejerne er en del af direktionen eller bestyrelsen og således er sammenfaldende med de interne interessenter. Det er ledelsen, der aflægger årsregnskabet og derved også ledelsen, der vurderer, om der er behov for revision eller ej. Der kan være flere grunde til, at der er et behov for, at virksomhedens årsregnskab revideres. Det kan fx være, at pengeinstituttet kræver det for at yde finansiering til virksomheden, eller leverandørerne kan kræve det for at få en form for sikkerhed for kreditten. Der kan også være andre forhold i omverdenen, der gør, at behovet opstår, selvom det ikke er et lovkrav. I nogle tilfælde, hvor ejerne/investorerne og den daglige ledelse af virksomheden ikke er sammenfaldende, kan en del af behovet for revision også henføres til agent-principalteorien.

3.2 Agent-principalteorien

Agent-principalteorien bygger på et forhold, hvor principalen hyrer en agent til at udføre et stykke arbejde for sig. I forhold til en virksomhed vil principalen være ejerne/aktionærerne, mens agenten vil være ledelsen. Principalen hyrer agenten, og denne får så beslutningskompetence til forvaltning af principalens aktiver. Agenten er således ansvarlig for at sikre, at virksomheden vil generere fremtidige betalingsstrømme, der kan anvendes til aflønning af agenten og udbytte til principalen. Det vil aldrig være muligt for principalen at kontrollere agenten 100%, ligesom principalen ikke nødvendigvis vil være i besiddelse af den samme viden som agenten. Virksomhedens ledelse har en interesse i at opretholde størst mulig frihedsgrad i forhold til virksomhedens ejere samt i at maksimere deres egen aflønning. Virksomhedens ejere har omvendt en interesse i information, der tilgodeser deres målsætning om at maksimere deres afkast. Da de to parter har modstridende ønsker, opstår behovet for revision. Revisors arbejde består i at være den uafhængige 3. mand, der er med til at sikre, at rapporteringen i form af årsregnskabet udviser et

retvisende billede. Forholdet mellem revisor og ejere vil også udgøre en form for agent-principal-forhold, da revisor er ansat til at udføre et arbejde for principalen. Forskellen mellem de to forhold er dog, at ledelsens aflønning typisk er knyttet til virksomhedens resultat, mens revisors aflønning er uafhængig af driften i virksomheden.

Den enkle agent-principal-model kan illustreres således:

Figur 3 – Agent-principalteorien²⁰

Hvis man skal se på modellen i forhold til aktieselskaber, vil modellen ændre sig en smule, da der her vil være to agent-principal-forhold. Det ene agent-principal-forhold er mellem generalforsamlingen, bestyrelsen og revisor. Principalen vil her være generalforsamlingen, da det er denne, der vælger bestyrelsen og revisor. Revisor skal være den uafhængige 3. mand overfor generalforsamlingen og bestyrelsen og afgive en revisionspåtegning på årsregnskabet, der skal fremlægges og vedtages på generalforsamlingen.

Det andet agent-principal-forhold er mellem bestyrelsen, direktionen og revisor²¹, hvor direktionen er ansat af bestyrelsen, og hvor revisor igen skal agere den uafhængige 3. mand. Dette forhold afspejles i figuren ovenfor. Generelt for begge forhold er, at principalen og agenten har modstridende interesser, hvorfor behovet for revision opstår²². Når der for en virksomhed er sammenfald mellem ejerne og den daglige

²⁰ Revision i agentteoretisk belysning, side 215.

²¹ Der er efter den nye selskabslov også mulighed for at vælge et tilsynsråd. Dette omtaler vi ikke, da vi ikke mener, det er relevant for de selskaber, som vi beskæftiger os med.

²² Revision i agentteoretisk belysning, side 211-238.

ledelse, frafalder behovet for revision i forhold til agent-principalteorien, men der kan, som tidligere nævnt, være andre faktorer, der spiller ind overfor behovet for revision.

3.3 Forventningskløften mellem revisor og ledelse/ejere

Når vi har med revision at gøre, er forventningskløften et begreb, man ofte støder på. Interessenterne forventer, at når revisor har påtegnet et regnskab, så er dette korrekt, retvisende og opfylder lovens krav. Samtidig forventes det, at revisor udfører sin opgave i overensstemmelse med god revisorskik. Det er derfor nødvendigt, at interessenterne har tillid til revisors hverv, men der opstår en kløft af misforståelser og uoverensstemmelser, hvis der i stedet for næres mistillid.

Vi definerer forventningskløften som: "Forventningskløften er forskellen mellem den måde revisorerne udfører deres arbejde på og den opfattelse, som brugerne har af revisorernes opgave".

Forventningerne indebærer blandt andet, at der sættes spørgsmålstejn ved revisionsydelsens indhold og formål samt til revisors ansvar. Modsat har revisor en anden opfattelse af, hvad de selv mener, at de kan yde ved revisionen, og hvad de kan stå inde for²³. Denne kløft kan både opfattes som logisk henset til de modstridende interesser, jf. agent-principalteorien, og samtidig også med en vis undren, da man må formode, at man under udarbejdelsen af et regnskab arbejder mod det samme mål.

Der kan samtidig sås tvivl om, hvorvidt parterne reelt ved, hvad den anden forventer. En forfatter udtrykker det således:

"Da kunden ikke har den fornødne indsigt i de specifikke professionskrav, vil målingen af den faglige kvalitet (professionskravene) ske med udgangspunkt i en måling af kundens tillid til revisorvirksomhedens arbejde²⁴."

Med reference til afhandlingens indledning og de omtalte erhvervsskandaler, er dette med til at sætte revisor og revisionshvervet i et negativt lys. Der sættes et stort spørgsmålstejn ved revisors arbejde, når skandalerne toner frem i medierne. Dette er med til at påvirke forventningskløften negativt, da tillidsforholdet mellem interessenter og revisorer mindskes. Et helt grundlæggende element kan også være manglende

²³ Kvalitetsdimensioner i revisionsydelsen, side 10.

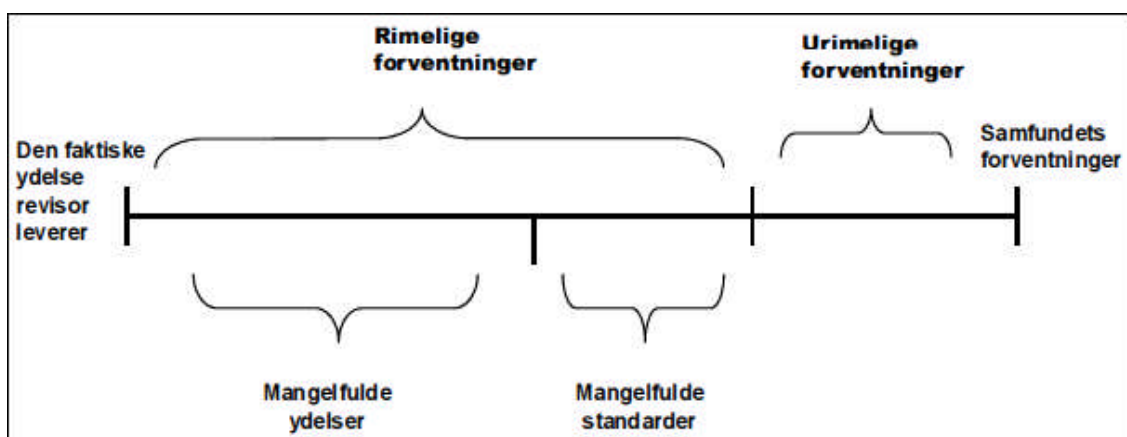
²⁴ Kvalitetsdimensioner i revisionsydelsen, side 12-13.

viden om revisors arbejde. En anden faktor, der kan være med til at påvirke forventningskløften, er det sprogbrug, som revisor benytter sig af.

Undersøgelser viser, at faktorer, der kan påvirke forventningskløften positivt, er hvis revisor udviser nærvær og menneskelig tilstedeværelse. Dette kan blandt andet opnås via viden om hinanden, forståelse for hinanden og accept af hinanden²⁵.

Et element i henhold til forventningskløften er, at der ligger en rimelighedsgrænse, som trækker en streg i sandet for, hvad der kan anses for rimelige og urimelige forventninger. Det er dog svært i praksis at sætte helt klare linjer op for, hvornår virksomheden har haft urimelige forventninger i forhold til den ydelse, som revisor har leveret. Der kan derfor ofte være tale om en gråzone.

Forventningskløften kan illustreres således:

Figur 4 - Forventningskløften²⁶

Ovenstående figur illustrerer forventningskløften mellem revisor og samfundet, men vi vurderer, at den kan anvendes parallelt med ejernes forventninger til revisor.

Urimelige forventninger kan bunde i manglende forståelse, og derfor kan man yderligere tale om en forståelseskluft. Af tidligere undersøgelser fremgår det, at interessenterne ofte forventer, at en af revisors opgaver er at opdage besvigelser. Det er et synspunkt, som revisor ikke er enig i. Af andre faktorer kan fremhæves, at interessenterne forventer, at revisors arbejde er et udtryk for, at virksomheden er finansielt sund, og at revisor uden tvivl har fejlet, hvis der er afgivet en "blank"

²⁵ Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor, side 102.

²⁶ Brenda Porter. Plancher lektion 4 i revision 2 "Forventningskløften" side 9.

påtegning, og virksomheden inden for seks måneder går i betalingsstandsning. Denne holdning blev understøttet i en nyhedsudsendelse på DR1, "21 søndag", den 27. november 2011 om revisors påtegning, hvor blandt andet en kunde i Amagerbanken stillede sig uforstående overfor revisors blanke påtegning på årsrapporten, hvorefter de går konkurs. Revisor svarede igen ved at stå frem og fortælle, at revisors påtegning aldrig kan stå alene men skal læses som en del af årsrapporten. Til sidst kan fremhæves et punkt, der kaldes åbenhed i revisionspåtegningen. Her mener interessenterne, at revisionspåtegningen skal uddybes mere end, hvad lovgivningen foreskriver. Det er dog vores vurdering, at åbenhed i revisionspåtegningen hurtigt vil komme i karambolage med revisors tavshedspligt.

Fælles for alle disse faktorer er, at revisor ikke deler disse synspunkter eller opfatter faktorerne på samme måde²⁷. Dette kan skyldes, at interessenterne generelt har den opfattelse, at et regnskab indeholder eksakte og endegyldige tal. Samtidig opfattes en revisionspåtegning ofte som en stempling af årsregnskabet, som værende perfekt. Dette er en misforståelse, da en "blank" påtegning betyder "bestået" og ikke perfekt. Et essentielt faktum, der stadig misfortolkes eller benægtes, er, at det er ledelsen, der aflægger et regnskab og ikke revisor²⁸. En løsning på dette kan være en individuel påtegning. Her bør revisor omtale, hvad der reelt er foretaget af handlinger - lidt i lighed med en erklæring om aftalte arbejdshandlinger. Som det ser ud i dag, er påtegningen i store træk blot en beskrivelse af revisors ansvarsfraskrivelse, hvor der blot henvises til, at arbejdet er udført i overensstemmelse med internationale revisionsstandards, som de fleste brugere i klasse B-virksomheder sandsynligvis ikke har kendskab til.

²⁷ Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor, side 151.

²⁸ "Hvem skal nu betale?" artikel offentliggjort i RR.11.2009.5.

4.0 Udviklingen i revisionspligten

Formålet med dette kapitel er at give læseren en introduktion til, hvorledes revisionspligten har udviklet sig gennem tiden, herunder hvordan lempelsen af revisionspligten har haft indflydelse på virksomhedens valg af påtegning. Dette kapitel danner således baggrund for at kunne besvare problemformuleringens delspørgsmål 1.

Reglerne for revisionspligten i Danmark skal findes i årsregnskabslovens § 135, hvoraf det fremgår, at en virksomhed, som har pligt til udarbejde årsregnskab efter reglerne for regnskabsklasse B, C eller D, skal lade sit årsregnskab revidere.

Revisionspligten opstod helt tilbage ved indførelse af den første aktieselskabslov i 1917 for aktieselskaber²⁹, mens vi skal helt frem til 1973, før anpartsselskabsloven blev indført med revisionspligt for anpartsselskaber³⁰. Årsregnskabsloven blev efterfølgende dannet ved lov nr. 285 af 10. juni 1981 på baggrund af EU's 4. selskabsdirektiv som blev indført i 1978³¹. Årsregnskabsloven er siden hen blevet reguleret løbende.

I 2001 skete en omfattende regulering, hvor loven i højere grad bl.a. tilsigtes en tilpasning til den internationale regnskabsudvikling samt overgang til værdibaserede opgørelser af aktiver og forpligtelser. Ved Forslag til Lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven), fremsat den 10. januar 2001, blev muligheden for lempelse af revisionspligten diskuteret for første gang. Det blev som begrundelse fremført, at omkostningerne til revision ikke stod mål med nytteværdien, men der var ikke foretaget tilstrækkelige undersøgelser af fordelene og ulemperne, hvorfor denne del af lovforslaget blev udskudt³².

Da årsregnskabsloven bygger på EU's 4. direktiv, er det også heri muligheden for lempelse af revisionspligten først og fremmest skal findes. EU's 4. direktiv, artikel 11 åbner mulighed for at lempe revisionspligten for virksomheder, som i to på hinanden følgende år ikke overstiger to af følgende tre størrelsesgrænser: Balancesum på 4,4 mio. EUR, nettoomsætning på 8,8 mio. EUR og 50 ansatte, svarende til størrelsesgrænserne for klasse B-virksomheder i ÅRL § 7. Danmark var, foruden

²⁹ Revisor ansvar, side 167.

³⁰ Revisor ansvar, side 179.

³¹ Revisor ansvar, side 182.

³² Jf. bemærkninger til lovforslaget afsnit e "Regler om revisorer".

Sverige og Malta, et af de eneste EU-lande, som frem til 2006 ikke havde anvendt denne lempelsesmulighed³³.

Folketinget vedtog ved lov nr. 245 af 27. marts 2006 den første lempelse af revisionspligten for virksomheder der i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende tre størrelsesgrænser: Balancesum på 1,5 mio. kr., nettoomsætning på 3 mio. kr. og et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på 12³⁴. Herved forsvandt revisionspligten for ca. 65.000 virksomheder³⁵.

Lovændringen blev foretaget som et led i regeringens arbejde for at forbedre konkurrenceevnen for de danske virksomheder ved at nedbringe de administrative byrder pålagt af det offentlige. Målet var at nedbringe byrderne med 25% inden 2010³⁶, og et af tiltagene var altså at lempe revisionspligten. E&S havde i 2005 udarbejdet en rapport om revisionspligten for små virksomheder, og på baggrund af denne kom de med fire forslag til lempelser³⁷:

1. Indføre grænser for nettoomsætning, balance og antal ansatte og fritage virksomheder for lovpligtig revision, hvis de ligger under to af disse grænser
2. Den lovpligtige revision erstattes af en mindre omfattende kontrol fra revisor, fx et review
3. Afskaffe eller lempe revisionspligten for anpartsselskaber
4. Virksomheder, som viser vilje og evne til at have orden i regnskabet, kan undgå lovpligtig revision. Øvrige virksomheder vil fortsat skulle revideres

Af rapporten fra E&S fremgik, at ca. 130.000 virksomheder i Danmark var omfattet af den dagældende årsregnskabslovs klasse B og var pålagt lovpligtig revision. Heraf var ca. 80.000 egentlige driftsselskaber, som ville kunne blive omfattet af ovenstående lovforslag³⁸.

³³ E&S: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), marts 2005 side 20.

³⁴ Lov om ændring af lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven), bogføringslov samt lov om statsautoriserede og registrerede revisorer. Lov nr. 245 af 27. marts 2006.

³⁵ Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt for 2006 27. maj 2008.

³⁶ ØEM: Redegørelse af 15. juni 2005 om erhvervslivet og reguleringen 2003/04.

³⁷ E&S: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), marts 2005.

³⁸ Lempelsen gælder ikke for virksomheder, der besidder kapitalandele i andre virksomheder, og som udøver betydelig indflydelse over en eller flere af disse virksomheders driftsmæssige eller finansielle ledelse.

E&S har til brug for rapporten fået foretaget en spørgeskemaundersøgelse via Rambøll Management. Undersøgelsen er besvaret af 655³⁹ B-virksomheder svarende til, at 41%⁴⁰ af de udspurgte har medvirket i undersøgelsen. Det fremgår af rapporten, at 49% af de adspurgte ville vælge en mindre omfattende revision, og 11 % ville helt fravælge revision. Det vil sige, at i alt 60% ville gøre brug af lempelsesmuligheden. Det skal dog bemærkes, at de adspurgte er tilfældige B-virksomheder, hvorfor der i de 60% indgår virksomheder, som efter lovforslagets vedtagelse ikke har mulighed for at gøre brug af lempelsen. Hvis vi blot ser på de virksomheder, som har mulighed for at gøre brug af lempelsen ud for omsætningskriteriet for 2006, vil fordelingen vise, at 50% ville vælge noget mindre omfattende end revision, og 16% ville helt fravælge revision⁴¹, hvilket svarer til, at 66% ville gøre brug af lempelserne.

E&S har foretaget evalueringer af erfaringerne med lempelsen af revisionspligten fra 2006. Evalueringen viser, at i 2006 havde 20% fravalgt revisionen, i 2007 var det 23%, og i 2008 havde 32% fravalgt revision. Fordelingen af virksomheder var som følger⁴²:

	2006	2007	2008
Indberetninger til SKAT fra aktie- og anpartsselskaber	163.937	183.746	202.750
Uden revisorerklæring	9.536	12.098	17.100
Anden form for revisorbistand	3.437	5.006	6.474
Mulighed for at fravælge revision	65.000	74.761	72.900
Andel som har mulighed for at fravælge revision	40%	41%	36%
Andel som har fravalgt revision ihft. dem der har mulighed herfor	20%	23%	32%

Der har altså været en stigende tendens til at virksomhederne fravælger revision men antallet ligger langt fra det forventede antal, som fremgik af lovforslagets bemærkninger. Det forventede antal fra bemærkningerne i E&S rapport anfører, at 60% af virksomhederne vil vælge en mindre omfattende kontrol (fx review) eller slet ingen revision. Som det ses af ovenstående, er antallet af virksomheder, som har fravalgt revision, stigende, men det ligger fortsat langt fra det forventede antal.

³⁹ E&S: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), marts 2005, side 66.

⁴⁰ E&S: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), marts 2005, side 71.

⁴¹ De 50% og 16% er beregnet på baggrund af skemaet på side 72 i E&S-rapporten fra 2005, hvor der er taget udgangspunkt i besvarelserne for virksomheder med en omsætning på <0,5 mio. kr. og 0,5 – 2 mio. kr.

⁴² Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt 2006, 2007 og 2008.

Da erfaringerne med de ikke-reviderede årsregnskaber ikke har talt imod en yderligere lempelse af revisionspligten, og lempelsen kun er udnyttet i meget begrænset omfang i forhold til EU's 4. direktiv⁴³, valgte regeringen som led i nedbringelse af de offentlige byrder at hæve grænserne for revisionspligt yderligere. Grænserne blev hævet til en omsætning på 8 mio. kr., en balancesum på 4 mio. kr. samt et uændret antal ansatte på 12. Der er fortsat krav om, at grænserne skal have været opfyldt på balancedagen i to på hinanden følgende regnskabsår. Der er således fortsat mulighed for yderligere lempelse i fremtiden i forhold til grænserne i EU-direktivet. Lempelsen har virkning fra 1. januar 2011 og forventes at give yderligere 17.500 virksomheder mulighed for at fravælge revisionen⁴⁴.

4.1 Erfaringer fra Sverige, Norge og Storbritannien

I processen om implementering af lempelserne af revisionspligten har Danmark bl.a. set meget på erfaringerne fra Storbritannien, der allerede i 1994 indførte de første lempelser til revisionspligten og siden hen har vedtaget lempelser helt op til grænserne i EU-direktivet, som svarer til, at revision nu er frivillig for alle klasse B-virksomheder.

Sverige og Norge har i lighed med Danmark været afventende i forhold til at implementere lempelserne af revisionspligten, hvor Sverige har været et af de sidste EU-lande til at implementere lempelserne. Norge har fulgt i Danmarks fodspor, og Sverige har ligeledes indført lempelser af revisionspligten pr. 1. maj 2011.

4.1.1 Erfaringer fra Sverige

Fordelene og ulemperne ved lempelsen af revisionspligten har været diskuteret længe, herunder hvilke grænser der skulle indføres. Svensk Näringsliv (paraplyorganisation for 49 erhvervs- og arbejdsgiverorganisationer⁴⁵) har i 2005 lavet en undersøgelse, som overordnet konkluderer, at revisionsomkostningerne ikke står mål med nytteværdien af revision for små virksomheder. Samtidig bliver der stillet spørgsmål ved, hvorfor Sverige, som næsten et af de eneste lande i forhold til de lande som Sverige sammenligner sig med, skal påtvinges revision og dermed forringe sin konkurrenceevne.

Den svenske revisorforening fik i 2007 udarbejdet en rapport om konsekvenserne ved lempelse af revisionspligten ud fra et velfærdsperspektiv. Rapporten, som blev

⁴³ Lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven. Lov nr.720 af 25. juni 2010.

⁴⁴ Forslag til Lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven fremsat den 26. marts 2010.

⁴⁵ http://www.svensktnaringsliv.se/om_oss/.

udarbejdet af det internationale konsulentfirma Econ (Economic and Monetary Affairs), kom blandt andet frem til, at en lempelse af revisionspligten i store træk blot vil være et spørgsmål om omfordeling af ressourcer, hvor revisionsomkostningerne overføres fra aktionæerne til skatteyderne i form af øget kontrol for skattemyndighederne. Dertil kommer, at en lempelse for virksomheder med omsætning på max 3 mio. kr. blot fører til en omkostningsreduktion på ca. 200-300 mio. SEK, hvilket vurderes at være ubetydeligt, da det blot svarer til 0,7% af omsætningen for de virksomheder, som ikke vil få deres årsregnskab revideret ved en lempelse af revisionspligten. Rapporten konkluderer altså, at de samfundsmæssige omkostninger skal holdes op mod den økonomiske gevinst for aktionæerne for at få et samlet billede. Det er ikke muligt at give et nøjagtigt bud på de samfundsøkonomiske omkostninger, men de vurderes at være betydelige⁴⁶. Rapporten konkluderer overordnet, at de argumenter i form af velfærdssynspunktet som oprindeligt lå til grund for revisionspligten i høj grad stadig eksisterer, det vil sige, at der blot vil være tale om en omfordeling af omkostningerne fra aktionæerne til i sidste ende skatteyderne.

På baggrund af diskussionerne om revisionspligten blev lovforslaget om lempelse af revisionspligt alligevel vedtaget i Sverige den 21. juni 2010. Lempelsen medfører, at private aktieselskaber, filialer, handelsbolag og kommanditselskaber, som ikke overskrider to af følgende grænser i to på hinanden følgende år: omsætning på 3 mio. SEK, balance på 1,5 mio. SEK og tre ansatte⁴⁷ har mulighed for at fravælge revision. Lempelsen trådte i kræft pr. 1. november 2010, hvorfor det endnu ikke har været muligt at evaluere på de foretagne lempelser. To ud af de tre kriterier for lempelsen i Sverige er på niveau med den første lempelse i Danmark, dog er der en væsentlig forskel i antallet af ansatte, hvor grænsen i Danmark er op til 12, og den i Sverige kun er tre.

4.1.2 Erfaringer fra Norge

Den norske revisorforening har i lighed med Sverige fået foretaget en undersøgelse i 2007 af Econ af den samfundsøkonomiske værdi af revision. Konklusionerne i denne rapport er ligeledes, at omkostningsbesparelsen ved en lempelse er relativ lille, da denne forventes at være ca. 450 mio. NOK, og når der samtidig ses på velfærdsperspektivet, anslås det, at gevinsten er lig 0 NOK. Rapporten konkluderer i lighed med den svenske undersøgelse, at der i det store hele blot vil være tale om en

⁴⁶ Den samhällsekonomiska nyttan av revision.

⁴⁷ http://www.bolagsverket.se/foretag/aktiebolag/andra_aktiebolag/andra_revisor/avskaffa_revisionsplikten/.

omfordeling af ressourcerne, hvor omkostningerne for revisionen overføres fra virksomhederne til skatteyderne. Derudover fremgår det af rapporten, at den norske revisionspligt ligeledes er medvirkende til at forhindre regnskabs- og skattesvindel⁴⁸.

Norge har alligevel fuldt trop med Danmark og Sverige og vedtog i april 2011 den første lempelse til revisionspligten. Årsagen hertil er, at Norge, i lighed med Danmark, havde et ønske om at nedbringe de administrative byrder pålagt af det offentlige samt at bruge lempelsen som et middel til at øge virksomhedernes konkurrenceevne⁴⁹. Lempelsen er vedtaget for aktieselskaber⁵⁰, som ikke overstiger følgende tre grænser: omsætning 5 mio. NOK, balance 20 mio. NOK og ti ansatte⁵¹. Loven trådte i kraft pr. 1. maj 2011, hvorfor det endnu ikke har været muligt at evaluere lempelserne. I modsætning til Danmark og Sverige har Norge vedtaget relativt høje grænser i betragtning af, at det er deres første lempelse.

4.1.3 Erfaringer fra Storbritannien

Storbritannien foretog allerede i 1994 den første lempelse til revisionspligten og var dermed et af de første lande til at implementere EU's forslag i 4. direktiv fra 1978 om lempelse af revisionspligten. Lempelsen gjaldt for virksomheder med en omsætning på under 90.000 GBP, medmindre aktionærer, der ejer mindst 10% af den udstedte aktiekapital, ønsker, at der bliver foretaget revision. Derudover havde virksomheder med en omsætning på mellem 90.000 GBP og 350.000 GBP mulighed for at få foretaget en mere lempelig revision og dermed et mere lempeligt årsregnskab ("Accountant's Report"), som i store træk svarer til det, vi i Danmark kender som et review. Denne mulighed for lempeligere revision blev afskaffet igen allerede i 1997, og grænserne for den frivillige revision blev øget til 350.000 GBP. Afskaffelsen af erklæringen "Accountant's Report" skyldes, at der generelt var meget lidt tillid til denne erklæring⁵².

Siden da er revisionspligten blevet mere og mere lempelig, og i 2008 tog Storbritannien det sidste skridt og lempede helt op til de af EU fastsatte grænser på 4,4 mio. EUR i

⁴⁸ Konsekvenser av avskaffelse av lovpålagt revisjonsplikt for små aksjeselskap.

⁴⁹ Baggrund for lovforslaget om lempelse af revisionspligten:

<http://www.regjeringen.no/nn/dep/fin/dok/regpubl/prop/2010-2011/prop-51-l-20102011/2.html?id=628869>.

⁵⁰ Der har før lempelsen ikke været revisionspligt for selskaber, som ikke er aktieselskaber, fonde og visse andre angivne foretagender med en omsætning på under 5 mio. NOK, jf. baggrund for lovforslaget.

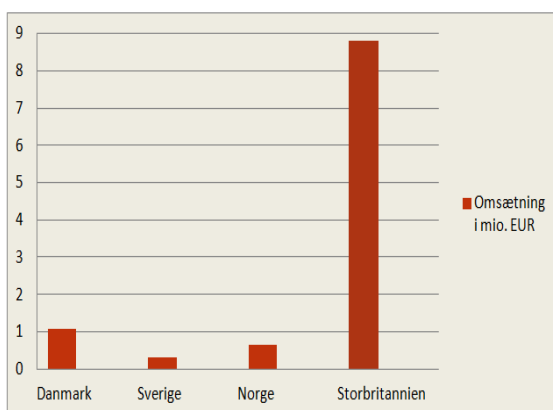
⁵¹ <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=48811>.

⁵² E&S: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), marts 2005, side 89.

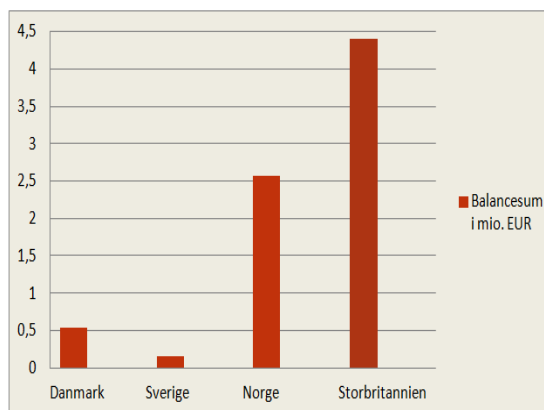
balancesum, 8,8 mio. EUR i omsætning og 50 ansatte. Disse grænser er suppleret af en minoritetsbeskyttelse, hvor aktionærer, som tilsammen besidder over 1 % af aktiekapitalen, kan kræve årsregnskabet revideret⁵³. Således er en af de oprindelige begrundelser for revisionspligten bevaret, jf. afsnit 3.2 om agent-principalteorien.

4.1.4 Sammenligning

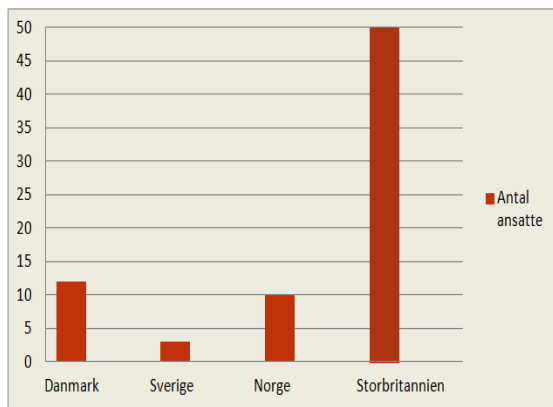
De tre grænser for henholdsvis omsætning, balancesum og antal ansatte for Danmark, Sverige, Norge og Storbritannien kan illustreres således:

Figur 5 – Grænsen for omsætning

Figur 6 – Grænsen for balancesum

Figur 7 – Grænsen for antal ansatte

Det ses af ovenstående illustrationer, at Danmarks, Sveriges og Norges grænser for lempelse af revisionspligt ligger på niveau med hinanden, dog med undtagelse af Norges balancesum som skiller sig væsentligt ud i sammenhængen mellem de øvrige grænser. Storbritannien har lempet helt op til EU's grænse, og det ses af ovenstående, at de øvrige nævnte lande har rig mulighed for at lempe yderligere.

⁵³ Audit Exemption and the Demand for Voluntary Audit: A Comparative Study of the UK and Denmark, side 215.

4.1.5 Konklusion

Danmark har været længe undervejs med at lempe revisionspligten set i forhold til Storbritannien og øvrige EU-lande men er dog kommet lidt efter det med de to lempelser, som blev vedtaget fra henholdsvis 2006 og 2011. Antallet af virksomheder, som valgte at benytte sig af de første lempelser i 2006 udgjorde knap 13.000, svarende til 20% af de virksomheder som havde mulighed herfor. Tallet er i 2008 steget til knap 24.000 virksomheder, svarende til 32% af de virksomheder som havde mulighed herfor. Der er altså en klart stigende tendens til, at virksomhederne fravælger revision.

Der er fortsat et stykke op de grænser i EU-direktivet, som Danmark har mulighed for at benytte sig af. Her kan Danmark med fordel vende blikket mod Storbritannien, som har lempet helt op til de af EU fastsatte grænser. Storbritannien har undervejs forsøgt sig med en lempeligere revision for en del af virksomhederne, men de opnåede ikke succes med denne, hvorfor den blev afskaffet igen, og revisionspligten blev i stedet lempet helt for disse virksomheder.

Både Norge og Sverige har fået udarbejdet en rapport, der beskriver fordelene og ulemperne ved en lempet revisionspligt. Rapporterne konkluderer begge, at der ikke vil være den store samfundsmæssige gevinst ved en lempelse, da der overordnet set blot vil være tale om en omfordeling af ressourcerne fra virksomhederne til skatteyderne. At landene alligevel har valgt at lempe revisionspligten (Norge mere end Sverige) skyldes, i lighed med Danmark, et ønske om at nedbringe de offentlige pålagte administrative byrder. Alle EU-lande har nu lempet revisionspligten i større eller mindre grad⁵⁴.

⁵⁴ Som tidligere nævnt var Danmark, Sverige og Malta de eneste lande, som i 2005 ikke havde lempet revisionspligten. Danmark og Sverige er omtalt i afhandlingen, og jf. "Malta Taxation and Investment Guide 2011", side 8, har Malta også lempet revisionspligten.

5.0 Typer af påtegninger til brug for årsregnskabet

Formålet med nærværende kapitel er at give læseren et indblik i indholdet af de påtegningsmuligheder, som virksomhederne har, herunder fordele og ulemper ved de enkelte muligheder. På baggrund heraf vil vi besvare problemformuleringens delspørgsmål 2 om, hvorvidt fravalg af revision er hensigtsmæssig.

Når principalen (efterfølgende kaldet ledelsen) skal tage stilling til, hvorvidt han ønsker, at revisor skal foretage en gennemgang af årsrapporten, kan der vælges mellem følgende alternativer⁵⁵: revision, review, assistance med opstilling af årsregnskab eller ingen revisorbistand. Afhængig af hvilken mulighed virksomheden vælger, er der forskel på, hvad revisor/virksomheden og påtegningen er omfattet af. Dette kan opsummeres således:

	Revision	Review	Opstilling af årsregnskab	Ingen revisor
Revisor/virksomhed omfattet af:				
Årsregnskabsloven	X	X	X	X
Selskabsloven	X	X	X	X
Revisorloven	X	Delvist	Delvist	%
Erklæringsbekendtgørelsen	X	X	%	%
Revisionsstandard	ISA 200-810	RS 2400	RS 4410	%
Påtegning:				
Sikkerhed	Høj	Begrænset	Ingen	%
Konklusion	Positiv	Negativ	Ingen	%
Mulighed for modificeret påtegning	X	X	%	%
Revisors erstatningsansvar	X	X	X	%

Figur 8 – Typer af påtegninger

Ovenstående vil blive nærmere gennemgået i det følgende.

5.1 Revision

I lovgivningen er revisorloven og årsregnskabsloven to meget centrale love i forbindelse med revisors virksomhed⁵⁶. Revisorloven finder anvendelse for godkendelse og registrering af revisorer og revisionsvirksomheder, vilkårene for udførelse af opgaver i forbindelse med revision m.v. samt regler om offentligt tilsyn med godkendte revisorer og revisionsvirksomheder⁵⁷.

⁵⁵ Under forudsætning af at kravene for fravalg af revision er opfyldt.

⁵⁶ Revisor ansvar, side 24.

⁵⁷ RL § 1, stk. 1.

Revisionspligten bliver reguleret i årsregnskabsloven. Det fremgår heraf, hvilke virksomheder der er omfattet af revisionspligt samt at det kun er statsautoriserede eller registrerede revisorer, der må revidere en virksomhed omfattet af revisionspligten⁵⁸. Det er i SEL § 144 beskrevet, hvordan revisor skal vælges af virksomhedens generalforsamling til at forestå revisionen. Der findes endvidere en række bekendtgørelser, som er udstedt med hjemmel i revisorloven og derfor skal følges i lighed med loven⁵⁹. Revisionsstandarden er endvidere meget centrale for revisors arbejde. Standarderne har ikke hjemmel i lov men er revisorbranchens generelle anbefalinger til, hvordan revisor bør gribe forskellige problemstillinger an. Standarderne har karakter af en norm, hvorfor disse skal følges, hvis der ikke findes præcis regulering i love eller bekendtgørelser. Revisionsstandarden er netop blevet opdateret, således at de nu mere eller mindre svarer til en oversættelse af ISA'erne.

5.1.1 Formålet med revision

Revision af en virksomhed har til formål at sikre, at det aflagte årsregnskab giver et retvisende billede. Dette krav findes i ÅRL § 11, som indeholder lovens generalklausul, dvs. den overordnede målsætning med lovgivningen om finansielt regnskabsrapportering. Af ÅRL § 11 fremgår det, at:

"Årsregnskabet og et eventuelt koncernregnskab skal give et retvisende billede af virksomhedens og koncernens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultat. Ledelsesberetningen skal indeholde en retvisende redegørelse for de forhold, som beretningen omhandler."

Gennem revisionspåtegningen i årsregnskabet afgiver revisor erklæring om, hvorvidt han mener, at årsregnskabet udviser et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. balancedagen. For at kunne afgive erklæring på årsregnskabet skal revisor have udført revisionen i henhold til ISA'erne, herunder udsendelse af aftalebrev ISA 51, planlægning inden revisionens udførsel ISA 300-499, indsamling af revisionsbevis ISA 500-599, evt. brug af andres arbejde ISA 600-699 samt ISA 700-799 vedrørende revisionskonklusion og erklæring. For at kunne afgive en korrekt konklusion kræver ISA'erne, at revisor anvender faglige vurderinger samt

⁵⁸ ÅRL § 135 og § 135 a.

⁵⁹ Revisor ansvar, side 26-27.

udviser professionel skepsis under planlægningen og udførelsen af revisionen. Revisor skal blandt andet⁶⁰:

- Identificere og vurdere risici for væsentlig fejlinformation, uanset om fejlen skyldes besvigelser eller fejl, baseret på en forståelse af virksomheden og dens omgivelser, herunder virksomhedens interne kontroller
- Opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, om der er væsentlige fejlinformationer, ved at udforme og gennemføre passende handlinger som reaktion på de vurderede risici
- Udforme en samlet konklusion om hvorvidt regnskabet er baseret på konklusioner, der bygger på det opnåede revisionsbevis

Det essentielle for interessenterne af årsregnskabet er revisors konklusion i påtegningen. Interessenterne har ikke nødvendigvis behov for specifikt at vide, hvordan revisor er kommet frem til sin konklusion. De skal bare have vished for, at konklusionen er korrekt. Interessenterne bør dog forholde sig til revisors arbejde og indholdet af en revision, så de har en overordnet forståelse for, hvad revisor rent faktisk laver.

5.1.2 Krav til revisor

Revisorerne har en række krav, de skal leve op til, for at interessenterne kan have tillid til revisorernes arbejde og de afgivne konklusioner. Af disse krav kan nævnes efteruddannelse, fungere som offentlighedens tillidsrepræsentant, revisors uafhængighed, kvalitetsstyring, tavshedspligt mv. For at sikre at de underskrivende revisorer er så kompetente som muligt, findes der i RL §§ 3 – 8 bestemmelser for, hvornår en person kan godkendes som enten statsautoriseret revisor eller registreret revisor.

Revisor skal jf. RL § 16 fungere som offentlighedens tillidsrepræsentant, hvilket betyder, at revisor skal udføre sine opgaver i overensstemmelse med god revisorskik. God revisorskik kan betegnes som revisors adfærd ved udførelsen af opgaven. Begrebet er ikke yderligere reguleret i loven, hvorfor det er de skrevne eller uskrevne normsæt, der skal følges.

Formålet med begrebet offentlighedens tillidsrepræsentant er at understrege revisors uafhængighed i forhold til ledelsen men også i forhold til omverdenen, hvorfor det ikke

⁶⁰ ISA 200, nr. 7.

er meningen, at revisor skal fungere som den offentlige myndigheds forlængede arm. Det kan være en svær balancegang for revisor, når han både er underlagt tavshedspligt men samtidig skal oplyse omverdenen om relevante forhold.

Kravene er med til at sikre, at det er kompetente revisorer, der afgiver erklæringer, således at interessenterne og omverdenen kan have tillid til de afgivne erklæringer. Vi vil i afsnit 5.1.5 beskrive indholdet af revisionspåtegningen, da det er denne, som interessenterne skal forholde sig til.

5.1.3 Sikkerhed og ansvar

Revisor erklærer sig i revisionspåtegningen om, at årsregnskabet udviser et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Revisors overordnede mål for afgivelse af erklæring er dermed at opnå høj grad af sikkerhed for årsregnskabet⁶¹. Høj grad af sikkerhed opnås for revisor gennem tilstrækkelig og egnet revisionsbevis, således at revisionsrisikoen nedsættes til et acceptabelt niveau. Hermed underforstået, at revisor anvender et væsentlighedsniveau ved revisionens udførelse. Væsentlighed er derfor en faktor, der er meget relevant for revisor i forbindelse med arten, omfanget og den tidsmæssige placering af det arbejde, der skal udføres, men også for brugeren af årsregnskabet, da det indikerer den fejlmargen, der er plads til i et revideret årsregnskab.

Begrebet væsentlighed er defineret i ISA 320⁶² pkt. 2. I definitionen af væsentlighed vil vi fremhæve, at det primære punkt er, at væsentlighed påvirker brugerens økonomiske beslutningsgrundlag. For brugeren af et årsregnskab er væsentlighed det niveau/det tal, som gør udslaget for, om de ville opfatte årsregnskabet anderledes og dermed have den konsekvens, at de ville have disponeret deres økonomiske ressourcer anderledes. Det kan have enten en positiv eller negativ konsekvens, da årsregnskabet reelt enten kan være præsenteret med et for højt eller lavt resultat. For at minimere risikoen skal revisor allerede på planlægningstidspunktet fastlægge væsentlighedsniveauet for den pågældende opgave.

Væsentlighedsniveauet danner grundlag for revisors vurdering af omfanget af revisionen, herunder arten, den tidsmæssige placering og omfanget af revisionshandlingerne. For at kunne planlægge omfanget, arten og den tidsmæssige placering for revisionen, skal revisionsrisikoen/opgaverisikoen, og dermed også

⁶¹ Formålet med revision, jf. revisionsstandarderne ses i ISA 200, pkt. 11.

⁶² ISA 320 – Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision.

væsentligheden, vurderes som en samlet helhed. Revisionsrisikoen er udtryk for, om revisor afgiver en forkert revisionskonklusion, når regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation. Til dette benyttes revisionsrisikomodellen, som ses nedenfor:

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{Revisionsrisiko} \\ \hline \text{(RR)} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{Iboende risiko} \\ \hline \text{(IR)} \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{Kontrol risiko} \\ \hline \text{(KR)} \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline \text{Opdagelses-} \\ \hline \text{risiko (OR)} \\ \hline \end{array}$$

Figur 9 – Revisionsrisikomodellen

RR = risikoen for uopdagede væsentlige fejl i regnskabet, IR = risiko for at væsentlige fejl opstår, KR = risiko for at væsentlige fejl ikke identificeres af virksomhedens interne kontroller, DR = risikoen for at væsentlige fejl ikke opdages i revisionen⁶³. De tre faktorer i modellen påvirker omfanget af den revision, der skal udføres, hvor de enkelte faktorer kan være med til at øge eller reducere omfanget.

Det er revisor, som fastsætter revisionsrisikoen, som ved høj grad af sikkerhed revideres med henblik på at opnå 90 – 95% overbevisning, hvorfor revisionsrisikoen er 5 – 10%. Revisionsrisikoen er ikke indskrevet i lovgivning eller revisionsstandarder til specifikt at være 5 – 10%, men er den i praksis accepterede revisionsrisiko⁶⁴. Revisionsrisikoen kan siges at være brugerens sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation, og det er derfor revisors ansvar at planlægge og udføre sit arbejde, således at revisionsrisikoen er på et acceptabelt niveau.

I revisionspåtegningen erklærer revisor sig om, at påtegningen er afgivet med høj grad af sikkerhed. Der står dog ikke direkte i påtegningen, at høj grad af sikkerhed vurderes at være 90 – 95%, da det forudsættes, at læseren er klar over, hvad begrebet dækker over. Revisors konklusion i påtegningen er ikke en garanti for, at regnskabet er uden fejlinformation som følge af besvigelser, bedrageri eller andre misligheder, eller som følge af hændelige fejl. Revisionen er derimod tilrettelagt med henblik på at mindske risikoen for, at der opstår uopdagede væsentlige fejl, uanset om det er tilsigtet eller utilsigtet fejl⁶⁵. Vi vil komme nærmere ind på indholdet i påtegningen i afsnit 5.1.5.

Når revisor er valgt af virksomhedens generalforsamling, er både revisionselskabet og den revisor, som virksomheden har valgt, erstatningsansvarlige, jf. SEL § 361, stk. 3. Selskabslovens bestemmelse om erstatningsansvar bygger på almindelige

⁶³ Plancher fra Revision 1 – Opsamling på kap. 11-13 (messier), slide 3.

⁶⁴ Revision regulering og rapportering, side 186.

⁶⁵ Revisor ansvar, side 91.

erstatningsregler i dansk ret, nemlig culpa-reglen. Også uden for selskabsområdet hviler revisors erstatningsansvar på culpa-regelen, som er den grundlæggende erstatningsnorm i dansk ret⁶⁶. For at revisor kan blive erstatningsansvarlig, forudsættes det, at revisor har handlet culpøst, og der er lidt et tab.

5.1.4 Krav til revisionspåtegningen

De første krav til revisionspåtegningen i årsregnskabet kan man finde i Handelsministeriets bekendtgørelse nr. 116 af 6. april 1933 om statsautoriserede revisors virksomhed, pligter og ansvar. Bekendtgørelsens § 8 anførte, at revisors underskrift på et regnskab "omfatter rigtigheden af regnskabet, medmindre der er taget forbehold i selve påtegningen eller henvist til en særlig beretning"⁶⁷. Der er sket en del udvikling siden 1933, og der er nu kommet mere lovregulering på området om revisors påtegning på årsregnskabet.

Kravene til revisors påtegning af årsregnskabet er reguleret via nedenstående:

- Revisorloven – det overordnede lovgrundlag for påtegningen
- Erklæringsbekendtgørelsen – bestemmelser for hvad påtegningen skal indeholde
- Revisionsstandarderne – anbefalinger til hvad påtegningen skal indeholde samt vejledning og andet forklarende materiale.

5.1.4.1 Revisorloven

At revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant er væsentligt at have in mente, når revisor udarbejder revisionspåtegningen. Revisionspåtegningen er revisors "godkendelse" af ledelsens aflagte årsregnskab og dermed revisors kommunikation til offentligheden og omverdenen. Det er derfor vigtigt, at revisor får afgivet en korrekt påtegning, da det ellers kan have store konsekvenser for tilliden til revisor og revision og dermed øge forventningskløften.

RL § 1 stk. 2 beskriver, hvornår loven finder anvendelse. Dette gør den i forbindelse med revisors afgivelse af revisionspåtegninger på årsregnskaber, herunder revisors udtalelser om ledelsesberetningen. Når den godkendte valgte revisor har afsluttet en revision, skal han afgive en konklusion på det udførte arbejde, jf. RL § 19.

⁶⁶ Revisor ansvar, side 249.

⁶⁷ Revisor – regulering og rapportering, side 198-199.

Bestemmelsen i revisorloven er meget overordnet, da den ikke direkte beskriver retningslinjer for revisionspåtegningen. For at få en mere specifik beskrivelse af indholdet i revisionspåtegningen skal man tage udgangspunkt i erklæringsbekendtgørelsen og i revisionsstandarderne.

Foruden revisionspåtegningen er det et krav, jf. RL § 20, at revisor afgiver et revisionsprotokollat. Revisor skal i protokollen redegøre for arten og omfanget af den udførte revision og konklusion samt øvrige forhold, der kan have betydning for bestyrelsens/direktionens stillingtagen til årsregnskabet. Det skal endvidere fremgå, såfremt der er væsentlige spørgsmål til revisionen, herunder fejl og mangler i bogholderiet eller interne kontroller. Revisor skal positivt skrive, om virksomheden overholder lovgivningens krav til revisors uafhængighed, og om revisor ved revisionen har modtaget alle oplysninger, der er anmodet om.

5.1.4.2 Erklæringsbekendtgørelsen

I erklæringsbekendtgørelsen findes de lidt mere specificerede krav til, hvad revisionspåtegningen skal indeholde. Jf. § 3 i bekendtgørelsen, er revisionspåtegningen revisors erklæring om den udførte revision, mens mindstekravene til revisionspåtegningen beskrives i bekendtgørelsens § 5.

Mindstekravene omfatter en identifikation af det regnskab, der er revideret, hvilken regnskabsmæssig begrebsramme der er anvendt ved dets udarbejdelse, fx ÅRL, omtale af revisors ansvar samt den udførte revision. Såfremt revisionen har givet anledning til forbehold, skal dette medtages. Hvis dette ikke er tilfældet, skal der indgå oplysning om, at revisionen ikke har givet anledning til forbehold. Der skal være en konklusion på den udførte revision, og såfremt revisionen har givet anledning til supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet eller vedrørende andre forhold, skal dette indgå i et afsnit efter konklusionen. Afslutningsvist skal der som udgangspunkt medtages et afsnit om revisors udtalelse om ledelsesberetningen, såfremt ledelsesberetningen indgår som en del af årsrapporten.

5.1.4.3 Revisionsstandarderne

Yderligere krav til revisionspåtegningen findes i ISA 700⁶⁸ vedrørende udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring på et regnskab. ISA 700 stemmer nøje overens

⁶⁸ ISA 700 – Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab.

med erklæringsbekendtgørelsen og erklæringsvejledningen. Der er dog følgende forskelle:

ISA 700 kræver et afsnit om omtale af ledelsens ansvar for regnskabet, hvilket ikke er et krav i henhold til erklæringsbekendtgørelsen. Da afsnittet stadig fremgår af ISA 700 vil det alligevel indgå i langt de fleste revisionspåtegninger, da standarderne er en anbefaling for at opfylde god revisionsskik. Det vil derfor ikke have den store betydning, at det ikke længere er et krav i erklæringsbekendtgørelsen.

I erklæringsbekendtgørelsen § 5, stk. 3, er det et krav, at revisor omtaler "ikke forbehold" - altså positivt skriver, at revisionen ikke har givet anledning til forbehold. Dette fremgår dog ikke af ISA 700.

5.1.5 Revisionspåtegningens omfang

FSR's revisionstekniske udvalg (REU) har på baggrund af ISA 700⁶⁹, ISA 705⁷⁰ og 706⁷¹ (tidligere RS 701) samt erklæringsbekendtgørelsen udsendt en revisionsudtalelse (UR) i november 2011 (som erstatter tidligere 2010-1) om revisionspåtegninger mv. i årsregnskabet. Heri har de udarbejdet eksempler på revisionspåtegninger for de forskellige regnskabsklasser. Det er udelukkende revisionspåtegningerne, der er ændret som følge af den nye revisionsudtalelse.

5.1.5.1 Ny revisionsudtalelse fra november 2011

Den nye revisionsudtalelse skal anvendes på alle årsregnskaber for 2011 og frem. Der er nogle få men væsentlige ændringer i forhold til den tidligere revisionsudtalelse, bl.a. at ledelsesberetningen som udgangspunkt ikke skal revideres fremadrettet, som følge af, at RS 585 om revision af ledelsesberetningen er udgået. Såfremt virksomhederne stadig ønsker ledelsesberetningen revideret, kan revisor revidere denne med afsæt i ISAE 3000 "Andre erklæringsopgaver med sikkerhed end revision og review af historiske finansielle oplysninger". Hvis der bliver lavet en erklæring, jf. ISAE 3000, erstatter denne afsnittet i erklæringen om udtalelse om ledelsesberetningen⁷².

⁶⁹ ISA 700, udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab.

⁷⁰ ISA 705 – Modifikationer til konklusionen i den uafhængige revisors erklæring.

⁷¹ ISA 706 – Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af regnskabet og supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen i den uafhængige revisors erklæring.

⁷² http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision%20og%20andre%20erklæringsopgaver/Revisionsudtalelser/Erklæring%20uden%20modifikationer%20ISA%20700_november%202011.

For klasse B-virksomheder har de udarbejdet to modelerklæringer. Én hvor der ikke indgår en ledelsesberetning i årsregnskabet, og én hvor der indgår en ledelsesberetning⁷³.

Hvis man sammenholder den nye modelpåtegning, hvor ledelsesberetningen indgår i årsregnskabet, med den gamle model påtegning, ses det, at flere af afsnittene er omskrevet, således den nu er skrevet i et sprog, der er lidt lettere forståeligt i forhold til den gamle påtegning. Indholdet er dog det samme.

Model-revisionspåtegningen⁷⁴ for en klasse B-virksomhed, hvor ledelsesberetningen indgår i årsregnskabet, gennemgås afsnit for afsnit nedenfor.

Revisor erklærer sig som det første i overskriften om, at dette er en erklæring fra en uafhængig revisor, hvilket er i overensstemmelse med, at revisor skal være offentlighedens tillidsrepræsentant og derfor være uafhængig i forhold til kunden. Revisors uafhængighed bliver nærmere beskrevet i RL §§ 24-26. Dette vil vi dog ikke komme nærmere ind på her.

Revisionspåtegningen er adresseret til kapitalejerne i den reviderede virksomhed, og det fremgår endvidere, at der er tale om en påtegning på årsregnskabet.

I det næste afsnit af revisionspåtegningen erklærer revisor sig om, at revisor har foretaget revision af virksomheden for det pågældende regnskabsår, omfattende anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse (ikke et krav for klasse B) og noter. Det fremgår yderligere, at årsregnskabet er udarbejdet efter årsregnskabsloven.

Det følgende afsnit er en beskrivelse af ledelsens ansvar for årsregnskabet. Dette afsnit er, som tidligere nævnt, ikke et krav i henhold til erklæringsbekendtgørelsen men indgår som en del af ISA 700. Formålet med dette afsnit er at fremhæve, at det er ledelsen, der har ansvaret for at udarbejde årsregnskabet inden for den relevante regnskabsmæssige begrebsramme og med de interne kontroller, der er nødvendige for at kunne udarbejde et regnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om dette skyldes besvigelser eller fejl⁷⁵. Afsnittet om ledelsens ansvar er en form for

⁷³ Ifølge ÅRL § 77 er ledelsesberetningen kun et krav for klasse B-virksomheder, såfremt der er sket væsentlige ændringer i virksomhedens aktiviteter eller økonomiske forhold.

⁷⁴ Se bilag 1.

⁷⁵ RS 700, pkt. 26. Foreningen for statsautoriserede revisorer, kommenteringsfrist 1/5-2010.

ansvarsfraskrivelse fra revisor, så brugeren af årsregnskabet er klar over, hvilket ansvar der påhviler ledelsen.

Afsnittet om revisors ansvar og den udførte revision er et forsøg på at synliggøre, revisors forudsætninger i forbindelse med revisionen. Det væsentligste i afsnittet er, at revisionen er udført i overensstemmelse med internationale revisionsstandards og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, der kræver, at revisor lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

Næste afsnit uddyber, hvad en revision omfatter, nemlig at revisor har søgt overbevisning for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. Revisors valgte handlinger i forbindelse med revisionen afhænger af revisors vurdering samt revisors vurdering af risiko for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet. Revisor overvejer endvidere, om de interne kontroller er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der udviser et retvisende billede. Revisor erklærer sig dog ikke om effektiviteten af virksomhedens interne kontroller. Revisionen omfatter endvidere stillingtagen til, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, vurdering af den samlede præsentation samt om ledelsens skøn er rimelige. Dernæst erklærer revisor sig positivt om, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for revisionen samt at revisionen ikke har givet anledning til forbehold. Såfremt revisionen har givet anledning til forbehold eller til supplerende oplysning, vil det fremgå af påtegningen. Modificerede påtegninger vil kort blive beskrevet i 5.1.6.

I konklusionen på revisionspåtegningen erklærer revisor sig om, at årsregnskabet giver et retvisende billede pr. balancedagen og er i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Som tidligere nævnt skal ledelsesberetningen som udgangspunkt ikke længere revideres, medmindre det sker i overensstemmelse med ISAE 3000. Revisor skal derfor i dette tilfælde medtage et afsnit om "udtalelse om ledelsesberetningen" i sin påtegning. Her erklærer revisor sig om, at han ikke har foretaget revision af ledelsesberetningen men blot har gennemlæst denne i henhold til årsregnskabsloven. Hvis ledelsesberetningen ikke indgår i årsregnskabet, eller denne er revideret i henhold til ISAE 3000, skal revisor ikke medtage et afsnit om udtalelse om ledelsesberetningen.

5.1.6 Modificerede revisionspåtegninger

Når der i revisionspåtegningen tages forbehold eller angives supplerende oplysninger, er revisionspåtegningen ikke længere "blank" og betegnes så som en modificeret påtegning. Der er overordnet to måder, hvorpå en påtegning kan blive modificeret: enten med en supplerende oplysning eller ved et forbehold.

Ifølge erklæringsbekendtgørelsen § 6 skal der tages forbehold i revisionspåtegningen, hvis revisor konkluderer, at der på baggrund af det opnåede revisionsbevis er væsentlige fejl eller mangler i regnskabet, eller revisor ikke kan opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis til at kunne konkludere, at regnskabet er uden væsentlig fejl. Dette er ligeledes beskrevet i ISA 705, pkt. 6. Revisor kan enten afgive en konklusion med forbehold, en afkræftende konklusion eller undlade at afgive konklusion, afhængig af hvor væsentlige forholdene er. Disse forhold er beskrevet i ISA 705 pkt. 7-10.

Revisor skal i henhold til erklæringsbekendtgørelsen § 7 afgive supplerende oplysninger i revisionspåtegningen, såfremt revisor finder anledning hertil. En supplerende oplysning må ikke ændre konklusionen på erklæringen og skal derfor placeres efter konklusionen. Jf. ISA 706 er der to former for supplerende oplysninger, nemlig supplerende oplysning vedrørende forståelse af regnskabet eller supplerende oplysning vedrørende forståelsen af revisionen. Supplerende oplysning bruges til at henlede brugernes opmærksomhed på et eller flere forhold, der er oplyst eller præsenteret i regnskabet, og som er afgørende for brugernes forståelse af regnskabet. Omvendt skal supplerende oplysning også henlede brugernes opmærksomhed på forhold, der ikke er præsenteret eller oplyst i regnskabet, og som er relevant for brugernes forståelse af revisionen, revisors ansvar eller revisors erklæring⁷⁶. Der er nogle specifikke forhold, der altid kræver supplerende oplysning. Dette gælder ved overtrædelse af bogføringsloven, forhold hvor medlemmer af ledelsen kan ifalde ansvar, ved overtrædelse af straffelovens kapitel 24, samt skatte-, afgifts-, og tilskudslovgivningen, selskabsretlig lovgivning og lovgivning om regnskabsaflæggelse.

5.2 Review

Behovet for et review opstår for de virksomheder, som har besluttet at fravælge revision men stadig vil have en vis sikkerhed for, at årsregnskabet udviser et retvisende billede. Det kan endvidere være et krav fra fx pengeinstituttet eller leverandører, at der skal være en form for revisorpåtegning i årsregnskabet.

⁷⁶ ISA 706, pkt. 1

Revisorloven og årsregnskabsloven er fortsat to meget centrale love i forbindelse med revisors arbejde, selvom virksomheden har fravalgt revision og i stedet har besluttet at lade revisor lave et review. Revisorlovens generelle bestemmelser om krav til revisor gælder for alle godkendte revisorer, uanset om de laver revision, review, rådgivning, regnskabsmæssig assistance mv. Der findes i revisorloven specifikke paragraffer om påtegninger på andre erklæringer med sikkerhed, hvilket en review-påtegning er omfattet af. Dette kommer vi nærmere ind på efterfølgende. I ÅRL § 135 er det reguleret, hvornår en virksomhed kan fravælge revision. Selvom revisionen fravælges, er det stadig ledelsens ansvar, at årsregnskabet udarbejdes efter reglerne i regnskabsklasse B og indsendes til E&S, jf. ÅRL § 8. Det fremgår af ÅRL § 135a, at det også kun er statsautoriserede og registrerede revisorer, der må afgive erklæring på årsregnskabet ved review eller assistance med regnskabsopstilling. Da revisor også er underlagt revisorloven ved review, skal bekendtgørelser udstedt med hjemmel i loven også anvendes af revisor, hvor dette er relevant. Når det kommer til review, er der specielt én revisionsstandard, der er meget central, nemlig RS 2400 "Review af regnskaber". Heri er hele review-processen beskrevet med formålet, generelle principper, omfanget, udført arbejde, påtegning, mv. Da standarderne, som tidligere nævnt, har karakter af en norm, skal disse følges, hvis der ikke findes præcis regulering i lov eller bekendtgørelser.

5.2.1 Formålet med review

Generelt skal bestemmelserne i årsregnskabsloven være opfyldt, uanset om der laves revision, review eller årsregnskabet udelukkende bliver opstillet. Derfor gælder også årsregnskabslovens generelklausul, hvor det fremgår, at årsregnskabet skal udvise et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver, finansiel stilling og resultat. I RS 2400 er formålet med review beskrevet.

Gennem en review-påtegning erklærer revisor sig om, at årsregnskabet i alt væsentlighed er udarbejdet i overensstemmelse med den fastlagte begrebsramme på basis af det udførte arbejde. Revisor skal således have udført et review i henhold til retningslinjerne i RS 2400 for at kunne afgive en erklæring med begrænset sikkerhed. Dette betyder, at revisor skal planlægge og udføre sit review med en professionel skepsis og herunder være opmærksom på, at der kan forekomme omstændigheder, der kan medføre, at regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation. For at kunne afgive review-erklæringen med begrænset sikkerhed skal revisor udføre sit review

primært gennem forespørgsler og analyser samt opnå tilstrækkeligt og egnet bevis for at kunne konkludere på det udførte arbejde⁷⁷.

I lighed med når der afgives en revisionspåtegning, er det ikke essentielt for interessenterne at vide præcis, hvilket arbejde revisor har udført for at nå frem til sine konklusioner. De skal bare have en vished for, at konklusionen er korrekt i henhold til graden af sikkerhed i erklæringen. Som nævnt under afsnit 5.1.2, skal revisor leve op til en række generelle krav, jf. revisorloven. Disse krav er ligeledes gældende for revisorer, der udfører et review.

5.2.2 Sikkerhed og ansvar

Formålet med et review er, som indledningsvist nævnt, at revisor afgiver en erklæring med begrænset sikkerhed, hvor revisor ikke er blevet bekendt med forhold, der giver anledning til at konkludere, at årsregnskabet ikke udviser et retvisende billede.

I forhold til et review er væsentlighed også et relevant begreb. Når revisor skal vurdere arten, omfanget og den tidsmæssige placering af de konkrete arbejdshandlinger, skal han bl.a. basere sig på væsentligheden af transaktioner og regnskabsposter⁷⁸. Revisor skal endvidere gøre sig de samme overvejelser om væsentlighed, i lighed med hvis det var en revisionspåtegning, han skulle afgive. Risikoen, for at fejlene ikke opdages, er større ved review end ved revision. Der skal dog foretages en bedømmelse af, hvad der er væsentligt ud fra de oplysninger, som revisor erklærer sig om, og hvad behovet er for dem, der har tiltro til disse oplysninger, og ikke under hensynstagen til graden af sikkerhed. Så selvom revisor kun skal opnå begrænset sikkerhed, er væsentlighed stadig et meget vigtigt begreb. Modellen for revisionsrisikoen beskrevet under afsnit 5.1.3 finder således også i en vis grad anvendelse ved review, men eftersom der her ikke er tale om revision, vælger vi at kalde den for opgaverisikoen der skal forstås som et synonym for revisionsrisikoen.

Opgaverisikoen ved et review er ikke lige så alment kendt blandt revisorer som ved revision. I bogen "Revision – Regulering og rapportering" vurderes det, at en erklæring med begrænset sikkerhed er afgivet med 60 – 65% sikkerhed, hvorfor opgaverisikoen vurderes at være 35 – 40%. I rapporten fra E&S fra 2005 skønnes det, at prisen og tidsforbruget for et review svarer til ca. 70% i forhold til en revision. Sammenholdes dette med sikkerheden ved konklusionen for et review, vurderes sikkerheden til at ligge

⁷⁷ RS 2400, afsnit 4.

⁷⁸ RS 2400, afsnit 18.

på 63 – 67%, hvilket er på niveau med den sikkerhed som angives i bogen ”Revisor – Regulering og rapportering”. Revisors sikkerhed i forbindelse med et review er derfor noget mindre end ved revision men er dog væsentlig højere end for årsregnskaber, hvor revisor hverken har udført review eller revision. Ansvarsfordelingen er kort beskrevet i review-erklæringen, så interessenten ved, hvad ledelsens og revisors ansvar er. Konklusionen i review-erklæringen er en negativ konklusion, hvor revisor erklærer sig om, at han ikke har fundet forhold, der giver anledning til at konkludere, at årsregnskabet ikke udviser et retvisende billede. Der står endvidere, at det er en erklæring med begrænset sikkerhed, men der står intet specifikt om, hvad begrænset sikkerhed indebærer. Vi vil komme nærmere ind på påtegningen i afsnit 5.2.4.

Da revisor, uanset om der er foretaget revision, review eller assistance med opstilling af årsregnskab, skal overholde revisorloven mv., betyder dette, at revisor ved et review kan blive erstatningsansvarlig.

5.2.3 Krav til review-erklæringen

I lighed med revisionspåtegninger findes der overordnet tre steder, hvor erklæringer med begrænset sikkerhed bliver reguleret. Reguleringen sker i følgende:

- Revisorloven – det overordnede lovgrundlag for påtegningen
- Erklæringsbekendtgørelsen – bestemmelser for hvad påtegningen skal indeholde
- Revisionsstandarderne – anbefalinger til hvad påtegningen skal indeholde samt vejledning og andet forklarende materiale

5.2.3.1 Revisorloven

Revisor skal altid opfylde de generelle betingelser i revisorloven, der ikke specifikt vedrører revisionspåtegninger. Når revisor skal udføre review for en virksomhed, skal han ikke være generalforsamlingsvalgt revisor⁷⁹, men skal udelukkende vælges af virksomheden til at udføre opgaven. Dette aftales mellem revisor og virksomheden og nedfælles i et aftalebrev eller i anden passende form⁸⁰.

I forhold til at være offentlighedens tillidsrepræsentant, er det ved et review lige så vigtigt at få afgivet en korrekt påtegning inden for rammerne, da en forkert påtegning vil have konsekvenser for tilliden til revisor. I forbindelse med afgivelse af en review-påtegning skal RL § 19, stk. 4, følges. Heri er det beskrevet, at andre erklæringer med

⁷⁹ Revisor regulering og rapportering, side 258.

⁸⁰ RS 2400, pkt. 10.

sikkerhed end revision skal underskrives af den eller de revisorer, der er valgt til opgaven, og som derved har det endelige ansvar for opgaven. Dette er en meget overordnet bestemmelse, og den giver ikke et videre indblik i, hvad erklæringen skal indeholde. Derfor må der ses nærmere på erklæringsbekendtgørelsen og RS 2400.

5.2.3.2 Erklæringsbekendtgørelsen

I erklæringsbekendtgørelsen findes der specifikke bestemmelser om afgivelse af review-erklæringer i §§ 9 – 12. I § 9 er det beskrevet, hvad erklæringen skal indeholde, nemlig:

- Identifikation af det gennemgåede regnskab
- Omtale af revisors ansvar
- Omtale af indholdet af det udførte review, herunder at der ikke er foretaget revision
- Eventuelt forbehold
- Konklusion
- Eventuel supplerende oplysning

I §§ 10 og 11 er omtalt henholdsvis forbehold og supplerende oplysninger. Ved forbehold skal § 6 under revisionspåtegninger ligeledes iagttages ved et review. Vi kommer nærmere ind på modificerede påtegninger ved en review-erklæring i afsnit 5.2.5. Yderligere beskrivelse af indholdet i erklæringen findes i revisionsstandarderne.

5.2.3.3 Revisionsstandarderne

Når der er tale om en review-erklæring har denne sin egen revisionsstandard, nemlig RS 2400 – review af regnskaber. Heri er beskrevet mere specifikt, hvad erklæringen skal indeholde, hvilket findes i afsnit 23 – 28. Indholdet i revisionsstandarden er en uddybning af bestemmelsen i erklæringsbekendtgørelsen, og det vil derfor være hensigtsmæssigt at have denne i baghovedet, når revisor udarbejder sin erklæring.

5.2.4 Review-erklæringens omfang

Der er ikke sket ændringer til review-erklæringer i den nye UR fra november 2011, da RS 2400 ikke er blevet klarificeret. I eksempel 14 fra UR 2010-1 er vist en erklæring for revisors gennemgang af årsregnskabet for en klasse A-virksomhed, hvor årsregnskabet ikke er revideret. Gennemgang af årsregnskabet svarer til, hvad vi i opgaven har benævnt review. Der findes dog også et eksempel på en review-erklæring i RS 2400, bilag 3 for en klasse A-virksomhed. De to påtegninger er forholdsvis

identiske. Vi vil i det efterfølgende gennemgå review-erklæringen, hvor vi vil tage udgangspunkt i eksemplet fra RS 2400 bilag 3⁸¹. Vi har valgt at bruge eksemplet fra RS 2400, selvom den er udarbejdet for en klasse A-virksomhed, da vi vurderer, at påtegningen for en klasse B-virksomhed vil være identisk med erklæringen for klasse A med undtagelse af, at for klasse A-virksomheder er erklæringen stilet til indehaveren, mens den for klasse B er stilet til kapitalejerne.

I lighed med en revisionspåtegning erklærer revisor sig som det første i overskriften om, at dette er en påtegning fra en uafhængig revisor. Review-erklæringen er ligeledes adresseret til ejeren i virksomheden.

I det første rigtige afsnit i erklæringen, erklærer revisor sig om, at han efter aftale har udført review af årsregnskabet for det pågældende regnskabsår. Da virksomheder, der har fravalgt revision, ikke skal have en generalforsamlingsvalgt revisor, skal der blot foreligge en aftale mellem revisor og virksomheden, jf. RS 2400 pkt. 10 om opgavens indhold.

Næste afsnit går på ansvaret i forbindelse med årsregnskabet, hvor revisor erklærer sig om, at det er ledelsen/ejerne, der har ansvaret for årsregnskabet, jf. ÅRL § 8, og at revisors ansvar, på grundlag af det udførte review, er at kunne afgive en konklusion på årsregnskabet.

Afsnittet om "Det udførte review" er en uddybning af, hvad et review indebærer af handlinger samt at dette er foretaget i overensstemmelse med danske revisionsstandards om review af regnskaber. Det er endvidere beskrevet, at standarden kræver, at revisor tilrettelægger og udfører sit review med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation samt at et review først og fremmest omfatter forespørgsler samt analyser og derfor giver mindre sikkerhed end revision. Afslutningsvis i afsnittet bliver der skrevet, at der ikke er udført revision, og at der som følge heraf ikke er en revisionskonklusion på årsregnskabet. Afsnittet bærer meget præg af vigtigheden i at få gjort læseren opmærksom på, at der ikke er udført revision men udelukkende review. Formålet, med at skrive hvilke handlinger der ligger til grund for et review, kan være at få synliggjort, hvad der ligger til grund for at kunne afgive erklæringen uden at

⁸¹ Se bilag 2.

have de store forudsætninger for, at læseren i øvrigt har et indgående kendskab til, hvad der står i RS 2400.

I konklusionsafsnittet erklærer revisor sig om, at han ved det udførte review ikke er blevet bekendt med forhold, der giver anledning til at vurdere, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling på balancedagen samt at resultatet af virksomhedens aktiviteter for regnskabsåret er i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Som følge af at det er en review-erklæring, skal revisor ikke positivt erklære sig om, at årsregnskabet udviser et retvisende billede. Revisor erklærer sig udelukkende om, at han ikke er stødt på forhold, der giver anledning til at vurdere, at årsregnskabet ikke udviser et retvisende billede.

Såfremt det udførte review har givet anledning til et forbehold, vil dette fremgå af erklæringen inden konklusionen, ligesom en supplerende oplysning vil fremgå efter konklusionen i lighed med en revisionspåtegning.

5.2.5 Modificerede påtegninger

Som tidligere nævnt, behandles forbehold i erklæringsbekendtgørelsens § 10, med henvisning til § 6, mens supplerende oplysninger behandles i § 11. §§ 10 og 11 er begge meget overordnede bestemmelser, der udelukkende beskriver, at revisor skal medtage et forbehold i de tilfælde, der følger af § 6. Bestemmelsen om supplerende oplysning fortæller, at revisor skal medtage supplerende oplysning om eventuelle forhold, som revisor påpeger uden at tage forbehold. I erklæringsbekendtgørelsens § 6 bestemmes det, at revisor skal tage forbehold, hvis der er væsentlige fejl eller mangler i årsregnskabet. Tilsvarende er forbehold beskrevet i RS 2400 pkt. 27 (b) og (c) og pkt. 27a beskriver supplerende oplysninger.

Det fremgår ikke specielt tydeligt af lovgivningen, erklæringsbekendtgørelsen eller revisionsstandarderne, i hvilken forbindelse det vil være relevant at medtage en supplerende oplysning. Revisor må derfor selv vurdere, i hvilke tilfælde det vil være relevant at medtage en supplerende oplysning.

5.3 Assistance med opstilling af årsregnskab

Når revisor assisterer med opstilling af årsregnskabet, skal der i første omgang skelnes mellem, hvorvidt der er tale om en erklæring til 3. mand eller om erklæringen blot er til klientens eget brug. Dette har betydning for, hvorvidt revisor er omfattet af revisorloven eller ej. Det vil dog kun være enkelte bestemmelser fra revisorloven, som revisor er

omfattet af, når der afgives erklæring til 3. mand. Disse gennemgås nærmere i afsnit 5.3.3.1.

Herudover er revisor omfattet af de bestemmelser, som gælder for en godkendt revisor i sig selv⁸². Vi vil i det efterfølgende tage udgangspunkt i, at det er erklæring til 3. mand, således at revisor er omfattet af revisorloven.

I modsætning til revision og review, så gælder erklæringsbekendtgørelsen ikke, da der ikke afgives en erklæring med nogen form for sikkerhed⁸³. Erklæring om assistance i forbindelse med opstilling af årsregnskab er udelukkende reguleret ved standarden RS 4410.

I forbindelse med gennemgangen af forudsætningerne for review er ÅRL § 135 om fravalg af revision omtalt, hvorfor vi ikke vil komme nærmere ind på denne bestemmelse her, selvom den også er gældende ved denne type af erklæring.

5.3.1 Formålet med opstilling af årsregnskab

Årsregnskabet skal, som ved revision og review, fortsat udvise et retvisende billede, da årsregnskabsloven fortsat er gældende. I RS 4410 er formålet med revisors assistance med opstilling af årsregnskabet anført.

Revisor skal sikre sig, at der er indgået en klar indbyrdes forståelse om indholdet af opgaven samt planlægge arbejdet, således at opgaven kan udføres mest effektivt. Revisor skal gennemlæse oplysningerne og overveje, hvorvidt de er dækkende og uden åbenlys væsentlig fejlinformation. Det skal af erklæringen fremgå, at regnskabet er urevideret, og at erklæringen som følge deraf ikke udtrykker nogen sikkerhed⁸⁴.

5.3.2 Sikkerhed og ansvar

Eftersom revisor ikke foretager revision eller review og dermed ikke afgiver en erklæring med sikkerhed, skal han ikke afgive en konklusion på det udførte arbejde. Dette medfører, at revisor heller ikke kan påpege mistanke om fejl eller mangler i regnskabet. I så fald skal revisor afstå fra at udføre opgaven, såfremt forholdet ikke kan afklares. Det er fortsat ledelsen, som har ansvaret for regnskabet.

⁸² Revisor – Regulering og rapportering, side 308.

⁸³ Revisor – Regulering og rapportering, side 309.

⁸⁴ RS 4410 afsnit 7, 9, 15, 19.

Da revisor, uanset om der er foretaget revision, review eller assistance med opstilling af årsregnskab, skal overholde revisorloven mv., betyder dette, at revisor også ved assistance med opstilling af årsregnskab kan blive erstatningsansvarlig.

Assistanceopgaver er omfattet af andre etiske principper i henhold til revisionsstandarden men er ikke omfattet af Revisortilsynets kontrol, jf. RL § 29, stk. 2.

5.3.3 Krav til påtegningen

Når der er tale om en erklæring uden sikkerhed, finder erklæringsbekendtgørelsen ikke anvendelse, hvorfor kravene til påtegningen alene skal findes i revisorloven samt standarden for assistance i forbindelse med opstilling af årsregnskabet.

5.3.3.1 Revisorloven

Det er som nævnt kun få bestemmelser i revisorloven, der er gældende ved erklæring fra revisor på opstilling af årsregnskab. Det drejer som om følgende⁸⁵:

- 1. Revisor skal udføre sit arbejde med professional kompetence og fornøden omhu, jf. § 16, stk. 3.*
- 2. Er revisor ikke uafhængig, skal dette oplyses i erklæringen. Der er således ikke krav om uafhængighed, hvilket medfører, at revisor eksempelvis kan udføre regnskabsassistance for sin ægtefælles virksomhed og erklære sig herom – blot ikke med konklusion eller sikkerhed, og afhængigheden skal oplyses i erklæringen.*
- 3. Pligten til rapportering af økonomiske forbrydelser er den samme som ved afgivelse af erklæringer med sikkerhed i henhold til § 1, stk. 2, jf. § 22.*
- 4. Reglerne om tavshedspligt er de samme som ved opgaver efter § 1, stk. 2.*
- 5. Revisor kan indbringes for revisornævnet i samme omfang som ved erklæringsopgaver efter § 1, stk. 2 og med de samme sanktionsmuligheder. Det professionelle ansvar er således uændret, jf. §§ 43-46.*
- 6. Straffebestemmelsen i § 54, stk. 4, 1. punktum lyder: "En revisor, der under udførelsen af opgaven efter § 1 stk. 2 og 3, afgiver urigtig skriftlig erklæring eller skriftligt bevidner noget, hvorom den pågældende ingen kundskab har, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder".*

Det er altså kun de overordnede bestemmelser, som revisor er omfattet af ved assistanceopgaver.

⁸⁵ Revisor – Regulering og rapportering, side 308.

Da erklæringsbekendtgørelsen ikke finder anvendelse, er RS 4410 det eneste sted, vi kan få indblik i, hvad erklæringen skal indeholde. Denne vil vi gennemgå nedenfor.

5.3.3.2 Revisionsstandarden

Revisionsstandarden som finder anvendelse er RS 4410 "Assistance med regnskabsopstilling". Den er ikke nær så omfangsrig som ISA 700 og RS 2400 for henholdsvis revision og review men indeholder dog også en beskrivelse af, hvad erklæringen skal indeholde, jf. afsnit 18. Erklæringen er, som følge af at det er en erklæring uden sikkerhed, noget mindre omfattende og skal ikke indeholde en konklusion på det udførte arbejde. Det præciseres i erklæringen i lighed med erklæringer med sikkerhed, at det er ledelsen, der har ansvaret for årsregnskabet.

5.3.4 Påtegningens omfang

UR fra november 2011 indeholder også et eksempel på en påtegning ved assistance med opstilling af årsregnskabet. UR fra november 2011 har erstattet UR 2010-1, se bilag 3. Som det ses, er denne en del kortere end ved revision og review. I lighed med revisions- og review-erklæringen, indledes der i overskriften også med at gøre opmærksom på, at erklæringen er fra en uafhængig revisor, og erklæringen er ligeledes adresseret til ledelsen. Herefter er beskrevet, at der er tale om en assistanceopgave samt at det er ledelsen, der har ansvaret for årsregnskabet. Afslutningsvist redegøres der for, at arbejdet er udført i henhold til revisionsstandarden for assistance med regnskabsopstillingen samt at der ikke er foretaget revision eller anden gennemgang af regnskabet, hvorfor der ikke udtrykkes nogen sikkerhed herfor. At det i påtegningen tydeligt indikeres, at der udelukkende er ydet assistance med opstilling, og at der derfor ikke er lavet revision eller review, kan være med til at mindske forventningskløften, da det tydeligt fremgår, hvad revisor har lavet.

5.3.5 Modificerede påtegninger

Eftersom revisor ikke afgiver en konklusion, kan der ved denne type erklæring ikke være tale om en modificeret påtegning. Hvis revisor har mistanke om væsentlige fejl eller mangler i regnskabet, skal han, jf. afsnit 16, derfor afstå fra udføre opgaven, da en 3. mand kan forvente, at revisor har anvendt sin faglige viden til vurdering af, hvorvidt regnskabsmaterialet er teknisk korrekt. Jf. afsnit 15 skal revisor dog sikre, at det er anført som en del af de regnskabsmæssige oplysninger, hvis han har kendskab til afvigelser fra den regnskabsmæssige begrebsramme.

5.4 Fravalg af revisorbistand

En virksomhed kan også helt fravælge at anvende en revisor, såfremt betingelserne i ÅRL § 135 er opfyldt. Hvis virksomheden fravælger revision, har denne fortsat mulighed for at få foretaget et review eller få opstillet årsregnskabet af revisor, jf. gennemgang ovenfor. Alternativt kan virksomheden vælge at opstille årsregnskabet selv og derved spare omkostningen til revisor.

Hvis en virksomhed helt har fravalgt at anvende revisor, vil der ikke være en påtegning i årsregnskabet, hvorfor vi ikke vil gennemgå yderligere teori om fravalg af revision.

5.5 Sammenligning af revision, review og opstilling af årsregnskabet

Revisorloven, årsregnskabsloven, erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarden bruges både i forbindelse med revision og review, mens erklæringsbekendtgørelsen ikke finder anvendelse ved assistance med opstilling af årsregnskabet. De generelle betingelser fra revisorloven for revisor og revisionsvirksomheder finder anvendelse for revisors arbejde ved afgivelse af erklæringer med sikkerhed. Enkelte generelle bestemmelser finder desuden anvendelse ved assistance med regnskabsopstilling. Der er dog bestemmelser, som kun retter sig henholdsvis mod revision og review både i lovgivningen, erklæringsbekendtgørelsen og i revisionsstandarden. Det er udelukkende godkendte revisorer, der må afgive erklæringer med sikkerhed. En væsentlig forskel for revisor ved revision og review er, at revisor skal vælges af virksomhedens generalforsamling, såfremt han skal udføre revision, hvor revisor ved et review og assistance udelukkende skal indgå en aftale med virksomhedens ledelse. Den generalforsamlingsvalgte revisor skal registreres hos E&S⁸⁶. Virksomheder, der har fravalgt revision, skal ikke have en revisor registreret, hvorfor det er nemmere at skifte revisor ved et review end ved revision.

5.5.1 Formål

Fælles for formålet ved alle fire valg, om hvorvidt der skal laves revision, review, assistance med opstilling af årsregnskabet eller ingen revisor bistand er, at årsregnskabet skal opfylde årsregnskabslovens generalklausul i § 11. Den største forskel mellem de tre mulige erklæringer på årsregnskabet er, at revision er høj grad af sikkerhed, review er begrænset sikkerhed, mens assistance med opstilling af årsregnskabet ikke tilfører nogen form for sikkerhed, selvom der er en erklæring i

⁸⁶ SEL § 148.

årsregnskabet. I revisionsstandarderne finder ISA'erne anvendelse ved revision, hvorimod RS 2400 bruges i forbindelse med review og RS 4410 ved assistance med opstilling af årsregnskabet. Graden af sikkerhed ved de tre erklæringer afspejles i det arbejde, der skal udføres og ved revisors erklæring efterfølgende. Arbejdshandlingerne ved henholdsvis revision, review og assistance med opstilling af årsregnskab ses i følgende figur:

Arbejdshandlinger	Revision	Review	Ass. med opstilling af årsregnskab
Inspektion af registreringer eller dokumenter	X		
Fysisk kontrol af aktiver	X		
Vurdering	X		
Observation	X		
Forespørgsler	X	X	
Bekræftelser fra 3. mand	X		
Efterregning	X		
Gentagelse af handlinger eller kontroller	X		
Analytiske handlinger	X	X	
Opstilling af regnskab	Efter aftale	Efter aftale	X
Gennemgang af regnskab	X	X	X

Figur 10 – Arbejdshandlinger ved revision, review og assistance med opstilling af årsregnskab

Det er logisk, at der skal mere arbejde til for at få en høj grad af sikkerhed frem for begrænset sikkerhed, hvorfor handlingerne ved review begrænses til en mere overordnet gennemgang med forespørgsler og analytiske handlinger. Ved revision går revisor mere i dybden og efterprøver de oplysninger han har modtaget. I alle tilfælde skal revisor gennemgå regnskabet og sikre, at dette opfylder kravene i årsregnskabsloven.

Ved afgivelse af alle typer af erklæringer skal revisor dog planlægge og udføre sit arbejde med en professionel skepsis. For interessenterne af årsregnskabet er det vigtigste, at de kan stole på, at revisor har afgivet en korrekt konklusion i forhold til graden af sikkerhed i erklæringen. Dette får de bl.a. sikkerhed for, da revisor skal overholde kravene i revisorloven. Da der er stor forskel på interessenternes baggrund, kan der ligeledes være stor forskel på, om de egentlig er klar over forskellene på de forskellige former for erklæringer. Dette er forsøgt synliggjort i påtegningerne, hvor der i påtegningerne indgår et afsnit, der kort beskriver hvad der udføres ved henholdsvis revision, review og assistance med opstilling af årsregnskabet.

5.5.2 Sikkerhed og ansvar

Begrebet væsentlighed er et vigtigt begreb både i forhold til revision men også i forhold til et review. Selvom sikkerheden er lavere ved et review, skal revisor stadig ved vurdering af arten, omfanget og den tidsmæssige placering af arbejdet, basere sig på væsentligheden af transaktioner og regnskabsposter. Da omfanget af arbejdet og sikkerheden er mindre ved et review, vil der samtidig være en større risiko for at fejl ikke opdages. Der skal dog alligevel foretages en vurdering af, hvad der er væsentligt uden hensynstagen til graden af sikkerhed. Da en revisionskonklusion afgives med 90 – 95% sikkerhed, og en review-erklæring kun afgives med 60 – 65% sikkerhed, vil der ved review være noget større sandsynlighed for, at der er fejl i årsregnskabet end ved revision.

Revisor kan ved alle erklæringstyperne blive erstatningsansvarlig.

5.5.3 Krav til påtegning

Kravene til påtegningerne findes i revisorloven, erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarderne. Revisorloven beskriver erklæringer på overordnet niveau, mens erklæringsbekendtgørelsen beskriver indholdet i en erklæring. I revisionsstandarderne får man bedst vejledning til indholdet i en erklæring af enten den ene eller anden art. For revisionspåtegninger finder ISA 700 samt 705 og 706 anvendelse, mens review-erklæringer er reguleret i RS 2400 og assistance i RS 4410.

5.5.4 Påtegningens omfang

I revisionsudtalelse fra november 2011 om revisionspåtegninger findes eksempler på erklæringer fra en uafhængig revisor. Gennemgangen af revisions-, review- og assistanceerklæringerne har taget udgangspunkt i denne revisionsudtalelse samt RS 2400 i forbindelse med review-erklæringen. Da det er tre forskellige erklæringer, med forskellig grad af sikkerhed der er tale om, er der logisk nok en del forskelle på de tre erklæringer, hvilket vi vil gennemgå nedenfor:

I alle typer af erklæringer erklærer revisor sig om, at det er en påtegning fra en uafhængig revisor, hvilket er i overensstemmelse med de generelle regler for revisorer jf. revisorloven. De er også alle adresseret til virksomhedens ejere, ligesom det fremgår, at der er tale om henholdsvis revision-, review- eller assistance med opstilling af årsregnskabet.

Som nævnt tidligere, skal der udelukkende ligge en aftale til grund for et review og for assistance med opstilling af årsregnskabet, hvilket fremgår af erklæringen. I

revisionspåtegningen erklærer revisor sig blot om, at han har foretaget revision af årsregnskabets bestanddele⁸⁷. I alle erklæringer fremgår det, at ledelsen har det overordnede ansvar for årsregnskabet. I erklæringerne fremgår det endvidere, hvilket arbejde revisor har udført på et overordnet plan. Det forudsættes, at interessenterne af årsregnskabet har et vist kendskab til revisionsstandarderne for at have en ordentlig forståelse af revisors arbejde ved de tre erklæringstyper. I review-erklæringen står der direkte, at der kun er udført et review, og at revisor derfor kun har afgivet en erklæring med begrænset sikkerhed, ligesom der ved assistance med opstilling af årsregnskabet er anført, at der ikke er foretaget revision eller review, hvorfor det er en erklæring uden sikkerhed.

Den væsentligste forskel på indholdet i de tre erklæringer er, at revisionserklæringen har en positiv konklusion, mens review-erklæringen har en negativ konklusion, og ved assistance udtrykkes der slet ikke en konklusion. Dette betyder, at revisor ved revision positivt skriver, at årsregnskabet udviser et retvisende billede, hvor der i review-erklæringen står, at revisor ikke har fundet anledning til at konkludere, at årsregnskabet ikke udviser et retvisende billede. En yderligere forskel er, at det skal stå i revisionserklæringen, at revisionen ikke har givet anledning til forbehold, mens der i review-erklæringen ikke skal stå noget, med mindre der er forbehold.

5.5.5 Modificerede påtegninger

Der er i revisions- og review-erklæringer mulighed for at afgive en modificeret påtegning - enten i form af et forbehold eller en supplerende oplysning. Overordnet gør de samme ting sig gældende for, hvornår revisor skal medtage et forbehold eller en supplerende oplysning. Forskellen ligger imidlertid i, hvilket arbejde der har ligget til grund, og om der på baggrund af dette er grundlag for at modificere påtegningen. Når revisor foretager revision, skal han påse, at virksomheden overholder visse dele af selskabslovgivningen mv. Dette betyder, at såfremt virksomheden ikke overholder denne, fx i forbindelse med ulovligt aktionærlån eller hvis bestyrelsen ikke overholder deres pligter, så skal revisor medtage supplerende oplysning. I forbindelse med et review er der ikke krav om, at revisor skal kontrollere disse ting, og det fremgår heller ikke af erklæringsbekendtgørelsen, at revisor skal tage supplerende oplysning i tilfælde, hvor lovgivningen ikke er overholdt eller bestyrelsen kan ifalde ansvar. Såfremt revisor i forbindelse med sit review fx konstaterer ulovligt aktionærlån, manglende

⁸⁷ ÅRL § 22.

overholdelse af selskabsloven, mv., så bør revisor udelukkende medtage supplerende oplysning, såfremt den manglende overholdelse af selskabslovgivningen vedrører forhold, der har relevans i forhold til forståelsen af årsregnskabet. Revisor skal dog altid huske, at han skal efterleve bestemmelserne i revisorloven, da han vil kunne ifalde ansvar, hvis han handler culpøst. Eftersom revisor ikke afgiver en konklusion ved assistance, er det heller ikke muligt at modificere denne. Dette mener vi ikke er hensigtsmæssigt i tilfælde, hvor revisor har haft væsentlige bemærkninger i forbindelse med assistancen af opstilling af årsregnskabet, da brugeren dermed ikke vil blive oplyst herom.

5.5.6 Fordele og ulemper ved de enkelte typer af erklæringer

Ud fra vores gennemgang af henholdsvis revision, review, assistance med opstilling af årsregnskabet og ingen revisorbistand kan man se fordele og ulemper ved alle mulighederne. Vi vil i det efterfølgende gennemgå fordele og ulemper ved de fire muligheder set ud fra interessenternes synspunkt.

5.5.6.1 Fordele ved de enkelte typer af erklæringer

Fordele	Revision	Review	Opstilling af årsregnskab	Ingen revisor
Erklæring med høj grad af sikkerhed (90 - 95 %) og positiv konklusion.	X			
Erklæring med begrænset sikkerhed, hvor revisor har foretaget en overordnet gennemgang, frem for hvis der slet ingen revisorerklæring er.		X		
Revisor kan stadig opdage væsentlige fejl, selvom han kun assisterer med opstillingen af årsregnskabet.			x	
Mindre risiko for fejl i årsregnskabet.	X	X	x	
SKAT har mere tillid til et årsregnskab, som er revideret.	X	X	x	
Revisor har indgående kendskab til virksomheden og deres interne kontroller, hvorfor revisor kan være med til at optimere virksomhedens processer.	X	x		
Revisors gennemgang kan have en præventiv effekt på fx besvigelser, og der er større sandsynlighed for, at revisor opdager besvigelser ved revision.	X	X		
Omfattet af revisors forsikring, hvis der lides tab som følge af forkert konklusion i påtegningen.	X	X		
Revisor skal stadig opfylde kravene i revisorloven omkring offentlighedens tillidsrepræsentant mv.	X	X	X	
Omkostningsbesparelse i forhold til revision.		x	X	X
Der skal laves de samme afstemninger uanset hvad, men der skal forberedes mindre materiale til revisor.		x	X	X
X = Stor fordel X = Fordele x = Lille fordel				

Figur 11 – Fordele ved revision, review, assistance med opstilling af årsregnskab og fravalg af revision

Fordelene ved at vælge revision af årsregnskabet er først og fremmest, at man får en erklæring med høj grad af sikkerhed på årsregnskabet, idet revisor erklærer sig positivt om, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Hvis en virksomhed fravælger revision, har virksomheden flere muligheder; den kan få revisor til at udføre et review, opstille årsregnskabet eller de kan opstille årsregnskabet selv. Fordelen ved at vælge review frem for de to andre muligheder er, at der stadig vil være en påtegning på årsregnskabet med sikkerhed, dog kun med begrænset sikkerhed. Såfremt en virksomhed blot vælger assistance med opstilling af årsregnskab, er der ingen sikkerhed i påtegningen. Det har dog stadig den fordel, at revisor trods alt er inde over regnskabet og derved har mulighed for at opdage væsentlige fejl. Revisor vil dog ikke fange nær så mange fejl, som hvis der foretages review eller revision. Sandsynligheden for at revisor opdager fejl vil selvsagt være størst, hvis revisor foretager revision, eftersom at revision giver en sikkerhed på 90 – 95% mens et review ligger 60 – 65% sikkerhed.

På virksomhedsselvangivelsen skal virksomhederne afkrydse, hvorvidt de har benyttet revisorbistand eller ej, samt hvad revisor har været anvendt til. Det faktum, at oplysningen skal fremgå, giver en formodning om, at SKAT tillægger virksomhedens årsregnskab og skatteberegning mere troværdighed, hvis der har været revisorbistand frem for ingenting. Man kan forestille sig, at dette også har betydning for, hvilke virksomheder der bliver udvalgt til stikprøvekontrol.

I E&S' evaluering af revisionspligten fra 2006 har de i samarbejde med SKAT lavet en undersøgelse, der viser, at der er flere fejl i den skattepligtige indkomst, hvor revisor ikke har revideret årsregnskabet. Det fremgår af undersøgelsen, at der er fejl i 35% af alle selvangivelser, hvor der er foretaget revision, mens der er fejl i 42% af selvangivelser, hvor der ikke er foretaget revision. Det viser, at der generelt er fejl i en stor del af selvangivelserne, men der er dog en større sikkerhed for, at der ikke er fejl i tilfælde, hvor der er foretaget revision. Procentsatserne fortæller dog ikke noget om, hvor store fejlene er i kroner. Der er således risiko for, at de enkelte fejl er større, når der ikke foretages revision, og at spændet mellem de to procentsatser i virkeligheden er større, hvis man opgør fejlene i kroner. Det skal dog bemærkes, at revisor stadig kan have lavet fx review af årsregnskabet i de tilfælde, hvor der ikke er lavet revision. Hvis man ser helt bort fra selvangivelser, hvor revisor er involveret, vil vi antage, at fejlprocenten vil være betydelig højere end de 42%. Når årsregnskabet revideres, vil

det samtidig betyde, at det mindsker antallet af fejl i årsregnskabet. Dette kan spare virksomheden for omkostninger, fx i forbindelse med eventuelle bøder og afgifter som følge af en skattekontrol.

Ved revision kan revisors indgående kendskab til virksomheden og dennes forretningsgange og interne kontroller ligeledes være en fordel for virksomheden, da revisor kan være en aktiv medspiller når det gælder om at få optimeret virksomhedens arbejdsprocesser og de interne kontroller. Dette kan ligeledes være en fordel ved review, hvor revisor også skal have et vist kendskab til virksomheden for at kunne foretage sit review mest effektivt og derigennem kan støde på processer, som kan optimeres.

En anden fordel ved at lade sit årsregnskab revidere er, at virksomheden på den måde forebygger besvigelser/økonomisk kriminalitet. Når årsregnskabet revideres, er den daglige ledelse og de øvrige medarbejdere klar over, at revisor undersøger de modtagne oplysninger samt fx deltager i lageroptællingen. Der vil derfor sandsynligvis være færre, der tør begå økonomisk kriminalitet, da de ved, at der er stor risiko for, at det bliver opdaget. Såfremt der er begået besvigelser, vil sandsynligheden for at dette opdages være højest, hvis der er foretaget revision. Sandsynligheden, for at revisor opdager besvigelser, er noget mindre ved et review, om end der stadig er mulighed for det. Review'et vil dog stadig have en vis præventiv effekt, da virksomhedens medarbejdere ved, at revisor foretager en overordnet gennemgang.

I alle tilfælde er det ledelsen, som har ansvaret for årsregnskabets retvisende billede, også selvom der er en revisionspåtegning i årsregnskabet. Revisor er dog erstatningsansvarlig, hvis han afgiver en forkert konklusion i påtegningen, uanset om det er ledelsens eller revisors fejl. Det er både en fordel ved revision og review, da revisor afgiver en påtegning med sikkerhed.

I alle tilfælde hvor revisor afgiver en erklæring på årsregnskabet, er han forpligtet til at overholde de generelle bestemmelser i revisorloven, som fx at han er underlagt kvalitetskontrol, skal være uafhængig og offentlighedens tillidsrepræsentant mv. Fordelen for virksomheden er, at det øger troværdigheden til årsregnskabet hos regnskabsbrugerne. Kravene til revisor er endvidere medvirkende til, at ledelsen og øvrige interessenter kan have tillid til revisors arbejde og den afgivne konklusion.

Fravalget af revision til fordel for et review betyder naturligvis en omkostningsreduktion. I en rapport fra E&S fra 2005 er det vurderet at virksomheden kan spare ca. 30% af revisoromkostningen. Ved at lade revisor assistere med opstilling af årsregnskabet vil denne besparelse øges yderligere, og omkostningen bortfalder helt, hvis revisorbistand fravælges.

Uanset om der vælges revision, review, assistance med opstilling af årsregnskab eller ingen revisorbistand, har virksomheden ansvaret for, at der udarbejdes de samme afstemninger i forbindelse med udarbejdelsen af årsregnskabet uanset, hvilke af ovennævnte muligheder, virksomheden har valgt. Derudover skal virksomheden i alle tilfælde overholde bogføringsloven. Forskellen ligger i, at der skal forberedes mindre materiale til revisor jo lavere grad af sikkerhed, for at revisor kan opnå den ønskede grad af sikkerhed til brug for at kunne afgive den pågældende erklæring samt at revisor formentlig vil stille flere spørgsmål jo højere grad af sikkerhed, der skal opnås, hvorfor der også skal anvendes flere interne ressourcer herpå.

Som det fremgår, er der fordele ved alle mulighederne og flest ved revision. Dette betyder dog ikke, at dette er det mest optimale valg, da der også er ulemper ved alle mulighederne. Disse vil vi gennemgå i det følgende.

5.5.6.2 Ulemper ved de enkelte typer af erklæringer

Ulemper	Revision	Review	Opstilling af årsregnskab	Ingenting
Mindre grad af sikkerhed end ved en revision og negativ konklusion.		X		
Ingen form for sikkerhed.			X	X
Risiko for at årsregnskabet indeholder fejl.	x	X	X	X
Omkostningstung i forhold til ingen revisorbistand.	X	X	x	
Der skal laves de samme afstemninger uanset hvad, men der skal forberedes mere materiale til revisor.	X	X	x	
Revisorbistand kan virke overflødig i tilfælde, hvor ejerne og ledelsen er den samme, og der ikke er eksterne interessenter, der kræver revision.	X	X		
Ikke alle ejere ved, hvad de forskellige erklæringmuligheder indebærer, hvorfor der er risiko for, at de træffer et forkert valg.	X	X	X	X
Pengeinstitutter kan kræve, at årsregnskabet skal indeholde en påtegning med sikkerhed.		x	X	X
X = Stor ulempe X = Ulempe x = Lille ulempe				

Figur 12 – Ulemper ved revision, review, assistance med opstilling af årsregnskab og fravalg af revision

Som nævnt er der ikke kun fordele ved de enkelte valg men også flere ulemper. Det er også flere af disse ulemper, der ligger til grund for at lempe revisionspligten, fx for at lette de administrative byrder. At få et årsregnskab revideret er en omfattende proces, som derfor er meget omkostningstung i forhold til andre alternativer.

Ved et review bliver der afgivet en erklæring med begrænset sikkerhed, og der er derved større risiko for, at årsregnskabet indeholder fejl, end hvis der havde været afgivet en revisionserklæring. Review-erklæringen har desuden en negativ konklusion,

da revisor skriver, at han ikke har fundet anledning til at konkludere, at årsregnskabet ikke udviser et retvisende billede. I en revisionspåtegning skriver revisor derimod positivt, at årsregnskabet udviser et retvisende billede. Assistance med opstilling af årsregnskab og ingen påtegning giver ingen sikkerhed for det retvisende billede i årsregnskabet. Det sender dog et positivt signal, hvis revisor i det mindste har assisteret med regnskabsopstillingen.

Selvom der er en revisionspåtegning på årsregnskabet er dette ikke et udtryk for, at årsregnskabet er fuldstændigt fejlfrit. Revisor afgiver en erklæring med 90 – 95% sikkerhed, og det er derfor ikke usandsynligt, at revisor ikke finder og retter alle fejl. Der vil være større sandsynlighed for, at årsregnskabet indeholder fejl, hvor revisor har afgivet en review-erklæring med 60 – 65% sikkerhed, men der er størst sandsynlighed for fejl i årsregnskaber med erklæringer uden sikkerhed eller helt uden revisorerklæring. At revisor ikke finder eventuelle fejl, kan have konsekvenser, hvis fx SKAT udvælger virksomheden til gennemgang og finder de fejl som revisor normalt ville have rettet.

Som nævnt indledningsvis kan det være omkostningstungt at få foretaget en revision både i forhold til revisoromkostninger men også i forhold til de interne ressourcer, som virksomheden skal anvende til at udarbejde mere dybdegående dokumentation og til at svare på revisors henvendelser. Jo lavere grad af sikkerhed, jo færre omkostninger vil virksomheden have til revisor, og jo færre interne ressourcer skal der bruges herpå. Virksomheden har dog altid ansvaret for, at der er udarbejdet de fornødne afstemninger til brug for årsregnskabet uanset, hvilken mulighed virksomheden vælger i forhold til revision eller fravalg heraf.

I virksomheder, hvor der er sammenfald mellem ejerne og den daglige ledelse, er der ikke det store behov for revision eller eventuelt review, da dette typisk er til for at kontrollere agent-principalforholdet.

Virksomhedens ejere kan dog stadig have en interesse i at få årsregnskabet revideret, hvis de mener, at en revision giver værdi for dem. Virksomheder, der har fravalgt revision, kan være ude for, at deres pengeinstitut, leverandører eller lignende efterfølgende vil kræve, at der er en revisionspåtegning på årsregnskabet, da de tillægger en erklæring med høj grad af sikkerhed mere værdi end en erklæring med begrænset eller ingen sikkerhed. Der kan dog være tilfælde, hvor de nøjes med at

kræve en review-erklæring, da begrænset sikkerhed er bedre end ingen sikkerhed. Alternativt ville de bede om yderligere dokumentation for at opveje den manglende sikkerhed, hvilket kan betyde, at fravalget i sidste ende kan blive dyrere end revision. At pengeinstituttet kan kræve, at årsregnskabet skal indeholde en påtegning med sikkerhed, for at de kan få sikkerhed for, at virksomhedens årsregnskab udviser et retvisende billede, skyldes blandt andet, at årsregnskabet ligger til grund for vurderingen af engagementerne med virksomheden.

Der er stor forskel på ejernes kendskab til regnskabsmæssige begreber som revision, review og regnskabsmæssig assistance, og ejerne har som følge heraf heller ikke den fornødne viden om de tre erklæringstyper. Der vil derfor sandsynligvis være en del virksomheder, der får revideret årsregnskabet på grund af uvidenhed om deres andre muligheder, eller fordi de ikke ved, hvad begreberne indebærer, og derfor ikke tør fravælge revision. Ejerne ved ikke altid, hvad de skal forvente af et review i forhold til en revision og kan derfor have forventninger, som ikke er i tråd med, hvad der reelt bliver udført af arbejde. Derved opstår der en forventningskløft.

5.5.7 Konklusion

Efter gennemgangen af henholdsvis revision, review, assistance med opstilling af årsregnskabet samt ingen revisorbistand ses det, at der er fordele og ulemper ved alle erklæringstyperne samt ved ikke at benytte sig af revisor. Det er virksomhederne selv, der skal være kritiske og vurdere, hvad der er det rigtige valg for dem. De bør altså have både fordele og ulemperne med i deres overvejelser, når valget skal foretages. Det er derfor vigtigt, at de vurderer, om de har behov for en konklusion med høj grad af sikkerhed, både i forhold til hvad de internt føler, de har brug for, men også i forhold til interessenter, fx pengeinstitutter og leverandører.

Såfremt virksomhedens ejere og den daglige ledelse er sammenfaldende, og det er en virksomhed uden de store udfordringer, vil en review-erklæring ofte være en god løsning, da en revisionspåtegning ikke nødvendigvis giver værdi for virksomheden. Dog er det samtidig vigtigt at bemærke, at revisor kun laver en overordnet analytisk gennemgang, hvorfor der er større risiko for, at årsregnskabet indeholder fejl. For nogle virksomheder vil det umiddelbart også være nok enten at lade revisor assistere med opstilling af årsregnskabet eller helt at undlade at benytte sig af revisors hjælp. Ved disse valg er det vigtigt at have in mente, at årsregnskabet ikke får en erklæring med

sikkerhed, og sandsynligheden for at årsregnskabet indeholder fejl vil være højere end hvis der er afgivet en erklæring med sikkerhed.

Interessenterne er ikke altid klar over, hvad forskellen er på revision og review, og de ved heller ikke altid, hvad de kan forvente af revisor i forhold til de to erklæringstyper. Denne uvidenhed kan føre til, at interessenternes forventninger til revisors arbejde og det faktiske udførte arbejde ikke stemmer overens, og at der således opstår en forventningskløft.

I revisionspåtegningerne er der overordnet beskrevet, hvilke arbejdshandlinger der ligger til grund for påtegningen. Dette er dog bedst beskrevet for review, hvor der også bliver lagt meget vægt på, at der ikke er udført revision. Dette er med til at få synliggjort, hvilke forventninger interessenterne bør have ved et review. Det kan dog stadig være svært for en ikke-regnskabskyndig at gennemskue, hvilket arbejde der ligger til grund for revisors påtegninger.

I forbindelse med assistance med opstilling af årsregnskabet vil der også sagtens kunne opstå en forventningskløft mellem det arbejde, som revisor har udført, og hvad virksomhederne forventer, der er lavet. Det fremgår dog af påtegningen, at der hverken er udført revision eller review men blot assistance med regnskabsopstilling, hvorfor revisor ikke erklærer sig med nogen form for sikkerhed.

De virksomheder, der har mulighed for at fravælge revision, er som oftest små ukomplerede klasse B-virksomheder, hvor der er sammenfald mellem ejerne og den daglige ledelse. For disse virksomheder mener vi, at review er et godt alternativ til revision, da meromkostningen til revision ikke nødvendigvis udmønter sig i en merværdi for virksomheden, medmindre årsregnskabet skal ligge til grund for en låneansøgning hos et pengeinstitut. Vi kan på baggrund heraf konkludere, at fravalg af revision kan være hensigtsmæssig, men det er et individuelt valg, som virksomhederne skal tage stilling til ud fra deres egne behov og deres interessenters krav.

Det kan diskuteres, hvorvidt der er et behov fra virksomhederne om et alternativ til de nuværende påtegninger med sikkerhed i form af en erklæring, som giver mere sikkerhed end ved et review men mindre end ved en revision. Dette mener FSR, som har udarbejdet forslaget til "En udvidet gennemgang".

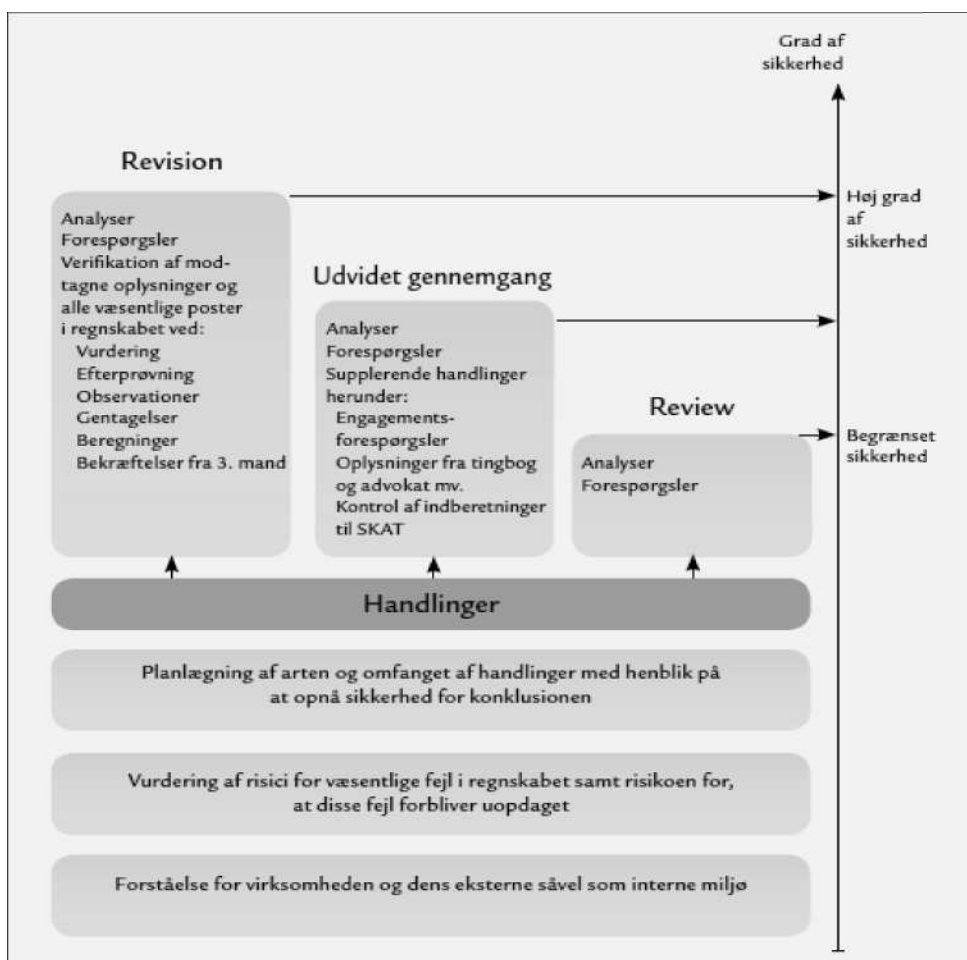
5.6 "En udvidet gennemgang"

Ovenstående gennemgang af revision, review og assistance med opstilling af årsregnskab inkluderer alle erklæringstyper, som er omfattet af enten ISA'erne eller RS'erne. Der eksisterer dog kun lovkrav om revision for de virksomheder, som ikke er omfattet af lempelsesreglerne, dvs. selvom en virksomhed ikke har pligt til at få årsregnskabet revideret, så skal denne ikke nødvendigvis få foretaget et review eller assistance med opstilling af årsregnskab. FSR har efterlyst et bedre alternativ til revision end et review og ser gerne, at der i stedet for revisionspligten for B-virksomheder indføres pligt til at få foretaget noget mindre omfattende end revision. På denne baggrund har FSR udarbejdet et forslag til en ny erklæringstype, som de kalder "En udvidet gennemgang".

En udvidet gennemgang giver mere sikkerhed end et review men mindre end en revision (det er ikke defineret i hvor mange procenter). Forskellen ligger i, at der ved en udvidet gennemgang vil blive foretaget supplerende handlinger i forhold til et review, bestående af fx indhentelse af engagementsoppgørelse, advokatbrev, tingbogsoplyser og kontrol af indberetninger til SKAT. Forskellen i forhold til en revision ligger dermed i, at der ikke foretages verifikation af de modtagne oplysninger i lige så høj grad, fx foretages der ikke efterprøvning, observationer, eftertællinger mv.

Ved alle tre former for erklæring skal revisor lave planlægning, herunder forstå virksomheden, vurdere risikoen for væsentlig fejl i regnskabet og planlægge arten og omfanget af handlinger mv.⁸⁸. De tre erklæringstyper kan skitseres således:

⁸⁸ Pjece om "En udvidet gennemgang".

Figur 13 – Sammenhæng mellem revision, udvidet gennemgang og review⁸⁹

FSR foreslog denne nye erklæringstype i forbindelse med vedtagelse af den seneste udvidelse af grænserne for, hvornår en virksomhed kan undlade at lade sit årsregnskab revidere. Den udvidede lempelse trådte i kraft pr. 1. januar 2011 men indeholdt ikke den foreslåede erklæring.

Vi har fundet forslaget interessant og har derfor valgt at analysere ejernes og pengeinstitutternes behov for denne type erklæring i det følgende afsnit 6.1.6.

⁸⁹ Pjece om "En udvidet gennemgang".

6.0 Revision kontra fravalg af revision

Afhandlingens kapitel 6 beskæftiger sig med problemformuleringens delspørgsmål 3 – 5. Vi vil først berøre delspørgsmål 3 om, hvorvidt ledelsen i virksomhederne er bevidst om deres muligheder for valg af påtegning eller fravalg af brug af revisor. Vi vil herefter komme ind på delspørgsmål 4 om, hvorvidt det har haft en betydning for pengeinstitutterne, at et stigende antal virksomheder fravælger revision af årsregnskabet. Endelig vil vi på baggrund af disse svar besvare delspørgsmål 5 om, hvorvidt der er grundlag for nye tiltag i forhold til de nuværende påtegningsmuligheder.

Vi vil i det følgende redegøre for virksomhedernes synspunkt i forhold til at vælge eller fravælge revision. Dette vil vi gøre på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse som vi selv har foretaget. Forudsætningerne er nærmere beskrevet under metodeafsnittet. Efterfølgende har vi gennemført interviews med fire pengeinstitutter, hvor vi blandt andet har spurgt ind til deres holdning til revision kontra fravalg af revision. Afslutningsvis vil vi sammenholde svarene i interviewene med svarene fra vores spørgeskemaskema samt med en undersøgelse foretaget af FSR blandt pengeinstitutter om disses holdning til revision.

6.1 Virksomhedernes valg af påtegning samt holdning til revision og fravalg heraf

Vi har som nævnt under metodeafsnittet udsendt spørgeskemaer til 300 respondenter⁹⁰. Vi har modtaget svar fra 55, hvilket svarer til en svarprocent på 18,33%⁹¹. Vi har ved vores udsendelse sendt rykkere ud én gang. Vi har valgt ikke at sende yderligere rykkere, da vi ikke vil være til gene for vores respondenter og ikke mener, at en 2. rykker vil gavne. Vores målsætning var at modtage mindst 50 svar, hvorfor vi ved 55 svar har fået opfyldt målsætningen.

Som tidligere nævnt er vores respondentgruppe delt op i to; En del der har fravalgt revision, og en der ikke har fravalgt revision. Fordelingen af svar ligger på 28 respondenter, der har fravalgt revision, og 27 der ikke har fravalgt revision. Det er helt tilfældigt, at de er så ligeligt fordelt.

Vi kan ved behandlingen af svarene fra spørgeskemaerne se, at ikke alle respondenternes svar vedrørende påtegning stemmer helt overens med den gruppe, vi har sat dem i. For respondenter, der ikke har fravalgt revision, er der to, der har svaret,

⁹⁰ Se bilag 5.

⁹¹ Se bilag 6, 7 og 8.

at de enten har en review-påtegning eller ikke får deres årsregnskab gennemgået af en revisor. Vi har efterfølgende været inde og kontrollere årsregnskaberne for disse to respondenter igen. Den ene af respondenterne har en revisionspåtegning, og de har ikke fravalgt revision fremadrettet. Den anden har en revisor registreret, men der er ingen revisionspåtegning på årsregnskabet. Såfremt revision er blevet fravalgt, skal der i ledelsespåtegningen være oplysninger om dette, når generalforsamlingen har truffet afgørelse om, at årsregnskabet for det kommende år ikke revideres, jf. ÅRL § 10 a. Da de begge i den resterende del af spørgeskemaet svarer, som om de har fravalgt revision, må vi forudsætte, at ikke har fået fravalgt revisionen i henhold til bestemmelsen i ÅRL § 10 a, selvom det har været deres intention. Vi vurderer dog, at vi stadig kan bruge deres svar i vores analyse af den oprindelige respondentgruppe, dvs. dem som ikke har fravalgt revision, da de stadig opfylder vores krav til respondenterne.

For respondenterne, der har fravalgt revision, er der ti, der skriver, at de får foretaget revision. Ud af disse er der tre, der allerede har fravalgt revision fremadrettet, og én skriver, at virksomheden overvejer det. Den ene, der skriver "ja" til at virksomheden overvejer at fravælge revision, har i virksomhedens seneste årsregnskab medtaget punktet i ledelsespåtegningen, hvor revision fravælges. De fire respondenter hører derfor stadig ind under vores kategori, da de har fravalgt fremadrettet. De sidste seks der svarer - at de har en revisionspåtegning, og at de enten ikke har taget stilling til konsekvensen ved at fravælge, eller de ikke overvejer det - har alle jf. deres årsregnskaber enten fravalgt revision fremadrettet eller har allerede fravalgt det, hvorfor vi må formode, at de har misforstået spørgsmålet, eller mangler regnskabsmæssig forståelse.

Ud fra de modstridende svar kan vi konkludere, at fordelingen, mellem hvilken påtegning der er i virksomhedernes årsregnskab, bør ligge lidt tættere på 50/50 for revision og review/ingen påtegning, end den gør i den viste graf under spørgsmål 9. Vi mener dog stadig, at vi kan bruge respondenternes svar, selvom vi kender til denne usikkerhed, da deres holdninger er gældende uanset hvad. Vi vil dog i analysen foretage vores sammenligning ud fra de to oprindelige respondentgrupper, i stedet for at gøre det ud fra hvilken påtegning der er på årsregnskabet. Vi mener, at dette giver det mest retvisende billede til respondenternes holdninger i forhold til, om de har

fravalgt revision eller ej. Der er altså taget udgangspunkt i, at 27 respondenter ikke har fravalgt revision, og at 28 har bibeholdt revision.

6.1.1 Respondenter

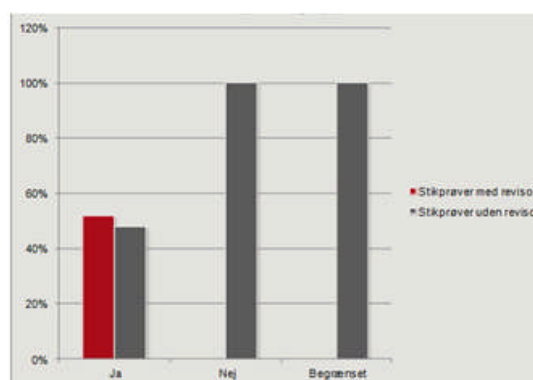
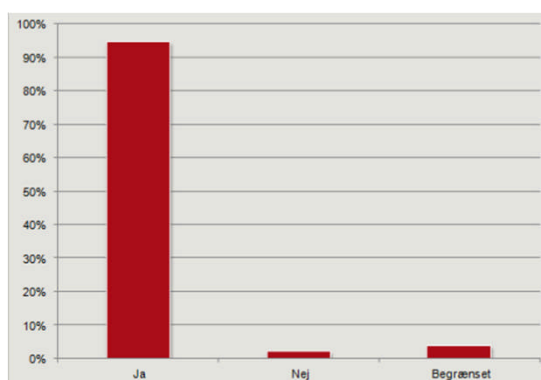
Som det ses i bilag 7, spørgsmål 1, udgør 92% af vores respondenter hovedaktionærer/anpartshavere eller direktører. De resterende 8% er regnskabschefer eller øvrige regnskabsmedarbejdere. I spørgsmål 2⁹² ses det, at 93% af respondenterne har mere end tre års anciennitet. Da langt størstedelen af respondenterne udgør den øverste ledelse og har mere end tre års anciennitet, forventer vi, at de har kendskab til, hvilken påtegning der er i virksomhedens årsregnskab samt bevæggrundene for til- eller fravalg af revision. På baggrund heraf vurderer vi, at respondenternes svar er pålidelige i forhold deres holdninger til emnet.

Virksomhederne vi har udvalgt er alle klasse B-virksomheder, som ligger under grænserne for revisionspligt. I 95% af virksomhederne deltager hovedaktionærer/hovedanpartshavere i den daglige drift. Dette betyder, at behovet for revision ikke umiddelbart opstår som følge af agent-principalteorien, da der ikke for ejernes side er det samme behov for revision, som hvis de ikke deltog i den daglige ledelse.

Som det ses i figur 14 og 15 består de resterende 5% udelukkende af vores respondenter uden revisor. Dette er i strid med agent-principalteorien, da ejerne enten ikke deltager i den daglige drift eller deltager begrænset. Dette kan være udtryk for, at ejerne har tiltro til den daglige ledelse eller fx har andre sikkerhedsforanstaltninger end revision, fx funktionsadskillelse⁹³.

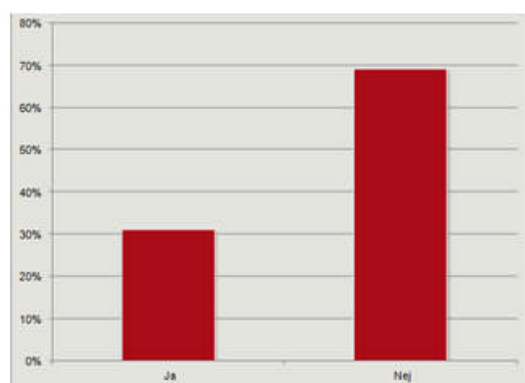
⁹² Bilag 7 med svar fra spørgeskemaer.

⁹³ Funktionsadskillelse mellem de registrerende og de disponerende medarbejdere i virksomheden.

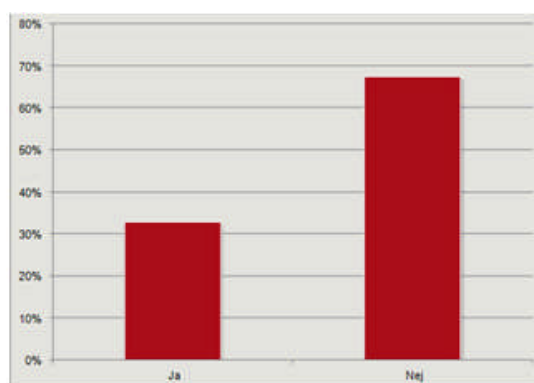

Figur 14 og 15 – Spørgsmål 3: Deltager virksomhedens hovedaktionær(er) i virksomhedens daglige drift (samlet og fordelt på respondentgrupper)?

Som det ses af svarene i spørgsmål 4, er det kun 31% af virksomhederne, der har lån i banken/reakreditinstitut. Der er endvidere 33%, der har stillet personlig sikkerhed eller kautioneret for deres lån.

Figur 16 – Spørgsmål 4: Har virksomheden lån i bank/reakreditinstitut?

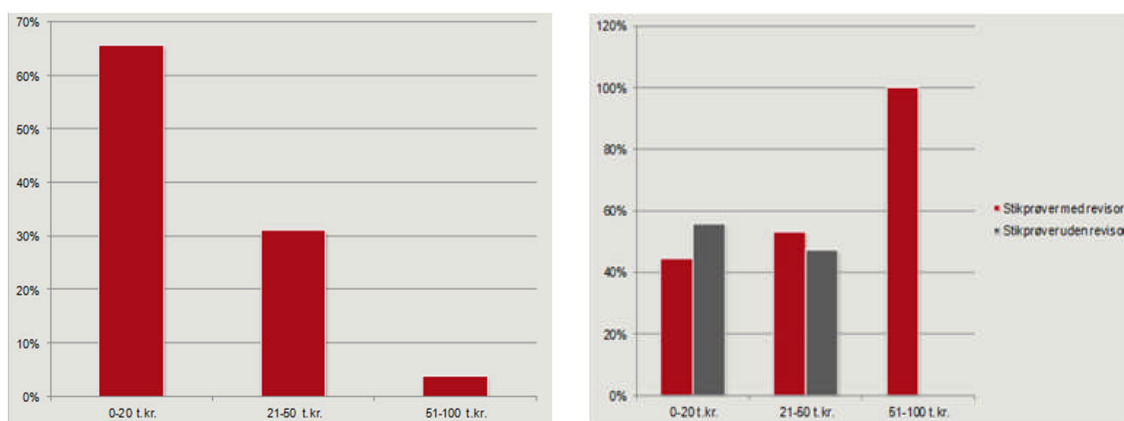
Figur 17 – Spørgsmål 5: Er der kautioneret personligt eller stillet anden form for sikkerhed for at opnå finansiering til virksomheden?

At der er flere, der har stillet sikkerhed, end der er respondenter, der har lån, kan skyldes, at de har stillet sikkerhed for fremtidige engagementer, eller at de fx har stillet sikkerhed for deres kassekredit uden at se det som et reelt lån i denne besvarelse. Hvis man ser på, hvor mange af dem der har lån, der har stillet personlig sikkerhed, så beløber det sig til 82%. Hvis man holder de to respondentgrupper op imod de to spørgsmål, er der 30% af respondenterne med valgt revisor der har lån, og 32% af respondenterne uden revisor der har lån. I forhold til at stille personlig sikkerhed er der 41% af respondenterne med revisor, der stiller personlig sikkerhed, mens kun 25% af respondenterne uden revisor stiller sikkerhed. Det svarer til, at der er otte ud af 27 respondenter med revisor, der har lån, og 11 der stiller personlig sikkerhed. For

respondenter uden revisor er der ud af 28, der har lån, men kun syv der stiller personlig sikkerhed. Ud af de 11 respondenter med revision der stiller personlig sikkerhed, har fem svaret, at de stadig har revision, da banken/realkreditinstituttet kræver en revisionspåtegning. Endvidere mener ni ud af de 11, at kreditværdigheden øges ved en revisionspåtegning. Vi mener, at dette skyldes, at der generelt er større tiltro til årsregnskaberne, når disse er revideret. Pengeinstitutterne kræver alligevel i høj grad personlig sikkerhedsstillelse, hvilket hænger sammen med, at en revisionspåtegning kun giver sikkerhed for regnskabstallene, men ikke for hvorvidt ejerne af virksomheden kan drive en profitabel forretning og dermed indtjene likviditet til afvikling af lånet. Dette hænger desuden sammen med, at der kun er 25% af respondenterne uden revisor, som stiller personlig sikkerhed for lån, hvorimod der er 41% af respondenterne med revisor, som stiller personlig sikkerhed. Dette finder vi bemærkelsesværdigt, idet vi havde en formodning om, at resultatet havde været omvendt, dvs. at flere respondenter uden revisor stiller personlig sikkerhed.

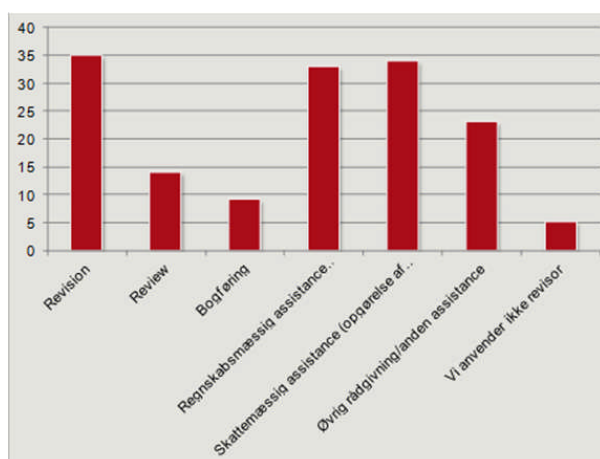
6.1.2 Respondenternes brug af revisor

Af spørgsmål 6 ses det, at omkostningerne til revisor ligger på 0-20 t.kr. hos 65% af respondenterne, mens 31% har omkostninger på mellem 21-50 t.kr. Kun 4% har omkostninger på mellem 51-100 t.kr. Man kan her ud fra honorarerne til revisor se, at det er små virksomheder, vi har med at gøre, da omkostningerne er lave. Hvis dette ses i forhold til vores respondentgrupper, jf. nedenfor, fremgår det, at omkostninger til revisor på mellem 0-20 t.kr. i overvejende grad repræsenterer respondenter, der har fravalgt revision. Omkostninger på mellem 21-50 t.kr. er mere ligeligt fordelt, dog med flertal af respondenter med revision, mens omkostninger fra 51-100 t.kr. udelukkende repræsenterer respondenter, der får foretaget revision. Dette giver en indikation af, at der er omkostninger at spare ved at fravælge revision, hvilket vi vil komme yderligere ind på efterfølgende.

Figur 18 og 19 – Spørgsmål 6: Hvor høje er virksomhedens omkostninger til revisor (samlet og fordelt på respondentgrupper)?

I spørgsmål 7 specificeres virksomhedernes brug af revisor. Som det ses af grafen nedenfor, bruger 35 ud af 55 revisor til revision. Nogle af respondenterne bruger revisor til revision på interne rapporter og får kun lavet review på årsregnskabet. Vi stiller os dog uforstående overfor, hvorfor mindre virksomheder får lavet revision af interne rapporter, og vi er derfor i tvivl om, hvorvidt de har forstået begrebet korrekt i denne sammenhæng. Vi vurderer, at dette ikke har indflydelse på undersøgelsen, hvorfor vi ikke har undersøgt problemstillingen nærmere. En stor del af respondenterne bruger også revisor til regnskabsmæssig og skattemæssig assistance samt øvrig rådgivning. Det ses, at revisor ofte ikke kun er virksomhedens revisor, men at han også yder regnskabsassistance samt agerer sparringspartner for virksomhederne. Det må forudsættes, at revisor stadig er uafhængig i forhold til virksomhedens beslutninger og derfor stadig overholder kravet i revisorloven om at være uafhængig og offentlighedens tillidsrepræsentant. Hertil skal det bemærkes, at der i EU's Grønbog fra oktober 2010 stilles forslag om, at revisor udelukkende må foretage revision for virksomhederne og dermed ikke må levere tjenester uden for revisionsområdet. Formålet er at indskærpe, at revisor ikke må have forretningsinteresser i den virksomhed, der revideres. Dette kan have stor betydning for nedenstående figur i fremtiden hvis forslaget vedtages.

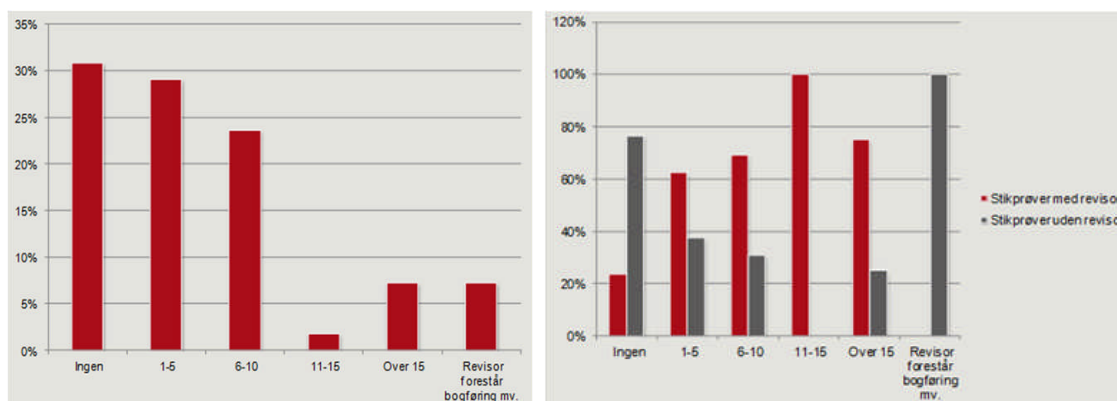

Figur 20 – Spørgsmål 7: Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser

Da revisor også laver regnskabsmæssig assistance for virksomhederne, er det naturligt, at revisor foretager rettelser/efterposter i forbindelse med sin gennemgang. Det ses dog af svarene i spørgsmål 8, jf. figur 21 og 22, at revisor for 60% af respondenterne foretager mellem 0 og 5 rettelser/efterposter. 29% får rettet mellem 6 og 10 fejl, mens kun 9% får rettet over 11 fejl. For de sidste 7% foretager revisor bogføringen og retter i den forbindelse alle fejl. Antallet af fejl, der rettes, kan indikere, at det måske ikke er så nødvendigt at få foretaget revision. Dette kommer dog an på karakteren af de fejl, der bliver rettet. Hvis man ser på antallet af fejl i forbindelse med vores to respondentgrupper, er det interessant at se på, hvordan antal rettede fejl fordeles sig.

Som det ses nedenfor, er det hovedsagligt i de tilfælde, hvor årsregnskaberne ikke er gennemgået af en revisor, at der er rettet færrest fejl. Dette skyldes, at når der ikke foretages revision, er større risiko for, at årsregnskabet indeholder fejl, der ikke bliver rettet. I de tilfælde hvor revisor foretager assistance med regnskabsopstilling, eller hvor virksomheden ikke anvender revisor, vil der ikke blive rettet fejl, og det vides ikke, hvor mange fejl årsregnskabet reelt indeholder. Dette hænger også sammen med, at der ved en revision afgives en erklæring med ca. 95% sikkerhed, mens der ved review afgives en erklæring med kun ca. 60% sikkerhed. I tilfælde hvor revisor opstiller årsregnskabet, eller hvis virksomheden gør det selv, er der ikke afgivet en erklæring med sikkerhed. Man skal dog altid have i baghovedet, at fordi et årsregnskab er revideret, er det ikke ensbetydende med, at det er fuldstændig fejlfrit.

I en undersøgelse, foretaget af FSR i 2011 på baggrund af årsregnskaberne for 2010, har 192 revisorer svaret på, hvor ofte de finder væsentlige fejl i deres kunders regnskabsmateriale og får disse rettet. Knap halvdelen af revisorerne svarer, at de finder væsentlige fejl hos 5 – 30% af deres kunder, hvor størstedelen af fejlene vedrører bogføringsfejl⁹⁴. I årsregnskaber, som ikke er gennemgået af en revisor, er der altså en stor risiko for, at der findes væsentlige fejl, som ikke bliver rettet.

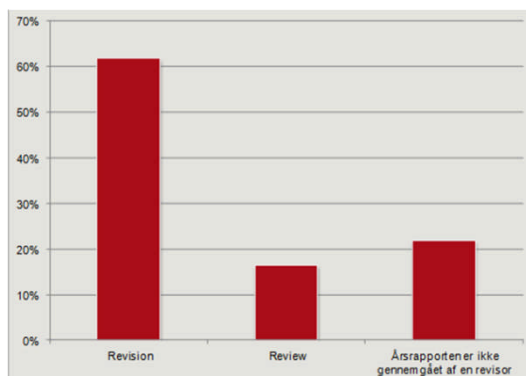

Figur 21 og 22 – Spørgsmål 8: Hvor mange rettelser/efterposteringer til bogføringen foretager revisor typisk (samlet og fordelt på respondentgrupper)?

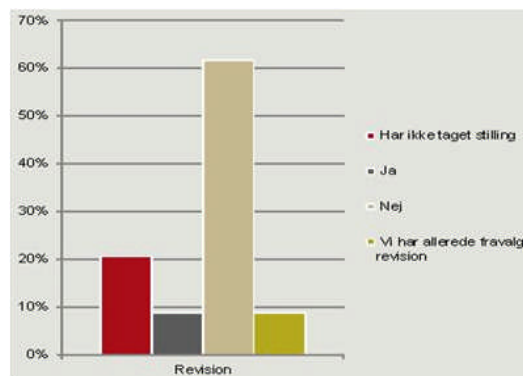
Af spørgsmål 9 fremgår det, at hele 62% har en revisionspåtegning, heraf har 9% fravalgt revision efterfølgende, 9% overvejer at fravælge revision fremadrettet, mens 20% ikke har taget stilling til, om de vil fravælge revision fremadrettet. De resterende 62% vil ikke fravælge revision fremadrettet. Ud af de samlede respondenter har 16% en review-påtegning, mens de sidste 22% ikke får deres årsregnskab gennemgået af en revisor. At 22% af vores respondenter ikke får deres årsregnskab gennemgået, er lidt overraskende, da vi havde en forventning om, at virksomhederne ønskede at have en form for sikkerhed for årsregnskabet retvisende billede. For de 22%, som ikke får deres årsregnskab gennemgået af en revisor, kan der stilles spørgsmålstegn ved, om det overhovedet er relevant for dem at udarbejde et årsregnskab, da de sandsynligvis udelukkende udarbejder dette af hensyn til kravet fra E&S om indsendelse af årsregnskab. De 22% er formentlig tilfredse med den råbalance, som kan trækkes ud af deres økonomisystem. Som nævnt indledningsvis, er der seks respondenter, der har svaret, at de får årsregnskabet revideret, selvom dette ikke er tilfældet, jf. deres årsregnskaber. Hvis der reguleres for disse respondenter, udgør antallet af revisionspåtegninger ca. 51%. At 62% af de respondenter, der får årsregnskabet

⁹⁴ FSR - "To ud af tre revisorer finder og retter væsentlige fejl i regnskaberne".

revideret, ikke overvejer at fravælge revision fremadrettet, kan der være mange årsager til. Dette vil vi komme nærmere ind på efterfølgende.

Figur 23 – Spørgsmål 9: Hvilken form for påtegning er der i din virksomheds årsrapport?

Figur 24 – Spørgsmål 10: Overvejer din virksomhed at fravælge revision fremadrettet?

Vi vil i det efterfølgende gennemgå respondenternes begrundelser for deres valg af påtegning eller fuldstændige fravalg.

6.1.2.1 Revisionspåtegning hvor revision ikke er fravalgt fremadrettet

Der er forskellige holdninger blandt respondenterne til, hvorfor virksomhederne ikke har fravalgt revision. Flere af respondenterne skriver, at det er pga. signalværdien overfor SKAT, øvrige offentlige myndigheder samt omverden. Andre skriver, at de bibeholder revisionen, da de har brug for kvalificeret vejledning samt at det fungerer fint, hvorfor de ikke ser nogen grund til at ændre på dette. De vurderer, at omkostningsbesparelsen er minimal i forhold til, hvor meget de får ud af revisionen. Der er endvidere flere af respondenterne (ni ud af 27), der svarer, at de ikke kender til konsekvenserne ved at fravælge revision, eller slet ikke har kendskab til muligheden. Dette, mener vi, er tankevækkende. Dels burde revisor have rådgivet/informeret kunden om muligheden i forbindelse med de vedtagne lempelser, da vores respondenter ligger inden for grænserne for, hvornår man kan fravælge revision og dels burde kunden selv have holdt sig opdateret om forhold, der har relevans for virksomheden, især når man tager i betragtning, at lempelsen af revisionspligten har været en del oppe i medierne igennem den seneste tid. En af respondenterne udtaler, at revision er bibeholdt, da det så er revisor, der sidder med ansvaret. Dette er et tankevækkende svar, da ansvaret for årsregnskabet ligger hos ledelsen og ikke hos revisor. Svaret kan eventuelt skyldes, at respondenterne har misforstået sin ledelsesrolle. Det står direkte i revisionspåtegningen, at det er ledelsen, der har ansvaret for årsregnskabet, hvilket indikerer, at den

pågældende respondent ikke reelt har læst indholdet af revisionspåtegningen og ikke ved, hvad han egentlig betaler revisor for. Dette er et klart eksempel på en forventningskløft mellem den pågældende respondent og revisor.

6.1.2.2 Revisionspåtegning, revision er fravalgt efterfølgende

Respondenterne, der har fravalgt revision for det kommende år, har alle skrevet, at de har fravalgt pga. omkostningsbesparelserne.

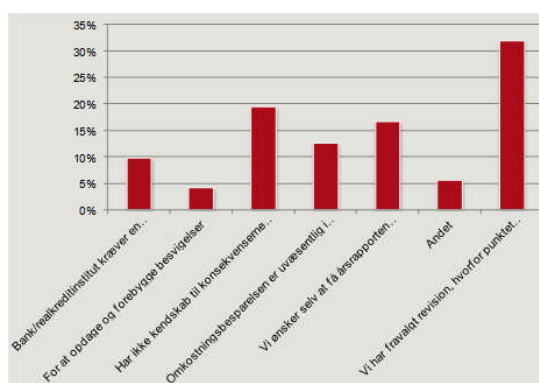
6.1.2.3 Review-erklæring

For virksomheder, der har fravalgt revision men stadig får lavet et review, skyldes fravalget bl.a. virksomhedens størrelse samt at de ikke ser en fordel i at få årsregnskabet revideret. En af respondenterne udtaler, at han ikke tidligere har fået noget ud af at lade årsregnskabet revidere. Der er endvidere én, der udtaler, at det er for at spare penge, og at nytteværdien af revision ikke er høj nok i forhold til besparelsen. Når man har med mindre virksomheder at gøre, er der, jf. agent-principalteorien, ikke det store behov for at lade årsregnskabet revidere, da der er sammenfald mellem den daglige ledelse og ejerne. Dette stemmer overens med, at en del af respondenterne svarer, at de ikke kan se fordelene ved revision.

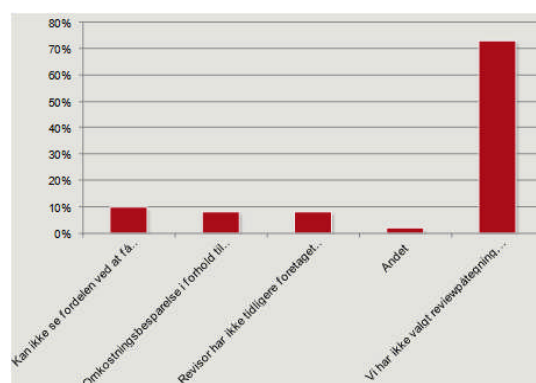
6.1.2.4 Ingen påtegning

Størstedelen af de respondenter, der ikke får påtegnet årsregnskabet, skriver, at det er et valg de har truffet pga. omkostningsbesparelsen. Endvidere svarer flere af respondenterne, at de selv har regnskabskendskab, hvorfor de hellere selv vil lave det frem for at lade en revisor gøre det. En respondent udtaler følgende: *"For en mindre virksomhed, som kører på samme måde år efter år, er der ikke det store hokusfokus i at lave den samme bogføring og regnskabsaflæggelse som i de foregående år. Så revisorydelsen står ikke mål med prisen, det er simpelthen for dyrt."* Der er dog én respondent, som skiller sig ud fra de øvrige, da han er af en noget anden opfattelse end de øvrige respondenter. Han udtaler: *"Omkostninger vedrørende revision er godt givet ud og kan ofte betale sig. Derfor er det meget sandsynligt, at vi fra næste år lader regnskabet blive revideret."* Denne udtalelse er meget interessant, da vi her har at gøre med en virksomhed, som har fravalgt revision, da de tidligere mente, at dette ville være en fordel, men som efterfølgende alligevel mener, at pengene til revision er godt givet ud. Man kunne forestille sig at virksomheden har haft situationer, hvor de har manglet revisors sparring og "godkendelse" af årsregnskabet. De øvrige respondents holdninger hænger igen lidt sammen med agent-principalteorien samt dét at flere af de adspurgte har regnskabsforståelse og kan udarbejde årsregnskab mv. selv.

I spørgsmål 11 har de respondenter, der fortsat får årsregnskabet revideret, tilkendegivet, hvilke overvejelser der har ligget til grund for at bibeholde revisionspåtegningen inden for de fastsatte svarmuligheder. Heraf ses det, at de tre grunde, der har vægtet højest er "manglende kendskab til konsekvenser ved fravalg", "virksomheden ønsker selv at få årsregnskabet revideret" og "omkostningsbesparelsen er uvæsentlig i forhold til nytteværdien ved revision". Kravet om revision fra banker/realkreditinstitutter ligger nede på 4. pladsen over grunde til at have bibeholdt revision, hvor øvrige grunde kommer ind som nr. 5 og besvigelser kommer ind på en 6. plads. Ingen af respondenterne har bibeholdt revision, fordi leverandører kræver det. At langt de fleste respondenter ikke har fravalgt revision pga. uvidenhed må vurderes at være en mangel fra revisors side, da revisor bør rådgive sine kunder om forhold, der er relevante for kunden, herunder også fravalg af revision. Dog bør virksomhedens daglige ledelse også holde sig fagligt opdateret om ting, der kan have relevans for deres virksomhed. I forhold til de virksomheder der har bibeholdt revision af egen fri vilje - enten pga. at de selv ønsker et revideret årsregnskab, eller fordi de vurderer, at omkostningsbesparelsen er uvæsentlig - er det positivt, at de selv har taget stilling til, hvad der er nødvendigt for dem i forhold til valget. Vi finder det interessant, at krav om revision fra pengeinstitutterne først kommer ind på en 4. plads, da vi havde forventet, at det ville vægte højere, end hvad det har vist sig i vores undersøgelse. På denne baggrund finder vi det særligt interessant at undersøge pengeinstitutternes holdning til revision kontra fravalg af revision. Dette vil vi omtale nærmere i afsnit 6.2.

Figur 25 – Spørgsmål 11: Hvilke overvejelser har ligget til grund for at bibeholde revisionspåtegning? Sæt evt. flere krydser.

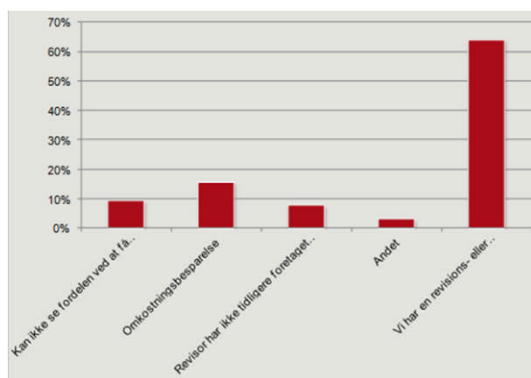

Figur 26 – Spørgsmål 12: Hvilke overvejelser har ligget grund for at vælge review-påtegning? Sæt evt. flere krydser.

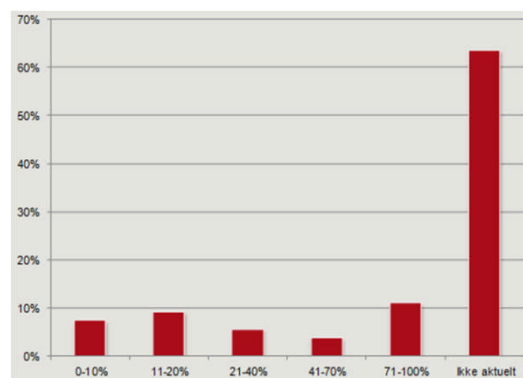
Spørgsmål 12 bruges til at belyse, hvilke overvejelser, der har ligget til grund for at vælge review. Svarfordelingen ligger rimelig tæt mellem 1. pladsen: at virksomhederne

ikke kan se fordelene ved at få årsregnskabet revideret, og 2. pladsen: omkostningsbesparelsen og at revisor ikke tidligere har foretaget de store rettelser. På 4. pladsen kommer andre forhold. Årsagen, som respondenterne har vægtet højest, er altså, at de ikke kan se fordelene ved at lade årsregnskabet revidere. Som vi også kunne konkludere ud fra de tidligere svar, kan mange af virksomhederne ikke se idéen med revision pga. virksomhedens størrelse og yderligere vil de gerne spare på omkostningerne til revisor.

Spørgsmål 13 henvender sig til de respondenter, som hverken får revideret eller får lavet review af deres årsregnskab. Årsagerne til dette valg fordeler sig ikke helt lige så tæt som ved review. Størstedelen af respondenterne har fravalgt revision pga. omkostningsbesparelsen. Dernæst kommer, at de ikke kan se fordelene ved at lade årsregnskabet revidere. På 3. pladsen kommer, at revisor ikke tidligere har foretaget de store rettelser. Man kan ud fra respondenternes svar konkludere, at overvejelserne bag fravalget af revision er lidt forskellige i forhold til, om virksomheden vælger et review eller blot opstiller et årsregnskab. For respondenterne der får udarbejdet en review-påtegning, har de fleste fravalgt revision, fordi de ikke kan se fordelene ved at lade deres årsregnskab revidere. Hvorimod de respondenter, der ikke har en revisionspåtegning med sikkerhed, hovedsagligt har fravalgt for at spare omkostninger. Dog må man kunne forudsætte, at de heller ikke vurderer, at værdien af at få revideret årsregnskabet er på højde med de omkostninger, de kan spare.

Figur 27 – Spørgsmål 13: Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review?
Sæt evt. flere krydser.

Figur 28 – Spørgsmål 14: Såfremt I har fravalgt revision, hvor meget er omkostningen til revisor da reduceret?

For de respondenter der har fravalgt revision, er det lidt blandet, hvor stor omkostningsbesparelsen reelt har været. Det spænder over hele skalaen fra 0-100%. Der er flest respondenter, der har sparet fra 71-100% ved at fravælge revision,

svarende til 11%. Dette må alt andet lige være de respondenter, som udarbejder årsregnskabet mv. selv og derfor ikke får revisorassistance eller kun benytter revisor i begrænset omfang. På 2. pladsen med 9% kommer en omkostningsbesparelse på 11-20% og på 3. pladsen med 7% kommer en besparelse på 0-10%. Besparelserne på 0-20% ligger i underkanten af, hvad den forventede omkostningsbesparelse var i rapporten fra E&S fra 2005, som svarede til 30% ved at vælge review frem for revision. Derfor kan man diskutere, om de forventede besparelser er meget optimistiske i forhold til virkeligheden. Der vil dog alt andet lige være flere penge at spare for virksomheder, der fx har lager, da revisor ved et review ikke skal foretage en fysisk lagerkontrol.

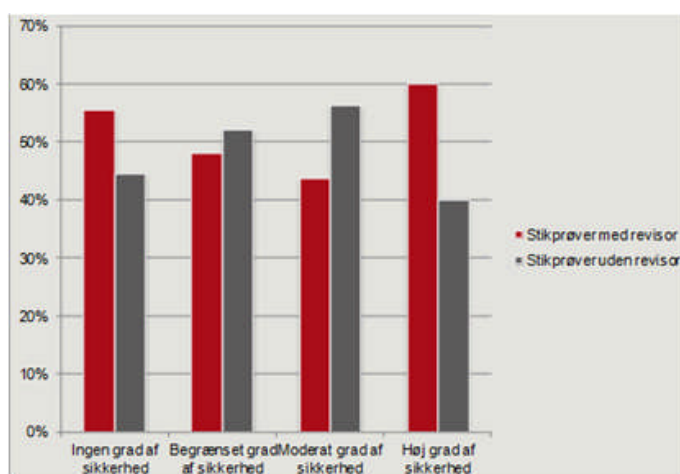
6.1.3 Review-erklæring

At flere respondenter afholder sig fra at fravælge revision, da de ikke ved, hvad review indebærer, er interessant at holde sig for øje ved spørgsmål 15 og 16. I spørgsmål 15 har respondenterne svaret på, hvad de tror, at graden af sikkerhed er i en review-erklæring. De har haft valgmulighederne: ingen grad af sikkerhed, begrænset sikkerhed, moderat grad af sikkerhed⁹⁵ og høj grad af sikkerhed. 45% af respondenterne mener, at et review er en erklæring med begrænset sikkerhed, hvilket er korrekt. 29% af respondenterne mener, at erklæringen afgives med moderat sikkerhed, mens 16% tror, at en review-erklæring er en erklæring uden sikkerhed. Endelig tror 9%, at det er en erklæring med høj grad af sikkerhed. At en stor del af respondenterne tror, at review er en erklæring med moderat grad af sikkerhed, er til at forstå, da man må formode, at de fleste ved, at et review er mindre end revision men stadig giver en form for sikkerhed. At hele 55% af respondenterne vælger de tre forkerte muligheder, skyldes bl.a., jf. tidligere svar, at flere respondenter ikke ved, hvad et review indebærer, da reguleringen må formodes at være for kompleks.

Den manglende forståelse skaber en forventningskløft mellem revisor og virksomheden. For de respondenter der tror, at review giver højere sikkerhed end tilfældet reelt er, der har respondenterne en for høj og urimelig forventning til omfanget af revisors arbejde. De respondenter, der tror, at en review-erklæring ikke giver nogen form for sikkerhed, har sandsynligvis afholdt sig fra at fravælge revision, pga. deres mangelfulde viden. I begge tilfælde skinner forventningskløften igennem. Det betyder, at der sandsynligvis er behov for få synliggjort forskellen mellem revision og review samt fordele og ulemper ved de to erklæringer.

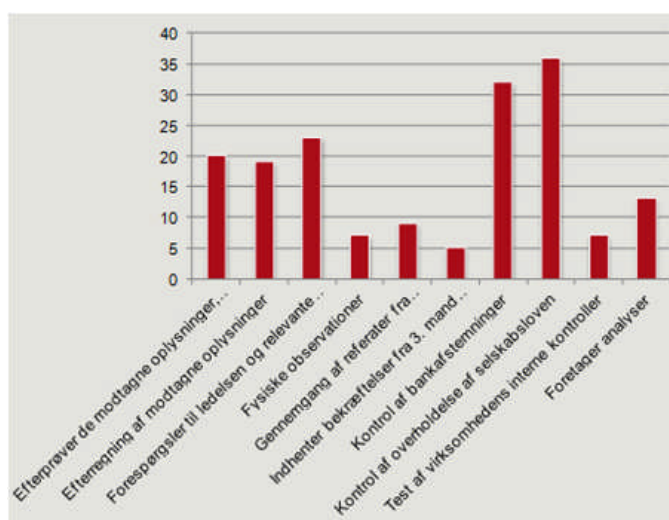
⁹⁵ Eget opfundet udtryk til brug for test af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen.

Hvis man ser på fordelingen mellem vores to respondentgrupper, giver den ikke et klart billede af, om der er forskel i forventningskløften for de to grupper. De fleste af respondenterne uden revisor svarer, at et review giver begrænset sikkerhed eller moderat grad af sikkerhed, hvorimod de fleste af respondenterne med valgt revisor tror, at review enten ikke giver nogen form for sikkerhed eller høj grad af sikkerhed. Der vil derfor kunne være respondenter i gruppen af respondenter med revisor, der ikke tror, at review giver sikkerhed. Disse har derfor bibeholdt revision, idet de gerne vil have sikkerhed for deres årsregnskab og tror, at revision er den eneste vej frem. For respondenterne uden revisor er det lidt tankevækkende, at der både er nogle, der tror, at review ikke giver sikkerhed, og nogle der tror, at det giver en høj grad af sikkerhed. Der vil derfor sandsynligvis være respondenter, som får lavet et review med udgangspunkt i en forventning til graden af det udførte arbejde, der afviger væsentligt fra virkeligheden.

Figur 29 – Spørgsmål 15: Når revisorer afgiver erklæring på årsrapporten, erklærer de sig om graden af sikkerhed for det retvisende billede i årsrapporten. Hvor høj grad af sikkerhed tror du, at revisor erklærer sig om i en review-erklæring?

Spørgsmål 16 oplister en række arbejdshandlinger, som hører til revision og review. Respondenterne har her sat krydser ud for de arbejdshandlinger, som de mener revisor laver i forbindelse med et review.

Figur 30 – Spørgsmål 16: Hvilke handlinger tror du, revisor foretager ved et review? Sæt evt. flere krydser

De fem meste brugte svar er:

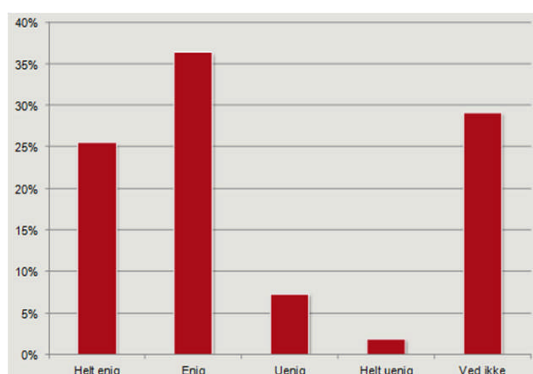
1. Kontrol af overholdelse af selskabsloven
2. Kontrol af bankafstemninger
3. Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere
4. Efterprøver de modtagne oplysninger
5. Efterregning af de modtagne oplysninger

Af de fem svar er det kun svar nr. 3, "forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere", som reelt hører til en handling, der skal udføres under et review. I forbindelse med en revision skal revisor kontrollere, at virksomheden overholder selskabsloven, og give supplerende oplysning, hvis dette ikke er tilfældet. Ved et review er det ikke et krav, at revisor kontrollerer, om virksomheden overholder visse dele af selskabsloven. Kontrol af bankafstemninger er heller ikke direkte en review-handling. Jf. RS 2400, bilag 2, afsnit 21-23 bør man indhente bankafstemningen og lave forespørgsler, men en direkte kontrol er ikke nødvendig. Som sagt er forespørgsler en af de vigtigste handlinger ved et review og også noget af det eneste, der skal udføres ved et review. Det er endvidere heller ikke nødvendigt, at revisor efterregner og efterprøver de modtagne oplysninger som fx afstemninger. Jf. figur 10 "arbejdshandlinger" er de eneste arbejdshandlinger, der skal laves ved et review, forespørgsler og analyse. Analyse kommer ind helt nede på 6. pladsen, over hvilke handlinger respondenterne tror, at revisor laver ved review. Respondenternes svar er igen en identifikation af, at der er en forventningskløft mellem, hvad respondenterne

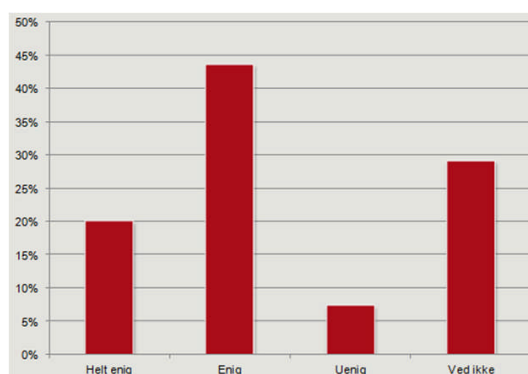
tror, at revisor laver, og det han faktisk laver. Dette kan skyldes, at revisor sandsynligvis laver for meget arbejde ved et review i forhold til kravene i RS 2400, hvilket igen betyder, at virksomhedernes forventninger bliver tilsvarende øget. Det kan, som tidligere nævnt, også skyldes, at mange af respondenterne ikke har fravalgt revision pga. uvidenhed.

6.1.4 Revisionspåtegningen

I spørgsmål 17 – 19 stilles respondenterne spørgsmål vedrørende revisionspåtegningen og revision. Spørgsmål 17 belyser respondenternes holdning til, om tilliden til virksomheden øges, når årsregnskabet har en revisionspåtegning. Over 60% af respondenterne er enige eller helt enige i den betragtning, mens under 10% er uenige eller helt uenige. Lige under 30% af respondenterne kan ikke tage stilling hertil. At størstedelen af respondenterne er enige i, at tilliden øges, er også en indikation på, at de mener, at revision har en nytteværdi i forhold til tilliden til virksomheden. At en del af respondenterne alligevel har fravalgt revision, kan betyde, at de lader andre parametre, som fx omkostningsbesparelsen, vægte.

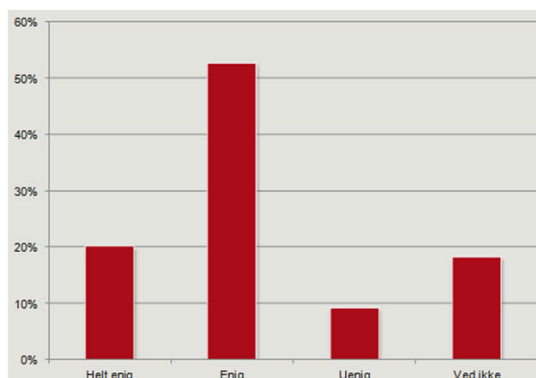
Figur 31 – Spørgsmål 17: Mener du tilliden til virksomheden øges, når årsregnskabet har en revisionspåtegning frem for en review-påtegning?

Figur 32 – Spørgsmål 18: Mener du kreditværdigheden øges via den revisionspåtegnede årsrapport?

I spørgsmål 18 belyses respondenternes holdning til, at kreditværdigheden øges via det revisionspåtegnede årsregnskab. Hertil svarer ca. 63%, at de er helt enige eller enige i, at kreditværdigheden øges, mens kun 7% er uenige. Igen har lidt under 30% af respondenterne ingen holdning hertil. At størstedelen af respondenterne er enige, men at der stadig er virksomheder, der fravælger revision, kan skyldes, at de enten ikke har behov for at låne penge hos pengeinstituttet, eller at påtegningen ikke er det eneste pengeinstituttet lægger vægt på, når kreditværdigheden skal vurderes. Dette vil vi undersøge nærmere i analysen af pengeinstitutterne.

I spørgsmål 19 svarer respondenterne på, om de er enige i, at revision øger kvaliteten af virksomhedens årsregnskab. Over 70% af respondenterne er helt enige eller enige, under 10% er uenige, og under 20% ved det ikke. Dette viser igen, at virksomhederne mener, at revision øger kvalitet og troværdighed, men at det ikke er alfa og omega, når det skal vurderes, om revision kan fravælges. E&S er i sin evaluering af lempelsen af revisionspligten gældende for 2008-årsregnskaber for alle klasse B-virksomheder nået frem til, at der er fejl i 41,3% af årsregnskaberne, hvor virksomhederne har fravalgt revision. Hvis der korrigeres for formelle oplysningskrav, svarer det til, at der er fejl i 31,7% af årsregnskaberne. For årsregnskaber hvor der er foretaget revision, er fejlprocenten kun 5,2% lavere. Hvis man udelukkende ser på de virksomheder, som har mulighed for at fravælge revision, er der fejl i mellem 28,1 - 32,1% afhængig af, om der er påtegning på årsrapporten eller ej. For reviderede virksomheder ligger fejlprocenten på 26,5⁹⁶. Det, som E&S ser på, er ikke hvor mange fejl, der er i årsregnskabet, men om årsregnskabet overholder kravene i årsregnskabsloven mv. Vi kan dog på baggrund af respondenternes svar konkludere, at de stadig mener, at revision øger kvaliteten af årsregnskabet, selvom evalueringerne af revisionspligten og flere artikler stiller sig negativt i forhold til revision.

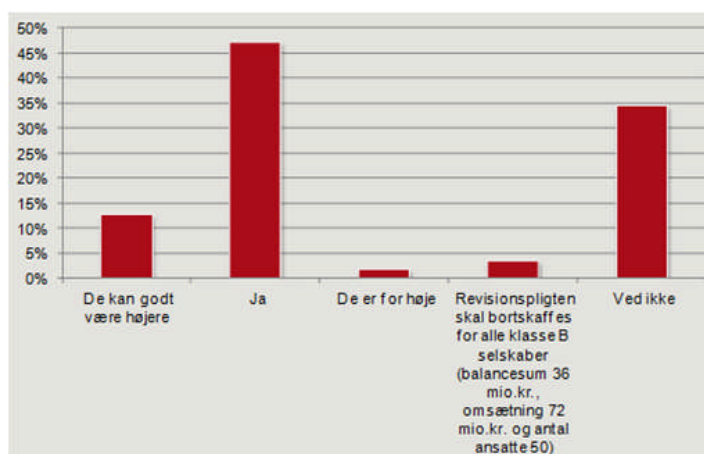
Figur 33 – Spørgsmål 19: Mener du, at revision øger kvaliteten af virksomhedens årsrapport?

6.1.5 Lempelse af revisionspligt

Grænserne for revisionspligt blev lempet i 2006 og igen med virkning fra 1. januar 2011. Vi har spurgt respondenterne, hvad deres holdning er til de nuværende grænser for, hvornår man kan undlade at lade årsregnskabet revidere. Ca. 46% af respondenterne er tilfredse med den nuværende grænse, mens ca. 11% mener, at grænserne godt kunne være højere. Ca. 4% mener, at grænsen for fravalg af revisionspligt skal hæves, så det gælder for alle klasse B-virksomheder og under 2%

⁹⁶ Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt 2008.

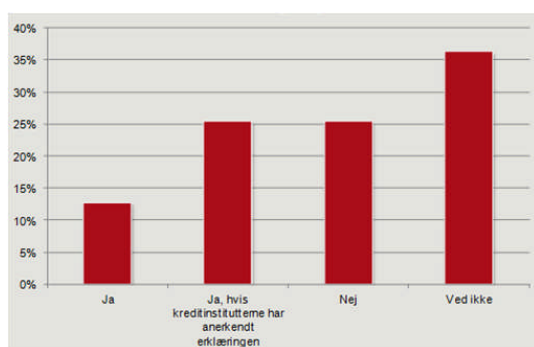
mener, at grænserne er for høje. At ca. 35% ingen holdning har til spørgsmålet finder vi bemærkelsesværdigt, men det kan eventuelt skyldes, at respondenterne selv ligger under grænsen og naturligt nok derfor ikke har taget stilling hertil. Som det ses af svarene, er de fleste af respondenterne tilfredse med de nuværende grænser eller vil gerne have at de var højere. Dette kan bl.a. hænge sammen med, at flere respondenter tidligere har udtalt, at de ikke kan se fordelene ved at lade deres årsregnskaber revidere. Det kan også hænge sammen med, at der for mange af de mindre virksomheder er sammenfald mellem den daglige ledelse og ejerne, hvorfor der ikke vil være behov for revision i samme grad, som hvis der ikke var sammenfald mellem den daglige ledelse og ejerne. At næsten 35% af respondenterne ikke har nogen holdning til grænserne for revisionspligt, kan igen hænge sammen med, at en del af respondenterne ikke har kendskab til deres muligheder i forhold til fravalg af revision, herunder fordele og ulemper ved at vælge det ene frem for det andet.

Figur 34 – Spørgsmål 20: De første lempelser til revisionspligten blev indført med virkning fra regnskabsåret 2006 og er blevet yderligere lempet pr. 1. januar 2011. Dette betyder, at virksomheder som ikke overskrider en balancesum på 4 mio. kr., nettoomsætning på 8 mio. kr. og antal ansatte på 12 kan fravælge revision, såfremt to ud af de tre krav er opfyldt i to på hinanden følgende år. Mener du, at de nye grænser for lempelse af revisionspligten er passende?

6.1.6 "En udvidet gennemgang"

Spørgsmål 21 beskæftiger sig med forslaget fra FSR vedrørende en ny erklæring, som giver mere sikkerhed end et review men mindre end en revision. Respondenterne har her tilkendegivet, om de mener, at der er behov for en sådan erklæring. Ca. 13% af respondenterne mener, at det vil være en god idé, og ca. 25% mener, at det er en god idé, såfremt kreditinstitutterne anerkender erklæringen som et gyldigt alternativ til revision. 25% af respondenterne mener ikke, at det er en god idé, og de sidste ca. 37% tager ikke stilling hertil.

Figur 35 – Spørgsmål 21: Når revisor afgiver en revisionspåtegning, afgives denne med høj grad af sikkerhed, mens en review-påtegning afgives med begrænset sikkerhed. FSR er tidligere kommet med et forslag til ny erklæringsstandard, som giver mulighed for, at revisor kan afgive en erklæring med moderat grad af sikkerhed, dvs. en mellemtning mellem revision og review. Mener du, at der er behov for en erklæring med moderat grad af sikkerhed?

For at få respondenternes syn på, hvorfor de mener eller ikke mener, at der er behov for en ny erklæring, har vi spurgt ind hertil med en åben svarmulighed. En stor del af de adspurgte respondenter har ikke kunne give en begrundelse for, hvorfor de mener, at det vil være en god eller dårlig idé. En stor del af de øvrige respondenter mener ikke, at det er en god idé, da de ikke kender forskellen mellem de forskellige erklæringer, og fordi en ny erklæring bliver for svær at overskue. Der er flere af dem, der svarer, at det er svært nok at overskue, om man skal vælge revision, review, assistance eller ingen revisorbistand, hvorfor endnu en mulighed vil gøre det mere uoverskueligt. Det skal helst holdes så simpelt som muligt. Der er endvidere én der mener, at omkostningsbesparelsen i forhold til fravalg af revision vil være så lille, at det kan være lige meget.

Der er dog også flere respondenter, der er positive overfor en ny erklæring. De mener, at det er rart at kunne vælge en mellemtning, især hvis kreditinstitutterne anerkender denne nye påtegning og kunne acceptere den i forbindelse med at yde finansiering og det samtidig er en billigere løsning end revision. I forhold til SKAT er der en respondent, der udtaler: *"Det er en god idé, hvis det kan være tilstrækkeligt for pengeinstitutter til at yde finansiering. Ellers mener jeg ikke, at det har noget formål. SKAT har jo givetvis haft indflydelse på de nuværende regler, så de må formodes at være tilfredse med revision/review"*. Der er yderligere en respondent, som tror, at grænserne for fravalg af revision kommer til at omfatte alle virksomheder i klasse B, og at der derfor vil være en efterspørgsel efter en udvidet gennemgang i forhold til et review. En anden respondent mener, at problemet med review er, at omverdenen ikke accepterer dette i lige så høj grad som revision. Han får sin virksomhed revideret for at

få en "blåstempling", men hvis en ny erklæring blev accepteret af omverdenen, ville en udvidet gennemgang være nok for ham.

Det kan således konkluderes, at respondenterne har forskellige holdninger til "En udvidet gennemgang". Af de respondenter der er negative overfor den nye erklæring, giver deres svar igen udtryk for, at der er en manglende viden om begreberne, og endnu et valg derfor vil være uoverskueligt. Der er da også respondenter, som blot mener, at de muligheder, vi har i dag, er fine, og at der derfor ikke er behov for flere erklæringer. De respondenter der er positive overfor den nye erklæring kunne meget vel være respondenter, der har bibeholdt revision, fordi deres pengeinstitut kræver det eller af hensyn til omverdenen, men de godt kunne forestille sig at de ville benytte sig af tilbuddet om en ny erklæring, hvis denne blev accepteret af omverdenen.

6.1.7 Konklusion

Vi kan ud fra respondenternes svar konkludere, at der er meget forskellige holdninger til revision, review og assistance med opstilling af årsregnskab. En stor del af respondenterne har fravalgt revision eller gør det fremadrettet, da de kan se flere fordele herved. Dette skyldes både, at det er en omkostningsbesparelse, og at en stor del ikke kan se fordelene ved revision for deres virksomhed. For mindre virksomheder hvor der er sammenfald mellem den daglige ledelse og ejerne, vil behovet for revision alt andet lige ikke være så stort, som hvis der ikke var sammenfald, jf. agent-principalteorien. Der er dog også stadig en del respondenter, der får deres årsregnskab revideret og ikke har overvejet at fravælge revision fremadrettet. Dette skyldes dels, at flere selv ønsker revision, både i forhold til dem selv men også i forhold til omverdenen. Der er dog også flere, der ikke har fravalgt, da de enten ikke ved, at det er en mulighed, eller fordi de ikke kender til konsekvenserne ved at fravælge. Dette skinner igennem ved besvarelsen af en stor del af de stillede spørgsmål, især i de sidste spørgsmål hvor en stor del af respondenterne ikke har taget stilling til, om de fx mener, at revision øger årsregnskabet troværdighed.

For virksomheder der blindt får revideret deres årsregnskab, fordi de ikke ved bedre, vil der være en omkostningsbesparelse på ca. 10 – 20% ved at vælge, at der i stedet skal udføres review af årsregnskabet. Det er tankevækkende, at så mange af vores respondenter ikke har kendskab til deres muligheder, da fravalg af revision er et emne revisor umiddelbart burde have taget op. Samtidig har emnet været meget oppe i medierne, hvorfor de også burde have fået et indblik i deres muligheder i forbindelse

hermed. Der er blandt respondenterne generelt en positiv holdning til revision, og det er også et flertal, der mener, at revision øger kvaliteten, tilliden og kreditværdigheden for årsregnskabet. Dette er dog ikke altafgørende for respondenterne, når de står overfor valget om fravalg af revision. Der vil være andre faktorer, der i stedet spiller ind som fx omkostningsbesparelsen, eller det at der ikke for virksomheden er den store idé med at få foretaget revision.

Størstedelen af respondenterne er tilfredse med de nuværende grænser for revisionspligt, men da de også alle sammen ligger inden for grænsen, ville fordelingen nok have set lidt anderledes ud, hvis man lavede den for hele klasse B.

En stor del af respondenterne mener endvidere, at muligheden for en udvidet gennemgang kunne være et godt alternativ til de nuværende muligheder, især hvis erklæringen bliver anerkendt af pengeinstitutterne. Men der er et flertal, der enten ikke mener, at det er en god idé eller de ikke tager stilling til det. Flere skriver, at de mener, at det er nok med de nuværende muligheder, og at endnu en mulighed er for uoverskuelig. Problemet er, at der stadig er mange, der ikke ved, hvad forskellen er på en revision og et review, både i forhold til sikkerheden men også i forhold til det udførte arbejde. Denne uvidenhed skaber en forventningskløft mellem revisors faktisk udførte arbejde og respondentens forventning hertil, og endnu en mulighed vil kunne risikere at skabe endnu større forvirring.

Vores overordnede konklusion på undersøgelsen er, at mange af respondenterne selv ønsker at bibeholde revision af hensyn til omverdenen, men der er endvidere mange, der har benyttet sig af lempelsesreglerne og er glade for deres valg. Det, vi har bidt mærke i, er, at der er mange, der afholder sig fra at fravælge revision, da de ikke kender til konsekvenserne ved at fravælge revision eller til de muligheder de har. Virksomhederne bør have en holdning til, hvad der er den bedste løsning for dem og derfor selv vurdere, om en revision er nødvendig eller om review kunne være et godt alternativ for dem. Det vigtigste er, at de har en holdning og ikke lader stå til, fordi de ikke ved bedre. Over en årrække vil der være gode penge at spare, hvis de får øjnene op for, at revision ikke altid er det eneste rigtige.

6.2. Kreditinstitutternes behov for sikkerhed i revisionspåtegningen

I debatten om lempelse af revisionspligten er kreditinstitutterne en central interessant at inddrage, når der skal ses på, hvilke ulemper det har for virksomhederne at fravælge revision, da virksomhedernes finansiering kan være afhængig af kreditinstitutternes krav. Derudover har det i vores spørgeskemaundersøgelse vist sig at langt færre, end hvad vi havde forventet, får foretaget revision, fordi deres pengeinstitut kræver det. Vi finder det derfor interessant at se på, hvad pengeinstitutterne rent faktisk kræver.

Til brug for besvarelse af vores problemstilling har vi valgt at interviewe fire personer fra danske pengeinstitutter om pengeinstitutternes holdning til revisors påtegning på årsregnskabet. Vi har derudover spurgt ind til, hvad de i øvrigt lægger vægt på i forbindelse med vurdering af kundernes engagementer. De fire interviews ses i bilag 10.

6.2.1 Interviews med pengeinstitutterne

For at få et indblik i pengeinstitutternes procedure omkring virksomhedernes årsregnskab har vi først spurgt om, hvilke oplysninger i årsregnskabet de anvender. Hertil svarer alle fire, at de stort set anvender hele årsregnskabet ved kreditvurderinger i forbindelse med långivning. Der ses blandt andet på indtjeningssevne og på hvilke sikkerheder, der kan tages i virksomheden. Årsregnskabet anvendes generelt til at få et overblik over de historiske tal. Der ses også på, hvorvidt der er forbehold eller supplerende oplysninger i påtegningen. Dette mener pengeinstitutterne giver en indikation af virksomhedens "grundighed" generelt. Omtale af særlige begivenheder i ledelsesberetningen inddrages også, men pengeinstitutterne har en forventning om, at de allerede har kendskab til disse forhold, da der bør være en tæt dialog med kunden, således at de får alle relevante oplysninger løbende.

Vi har herefter spurgt til deres holdning om en review-påtegning kontra revisionspåtegning. De er alle enige i, at en review-påtegning kan accepteres. Det afhænger dog af virksomhedens forhold generelt, i hvor høj grad dette accepteres. Danske Bank og Nykredit accepterer det i højere grad, da det i sidste ende er tilliden til kunden og dennes virksomhed, som vægtes højest. BRFkredit og Jyske Bank ser som udgangspunkt meget gerne, at der er en revisionspåtegning. Dog vil det for alle fire ikke i sig selv være afgørende for engagementet. Påtegningen betyder mere for pengeinstitutterne, hvis det er en helt ny kunde frem for en eksisterende kunde, som de i øvrigt har et godt forhold til.

For alle fire pengeinstitutter vil det have en negativ indflydelse, hvis der slet ikke er nogen form for påtegning i årsregnskabet. Hvor stor den negative indflydelse er, det afhænger af, hvorvidt der er tale om nye eller eksisterende kunder, kompleksiteten af værdiansættelsen af virksomhedens aktiver samt kundens historik.

Et årsregnskab uden påtegning vil generelt medføre en højere grad af skepsis. Hos Nykredit vil et årsregnskab uden nogen form for påtegning aldrig kunne ligge til grund for et engagement, og hos BRFkredit vil de som udgangspunkt ikke acceptere, at der ikke har været en revisor inde over, medmindre det er en personlig virksomhed. Jyske Bank anser risikoen for fejl for at være for stor til, at de vil acceptere den manglende påtegning. For Danske Bank skal der være indikationer på, at der ligefrem er noget galt hos kunden, dvs. at der fx mangler sammenhæng mellem posterne eller tidligere år, før de vil kræve, at der kommer en form for påtegning. Respondenten hos Danske Bank har dog, i lighed med Nykredit, endnu ikke oplevet, at der er blevet krævet en påtegning. Hos BRFkredit står det ligefrem i opsigelsesbetingelserne, at de kan kræve et revideret regnskab, men respondenterne har dog endnu aldrig oplevet, at der er opsagt et engagement på baggrund heraf. Jyske Bank fremhæver også, at hvis en ny kunde har fravalgt revision, ser de på årsagen til ønsket om pengeinstitutsifte og afhængig heraf, vil de ofte slet ikke nå til at foretage en vurdering af årsregnskabet, da kunden vil være afvist på dette tidspunkt.

Udover at gennemgå årsregnskabet anvender pengeinstitutterne generelt budgetter og periodebalancer. Periodebalancer skal særligt ses i lyset af finanskrisen, hvor tallene i årsregnskabet hurtigt forældes, når først årsregnskabet er aflagt. Revisor har som udgangspunkt ikke været inde over disse, medmindre der er tale om de helt små virksomheder, som ikke selv har ekspertisen til at udarbejde disse. Der er for alle fire pengeinstitutter fokus på, at revisor ikke selv kan udarbejde budgetter, eftersom det er ledelsens forventninger, som budgettet skal baseres på. Pengeinstitutterne gennemgår selv budgetterne og vurderer, hvorvidt de er realistiske/retvisende. Det er som udgangspunkt kun Jyske Bank, som altid efterspørger revisionsprotokollen. De øvrige efterspørger den efter behov men dette i mindre grad. Det vil typisk være, hvis der er kritiske forhold, som de mener, kan blive belyst ved hjælp af protokollen. Derudover efterspørges skattespecifikationer typisk. Heraf fremgår bl.a. ej fradragsberettigede renter, som typisk er til det offentlige og derved kan indikere sjudsk i forbindelse med overholdelse af betalingsfrister samt hvad virksomheden har af øvrige omkostninger,

da disse er nærmere specificeret i opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Ejendomsvurderinger, tingbogsattester, debitor- og kreditorlister mv. er også eksempler på materiale, som indhentes afhængig af lånets formål. Det undersøges her, hvad en eventuel kreditforhøjelse skal anvendes til. Er det fx fordi, der er mange overforfaldne debitorer, således at der er risiko for tab, er det for at kunne betale gamle kreditorer, hvilket indikere at virksomheden kan være i økonomiske vanskeligheder eller skal lånet anvendes til en generel finansiering af driften?

Virksomhedens valg af revisionsfirma har for Jyske Bank relativt stor betydning, da de mener, at det udviser en vis seriøsitet, hvis der er anvendt en statsautoriseret revisor. De ser meget gerne, at det er en revisor fra et af de store revisionsfirmaer, der benyttes, hvis der er tale om en kompleks virksomhed. Jyske Bank mener, at de store revisionsfirmaer har bedre forudsætninger for at kunne vurdere regnskabsposterne. Generelt for alle fire pengeinstitutter opfattes det som positivt, hvis virksomheden har anvendt et af de større firmaer, men samtidig er de også klar over, at der altid kan ske fejl. For de mere ukomplicerede virksomheder vil en registreret revisor i nogle tilfælde være ok, især hvis det er en revisor, som pengeinstituttet har kendskab og tillid til.

Typen af aktiver, som indgår i årsregnskabet, har også indflydelse på engagementet. Pengeinstitutterne ser på, hvor likvide eller illikvide aktiverne er og ser generelt kritisk på goodwill, skatteaktiver mv. Derudover vurderer de sammenhængen i aktiverne, både i forhold til branchen men også i forhold til det øvrige regnskab, samt hvordan virksomhedens kapitalstruktur og indtjeningsevne generelt er. Særlig fokus er der på, hvorvidt der tjenes penge på den ordinære drift. Nykredit, der har mange ejendomsselskaber som kunder, laver typisk deres egne værdiansættelser af ejendommene og sammenholder med den bogførte værdi. For debitorer kan de også spørge ind til forfaldslister, tab på debitorer mv. og varelagerets risiko for ukurans.

Vi har også spurgt ind til, hvorvidt det har indflydelse, at revisor deltager i møder mellem pengeinstituttet og virksomheden. Alle pengeinstitutterne forventer som udgangspunkt, at virksomheden selv har styr på deres økonomiske forhold og kan svare for sig selv om den almindelige drift. Hvis der er forhold ud over kundens forventede ekspertise, der gør sig gældende, anser Danske Bank det som positivt, at revisor har været en del af vurderingen, således at det sikres at fx lovgivningen overholdes. BRFkredit finder det særlig positivt, hvis revisor endvidere har afgivet erklæring på de beregninger, som kunden har lavet. Nykredit ser også positivt på, at

revisor deltager i møderne, da kunden på den måde giver udtryk for, at revisor bruges som en medspiller. Det kan dog også i nogle tilfælde være et faresignal, at revisor deltager i møderne med pengeinstituttet, da det kan betyde, at virksomheden har problemer, som de ikke selv kan løse.

Alle pengeinstitutterne svarer, at de som udgangspunkt kræver personlig sikkerhedsstillelse, selvom der er tale om en selskabsform med begrænset personlig hæftelse (A/S og ApS). Dette sker typisk i form af kaution, men der kan også kræves pant i personlige aktiver. Jyske Bank ser det blandt andet ud fra en betragtning om, at hvis pengeinstituttet skal tro på virksomheden, så skal ejerne også.

Påtegningen har ikke i sig selv indflydelse på prisen på lånet. Derimod spiller særligt sikkerheden og risikoen en stor rolle i prisfastsættelsen, herunder også hvor mange ressourcer pengeinstituttet skal bruge på at indhente yderligere materiale samt vurdere validiteten af materialet. Nykredit, Jyske Bank og BRFkredit anvender alle et rating-system, som danner grundlag for prisen. Det varierer dog, hvor fastlåst denne rating er på prisen, og hvorvidt det generelle kundeforhold har indflydelse. Påtegningen vil dog have en indirekte indflydelse, da der indgår en overordnet vurdering af årsregnskabet, som påtegningen er en del af.

Afslutningsvist har vi spurgt om pengeinstitutternes holdning til "En udvidet gennemgang" samt lempelserne af revisionspligten. Ingen af dem vurderer, at der er behov for en yderligere erklæringsmulighed i form af "En udvidet gennemgang". De mener alle, at der vil opstå tvivl om, hvad dette indebærer i forhold til review og revision. Pengeinstitutterne mener i forvejen, at review kan være et lidt flyvsk begreb, hvor det ikke helt vides, hvad revisor egentlig foretager sig. Danske Bank og Nykredit ser det desuden heller ikke som en nødvendighed i forhold til, at de i høj grad accepterer et review, og i de tilfælde hvor review ikke accepteres, vil der alligevel blive krævet en fuld revision. Jyske Bank kommenterer desuden på de øvrige brugere af regnskabet, som kan have en mindre forståelse for de tekniske termer og derfor kan have endnu sværere ved at forholde sig til betydningen af den valgte påtegning.

I forhold til lempelse af revisionspligten har de alle den holdning, at revision jo giver den største sikkerhed, og det derfor er at foretrække. Derfor bør der ikke lempes yderligere, men samtidig kan de også godt se det fra deres kunders synspunkt, idet der ikke er grund til unødvendige revisoromkostninger, når pengeinstitutterne er tilfredse

med fx en review-påtegning. Omvendt finder de det også ærgerligt i de tilfælde, hvor der burde være foretaget en revision. Nykredit finder, at grænserne er høje i forhold til deres type kunder, da det typisk er ejendomsselskaber. Her er der ofte en høj balancesum, mens omsætningen ligger under 8 mio. kr. og antallet af ansatte er mindre end 12, hvilket kan betyde, at relativt store ejendomsselskaber kan fravælge revision. De anser det dog ikke som et problem, eftersom de som tidligere nævnt, selv foretager værdiansættelser af ejendommene ud fra deres egne parametre. Overordnet set, er det vores vurdering, at pengeinstitutternes holdning baserer sig på, at de gerne vil have den "gratis" sikkerhed, der ligger i et revideret årsregnskab. Set ud fra deres kunders synspunkt kunne grænserne i realiteten godt være højere for de virksomheder, som er simple og har en forholdsvis sund økonomi. Jyske Bank bemærker, at lempelsen af revisionspligten ikke hænger sammen med den økonomiske situation, som EU befinder sig i. De mener generelt, at behovet for revision er stigende i betragtning heraf, og det er tydeligt, at det er en politisk, frem for en forretningsmæssig, beslutning.

6.2.1.1 Delkonklusion

Alle fire pengeinstitutter anvender som udgangspunkt hele årsregnskabet, når de skal foretage kreditvurderinger af virksomheder. De lægger herunder vægt på, hvorvidt der er forbehold eller supplerende oplysninger i påtegningen. Det er vores indtryk, at Danske Bank og Nykredit i højere grad accepterer review-påtegninger end BRFkredit og Jyske Bank. Generelt virker det som om, at BRFkredit og Jyske Bank er mere formelle i deres procedure, mens Danske Bank og Nykredit i højere grad bevæger sig ud over formalia og lader deres erfaringer med kunden spille ind. Der er dog ingen af de fire pengeinstitutter, som vil afvise en kunde udelukkende på baggrund af, at der er valgt en review-påtegning, men det vil for dem alle have en negativ indflydelse på den overordnede vurdering og øge graden af skepsis overfor kunden. Særligt hvis der er tale om nye kunder, vil det være svært for pengeinstitutterne at acceptere, at revisor er valgt helt fra.

De anvender alle periodebalancer, budgetter mv., men det er kun Jyske Bank, der som udgangspunkt også kræver at modtage en kopi af revisionsprotokollen. For de øvrige pengeinstitutter indhentes denne kun efter behov. De er alle enige i, at valget af revisionsfirma kan have en indflydelse. Det vil således være positivt, hvis virksomheden har valgt et af de større firmaer, da det udviser en vis seriøsitet. Der lægges generelt vægt på typen af virksomhed og dennes aktiver i forhold til

pengeinstituttets vurdering/rating af kunden. De kræver alle som udgangspunkt personlig hæftelse i form af sikkerhed/kautioner og nogle gange også pant i personlige aktiver. Prisen på lånet er ikke i sig selv afhængig af påtegningen, men den vil have en indirekte indflydelse, da den indgår i den samlede vurdering af årsregnskabet. Vi kan på baggrund af ovenstående konkludere, at det som udgangspunkt ikke har væsentlig betydning for pengeinstitutterne, at et stigende antal virksomheder fravælger at få foretaget en revision. De ser dog helst, at der som minimum er foretaget et review.

De fire pengeinstitutter er alle skeptiske i forhold til "En udvidet gennemgang". De mener det, at det vil blive svært at skelne mellem de forskellige erklæringstyper og anvendelsen af disse, da det i endnu højere grad vil stille krav til brugernes regnskabsforståelse, og at der vil blive for meget, de skal sætte sig ind. De kan heller ikke se formålet med "En udvidet gennemgang", da de i høj grad accepterer review-påtegninger og vil kræve en fuld revision, hvis de ikke mener, at et review er tilstrækkeligt. De er også alle fire enige i, at den "gratis" sikkerhed, i form af at der er foretaget revision, er at foretrække. Dog kan de godt se det fra kundernes side, idet fravalg af revision betyder en omkostningsreduktion når nu pengeinstitutterne accepterer en review-erklæring, og det derfor ikke er nødvendigt at få foretaget en fuld revision. De er dog bange for, at nogle virksomheder, som ville kunne have draget stor nytte af at få foretaget revision, fravælger dette.

6.2.2 Undersøgelse foretaget af FSR blandt pengeinstitutter i Danmark

FSR fik i august 2010 analyseinstituttet Epinion til at foretage en undersøgelse blandt de danske pengeinstitutter af deres holdning til revisors påtegning⁹⁷. Undersøgelsen er foretaget i to dele, hvoraf den første består af kvalitative interviews med den øverste kreditansvarlige i syv ud af de otte største pengeinstitutter i Danmark. Formålet med interviewene var at få en nuanceret afdækning af betydningen af revision og konsekvenserne af at afskaffe revisionspligten for mindre virksomheder. Interviewene, som er gennemført over telefonen, havde en varighed af ca. 15-20 min. Den anden del består af en spørgeundersøgelse foretaget blandt alle hovedsæder i danske pengeinstitutter, hvor der i alt er gennemført interview med 73 ud af 121 pengeinstitutter, svarende til en svarprocent på 60. Spørgeundersøgelsen er gennemført ved telefoninterviews af cirka 5-6 minutters varighed, hvor der ved

⁹⁷ FSR – Værdien af revision. Analyse udarbejdet af Epinion.

kontakten er spurgt til den øverste kreditansvarlige i koncernen eller en person med tilsvarende overblik over virksomhedens politikker og retningslinjer for kreditgivning.

I spørgeskemaundersøgelsen bliver der stillet fire spørgsmål om betydningen af et revideret årsregnskab. De adspurgte pengeinstitutter har seks svarmuligheder, som går på, i hvor høj grad de tillægger spørgsmålene betydning. De kan svare: meget stor, stor, nogen, mindre, slet ingen og ved ikke.

Det første spørgsmål går på, hvor stor betydning det har for pengeinstituttet, at en virksomhed kan fremlægge en revideret årsrapport om virksomhedens finansielle situation, når der skal foretages kreditvurdering. Det fremgår, at 87% af pengeinstitutterne tillægger det stor (58%) eller meget stor betydning (29%), at virksomheden kan fremlægge et revideret årsregnskab. Til dette spørgsmål mener vi, at det er relevant at knytte en kommentar fra et af interviewene fra FSR's undersøgelse. I kommentaren gives der udtryk for, at det ikke vurderes realistisk, at der pr. automatik vil blive krævet et revideret regnskab. Der lægges, ud over revision, blandt andet yderligere vægt på historikken, tillid, troværdighed og risikoprofil – det er en vurdering fra sag til sag.

Det andet spørgsmål er lidt mere generelt i forhold til brug af revisor som rådgiver. Her mener 81%, at det har stor (49%) eller meget stor betydning (32%), at en virksomhed bruger revisor som rådgiver. Til interviewene i FSR's undersøgelse kan det tilføjes, at der principielt bakkes op om at nedbringe administrative byrder for mindre virksomheder, men man anser det som meget værdifuldt, når mindre virksomheder, der ikke har en selvstændig økonomiafdeling, anvender revisor som rådgiver.

Det tredje spørgsmål vedrører betydningen i forhold til finanskrisen. Vi finder ikke dette spørgsmål aktuelt i forhold til vores afhandling, hvorfor vi ikke vil inddrage dette.

Spørgsmål 4 ser på, i hvor høj grad pengeinstitutternes beslutningsgrundlag for at give kredit til en kunde med økonomiske problemer vil være bedre med et revideret årsregnskab. Hertil svarer 74%, at et revideret årsregnskab i høj grad (47%) eller meget høj grad (27%) vil have betydning for beslutningsgrundlaget.

Ud over de fire spørgsmål, er der i undersøgelse yderligere et spørgsmål hvor pengeinstitutterne skal tage stilling til deres holdning til lempelsen af revisionspligten fra januar 2011 i forhold til, hvorvidt pengeinstitutterne alligevel vil kræve et revideret

regnskab. Her svarer 85%, at de i nogen (49%) eller i høj grad (36%) alligevel vil kræve et revideret regnskab. Kommentarerne fra pengeinstitutterne varierer, og det er bemærkelsesværdigt, at der i rapporten ikke fremhæves nogen positive holdninger men derimod blot de skeptiske og de neutrale holdninger til de nye grænser for lempelse af revisionspligten. De udtrykker blandt andet, at de ikke mener, det giver mening at "løsne" (dvs. lempe revisionspligten) i den ene ende og "stramme" (dvs. pengeinstitutterne stiller højere krav) i den anden ende, og at det ikke er pligten i sig selv, som er afgørende men derimod, hvorvidt der reelt set er behov for revision. Det fremgår også, at kreditgivningen i det store hele er baseret på to faktorer, som hænger nøje sammen: viden om virksomheden og sikkerhed. Hvis viden mangler, i form af fx et revideret regnskab, vil kravet om sikkerhed tilsvarende blive øget.

Afslutningsvist i undersøgelsen bliver der spurgt til hvorvidt pengeinstituttet har en mere lempelig kreditvurderingspraksis for virksomheder med under 8. mio. kr. i omsætning end for større virksomheder. Dette spørgsmål har vi heller ikke fundet relevant i forhold til vores problemstilling, hvorfor dette heller ikke er inddraget.

6.2.2.1 Kildekritik

Efter udarbejdelsen af vores spørgeskemaundersøgelse har vi konstateret, at 25%⁹⁸ af de respondenter, som har bibeholdt revision, har valgt dette, blandt andet fordi pengeinstituttet kræver det. Dette antal finder vi lavt i forhold til FSR's undersøgelse af pengeinstitutternes holdning til revision. Da FSR jo repræsenterer de danske statsautoriserede revisorer og deres hverv, synes vi, at det er interessant, at undersøgelsen peger i retningen af, at virksomhederne bør få deres årsregnskab revideret, således at de kan opnå lån hos pengeinstituttet. Vi har derfor i forbindelse med vores interviews af pengeinstitutterne koblet yderligere fire spørgsmål på vores oprindelige interview-spørgsmål, som vi har taget ud af de seks spørgsmål fra FSR's undersøgelse. Formålet hermed er at undersøge validiteten af FSR's undersøgelse.

6.2.2.2 Sammenholdelse af FSR's undersøgelse med vores interviews

Generelt havde alle fire af de pengeinstitutter som vi har interviewet meget svært ved at svare på de yderligere fire spørgsmål, fordi der er så mange faktorer/forudsætninger, der spiller ind, fx hvorvidt der er tale om en ny kunde, hvad er historikken på kunden, hvis det er en eksisterende kunde, hvilken type virksomhed er der tale om, herunder

⁹⁸ De 25% fremkommer på baggrund af syv respondenter, som har bibeholdt revision på baggrund af krav fra pengeinstituttet ud af i alt 28 respondenter, som har en revisionspåtegning i deres seneste aflagte årsregnskab, jf. spørgsmål 11 i vores spørgeskemaundersøgelse.

typer af aktiver, hvad er virksomhedssituationen mv. De havde yderligere svært ved at forholde sig til, hvad de skulle antage at se det i forhold til: Hvad er alternativet? Review, opstilling af årsregnskab eller fravalg af revisorbistand? Med så mange usikkerhedsfaktorer in mente er det vores vurdering, at det er svært at drage endegyldige konklusioner ud fra rapporten udarbejdet af FSR.

De svar, som vi har modtaget, jf. bilag 10, er givet ud fra, at respondenter vurderer en gennemsnitskunde og at alternativet er et review. Generelt tillægger vores respondenter det mindre betydning, i hvor højt de vægter reviderede årsregnskaber. Når der ses på betydningen af et revideret årsregnskab generelt, mener kun BRFkredit, at det har høj grad af betydning, mens Danske Bank og Jyske Bank mener, at det har nogen betydning. Nykredit mener, at det har mindre betydning. Hvis vi ser på svarene fra interviewene, samt hvilken type pengeinstitut der er tale om, mener vi, at der er sammenhæng i svarene i form af, at BRFkredit som udgangspunkt kræver en revisionspåtegning, da de gerne vil have så stor sikkerhed som muligt. Nykredit går selv ind og foretager vurderinger af værdiansættelsen af ejendommene, når der er tale om virksomheder, hvor der er mulighed for at tage pant i ejendommen til sikkerhed for engagementet. De lægger dermed mere vægt på deres egne beregninger end årsregnskabet, da de kan være uenige i værdiansættelsesforudsætningerne. Når vi ser på Danske Bank og Jyske Banks engagementer, er disse typisk mindre og med virksomheder, som har mulighed for at fravælge revision. Deres type af lån går i højere grad til indkøb af mindre materielle anlægsaktiver i form af produktionsmaskiner mv. samt kassekreditter. Derved vil de have et mindre behov for revision, hvilket igen skal ses i lyset af de personlige sikkerhedsstillelser.

I forhold til hvilken betydning det tillægges at bruge revisor som rådgiver, mener Nykredit, at det har meget stor betydning. Danske Bank mener, at det har stor betydning, og BRFkredit og Jyske Bank mener kun, at det har nogen betydning. Ved dette spørgsmål skinnede det tydeligt igennem, at de adspurgte pengeinstitutter havde svært ved at forholde sig til spørgsmålene. Danske Bank nævnte bl.a., at det afhang af, hvor meget erfaring kunden selv havde med at føre regnskab eller om det drejede sig dagligdags rådgivning, som nærmede sig bogføringsassistance eller hvorvidt det var når virksomheden stod i særlige situationer. Svaret tager derfor udgangspunkt i en mellemtning af disse forudsætninger. Det samme gælder for BRFkredit og Jyske Bank.

Deres svar ville tage sig anderledes ud, såfremt der var tale om særlige situationer, hvor virksomheden ikke havde nogen erfaring, fx ved et generationsskifte.

Hvis der er økonomiske problemer hos en kunde, vil BRFkredits beslutningsgrundlag i meget høj grad være bedre, hvis årsregnskabet er revideret. I tilfælde af økonomiske problemer hos kunden, vil der være færre tilfælde, hvor et review accepteres. Jyske Bank vil i høj grad lægge vægt på, at årsregnskabet er revideret, hvis virksomheden har økonomiske problemer, hvilket hænger sammen med deres rating-system, hvor de økonomiske problemer vil påvirke ratingen nedad. Danske Bank og Nykredits beslutningsgrundlag er kun i nogen grad baseret på, hvorvidt der foreligger et revideret regnskab. Dette bekræfter vores generelle indtryk af deres holdning til revision, hvor de i mindre grad lægger vægt på reviderede regnskaber, mens de ligger større vægt på kundeforholdet generelt, herunder deres kendskab til virksomheden.

Når vi ser på deres holdning til lempelse af revisionspligten, og hvorvidt de i højere grad vil kræve reviderede årsregnskaber ved en forhøjelse af grænserne for lempet revisionspligt, vil BRFkredit og Jyske Bank i nogen grad kræve reviderede årsregnskaber, mens det for Danske Bank og Nykredit kun vil være i mindre grad. Igen mener vi, at sammenhængen er, at Danske Bank og Nykredit lægger mere vægt på kundeforholdet, mens det er vores indtryk, at BRFkredit og Jyske Bank er mere formelle i forhold til bl.a. Jyske Banks rating-system.

6.2.2.3 Delkonklusion

Overordnet kan vi ved sammenholdelse af svarene fra FSR's undersøgelse og vores egen konkludere, at vores respondenter tillægger et revideret årsregnskab mindre betydning end de adspurgte i FSR's undersøgelse. Dette kan hænge sammen med, at vores respondenter havde svært ved at forholde sig til spørgsmålene udarbejdet af FSR og forudsætningerne i forhold hertil. Der kan derfor ligge andre forudsætninger til grund for svarene i FSR's undersøgelse, men der tegner sig et billede af, at et revideret årsregnskab har en mindre betydning for vores respondenter end for respondenterne i FSR's undersøgelse.

6.2.3 Undersøgelse blandt pengeinstitutter foretaget af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

I E&S's rapport fra 2005 om revisionspligten for B-virksomheder har de også analyseret på revisionspligtens betydning for pengeinstitutterne. Analysen er baseret på Rambøll Managements interview med fire pengeinstitutter. Heraf fremgår det, at for

tre af pengeinstitutterne er andelen af udlån uden sikkerhedsstillelse stigende som følge af den skærpede konkurrence⁹⁹. Det er dog vores vurdering, at der grundet finanskrisen er sket meget på dette område siden 2005, hvorfor vi ikke mener, at denne udtalelse længere er valid.

Der er dog en anden vigtig pointe, som vi gerne vil fremhæve idet vi mener, at den fortsat er meget aktuel - netop som følge af finanskrisen. Det fremgår af rapporten, at pengeinstitutterne ikke skelner mellem selskaber og personligt ejede virksomheder ved kreditvurdering, da pengeinstitutterne ofte kræver personlig sikkerhedsstillelse alligevel. Det fremgår af undersøgelsen, at 41% af de adspurgte virksomheder har stillet personlig sikkerhed, og hvis man kun ser på de virksomheder, som rent faktisk har lån hos pengeinstituttet, har 67% stillet personlig kaution¹⁰⁰.

For at få et indblik i hvordan tendensen er i dag, har vi i vores spørgeskemaundersøgelse ligeledes spurgt til respondenternes låneforhold. Tallene herfor viser, at 33% af de adspurgte virksomheder har stillet personlig kaution, mens 82% af alle, som har et lån, har stillet personlig sikkerhed. På baggrund heraf mener vi, at det kan antages, at der er en stigende tendens til øget krav om sikkerhedsstillelser fra pengeinstituttets side. Dette understøttes endvidere af flere artikler, fx en artikel skrevet af FSR fra 27. oktober 2011, hvor godt 400 revisorer er blevet spurgt til deres syn på, hvilke barrierer de oplever som hæmmende for at øge væksten i dansk erhvervsliv. Heraf svarer 80%, at begrænset adgang til likviditet og finansiering p.t. er den største barriere for at skabe vækst blandt danske virksomheder¹⁰¹. Yderligere understøttelse af denne tendens kan findes i notat fra Økonomi- og Erhvervsministeriet, som har analyseret udviklingen i kreditmulighederne i Danmark. I notatet konkluderes det, at de mindste virksomheder i større omfang søgte at opnå finansiering i 2010 sammenlignet med i 2007, men at væsentligt færre fuldt ud opnåede det ansøgte lån¹⁰².

⁹⁹ E&S: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), marts 2005, side 63.

¹⁰⁰ E&S: Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber), marts 2005, side 16.

¹⁰¹ <http://fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/Pressemeddelelser%202011/Finansiering-er-den-storste-barriere-for-vaekst>.

¹⁰² ØEM: Udviklingen i kreditmulighederne i Danmark, 1. halvår 2010, side 1.

6.2.4 Global undersøgelse

Financial Times-magasinet, The Banker¹⁰³, har i samarbejde med IFAC udarbejdet en global undersøgelse af lånesituationen for SME'er. Af undersøgelsen, som er udgivet i The Banker i oktober 2009, fremgår det, at långiverne tillægger det stor betydning, at virksomheden har anvendt en revisor til finansiel rådgivning og/eller fået årsregnskabet revideret. 60% af långivere svarede, at revisors involvering i en SME virksomhed generelt havde en markant positiv indflydelse på låneforholdene. Yderligere har 65% af långiverne tilkendegivet, at deres politik er, at der skal foreligge et årsregnskab indeholdende en revisorpåtegning med en form for sikkerhed. Generelt viser undersøgelsen, at der er behov for en revisorgennemgang af den ene eller anden slags, hvilket igen taler imod en lempelse af revisionspligten uden at sætte noget andet i stedet. Artiklen nævner desuden, at IAASB overvejer mulighederne for en ny erklæring som imødekommer markedets behov for en erklæring med mere sikkerhed end et review, men som ikke indebærer en fuld revision¹⁰⁴. Dette forslag minder meget om FSR's forslag om en ny erklæring, hvor der bliver foretaget en udvidet gennemgang i forhold til review. Vi er af den overbevisning, at de 65 % som mener, at revisor skal have været inde over regnskabet, understøtter vores egen undersøgelse blandt de fire pengeinstitutter. I vores undersøgelse er respondenterne dog ikke enige i, at der ligefrem er brug for en ny erklæring, da de som oftest stiller sig tilfredse med et review.

6.3 Konklusion

Vores spørgeskemaundersøgelse af vores udvalgte virksomheder viser, at mange af respondenterne ønsker at bibeholde revision af hensyn til omverdenen, men der er også mange, der har benyttet sig af lempelsesreglerne og er glade for deres valg. Andre af respondenterne afholder sig fra at fravælge revision, da de ikke kender konsekvenserne ved at fravælge revision eller til de muligheder, de har. På baggrund heraf mener vi ikke, at ledelsen er tilstrækkeligt oplyst om deres muligheder for fravalg af revision.

I vores spørgeskemaundersøgelse er respondenternes holdning til "En udvidet gennemgang" blandende. Nogle mener, at det er et godt alternativ til de nuværende muligheder dog med den forudsætning, at pengeinstitutterne accepterer påtegningen. En del mener dog ikke, at en ny erklæring er en god idé, da det vil skabe mere

¹⁰³ The Banker is the world's premier banking and finance resource:
<http://www.thebanker.com/Information/About-Us>.

¹⁰⁴ <http://www.thebanker.com/Regulation-Policy/Management-Strategy/The-power-of-innovation>

forvirring med endnu en påtegningsmulighed. Derudover er der også en del, som slet ikke kan tage stilling til, hvorvidt det er en god idé, hvilket kan indikere, at der ikke har været oplysning nok om de nuværende påtegningsmuligheder. Ud fra dette mener vi ikke, at der er behov for en ny type af påtegning.

Vores egen undersøgelse blandt pengeinstitutterne viser, at review i højere grad accepteres ved långivning, og at revision i sig selv ikke er et krav. Pengeinstitutternes vurdering beror meget på den pågældende situation og kundens historik. Derimod indikerer FSR's undersøgelse i højere grad, at der stilles krav om revision fra pengeinstitutterne. Det er vores vurdering, at forskellen muligvis kan ligge i de forudsætninger, der er lagt til grund for respondenternes svar. Vi mener ikke, at spørgsmålene fra FSR's undersøgelse kan stå alene, da spørgsmålene afføder en masse nye spørgsmål. Der tegner sig dog et billede af, at respondenterne i FSR's undersøgelse i højere grad vil kræve revision end respondenterne i vores undersøgelse.

Ved sammenholdelse af E&S' rapport fra 2005 og vores egen undersøgelse kan det konkluderes, at der er en stigende tendens til, at pengeinstitutterne kræver personlig sikkerhedsstillelse, selvom der er tale om virksomheder med begrænset hæftelse. Det er vores vurdering, at dette skal ses i sammenhæng med finanskrisen, hvor pengeinstitutterne kræver større sikkerhed for deres udlån. Det ses af vores undersøgelse, at pengeinstitutterne stort set altid vil kræve personlig sikkerhed, uanset om der laves revision eller revisionen er fravalgt. Dette kan, som det ligeledes fremgår af vores undersøgelse, hænge sammen med at pengeinstitutterne i højere grad accepterer et review. Den personlige sikkerhedsstillelse kan til dels ses som en konsekvens heraf, men skal også ses i lyset af finanskrisen, hvor pengeinstitutterne trods alt får mere sikkerhed ved, at ejerne stiller personlig sikkerhed end ved et revideret årsregnskab.

På baggrund af vores to undersøgelser blandt henholdsvis udvalgte virksomheder og pengeinstitutter kan det samlet set konkluderes, at der som udgangspunkt ikke er behov for en ny type påtegning.

7.0 Konklusion

Revisionspligten og lempelse heraf har været et meget omdiskuteret emne både i Danmark og i de øvrige EU-lande. Danmark var, sammen med Sverige og Malta, et af de sidste EU-lande, der benyttede sig af lempelsesmulighederne i forhold til EU's 4. direktiv. Danmark vedtog 2. lempelse gældende fra 1. januar 2011, hvor virksomheder, der ikke overstiger to ud af tre størrelsesgrænser i to på hinanden følgende år, har mulighed for at fravælge revision. Grænserne ved den nye lempelse udviklede sig fra en omsætning på max 4 mio. kr. til 8 mio. kr., en balance på max 1,5 mio.kr. til 4 mio.kr., og grænsen for antal ansatte blev bibeholdt på 12. Lempelsen har betydet, at et øget antal af virksomheder i klasse B nu helt kan fravælge at få revideret årsregnskabet, eller de kan vælge at benytte revisor i et begrænset omfang og derved reducerer deres omkostninger hertil.

E&S har i 2005 udarbejdet en undersøgelse om konsekvenserne for lempelse af revisionspligten. Denne viser bl.a., at ca. 66% af virksomhederne, der ligger indenfor de første lempelsesgrænser, ville vælge af få lavet et review eller helt at fravælge revision. Det fremgår af de seneste evalueringer fra E&S, at der stadig er lang vej op til de 66%, men virksomhederne fravælger i stigende grad revision. E&S har foretaget evalueringer af den første lempelse af revisionspligten for henholdsvis 2006, 2007 og 2008. Tallene for 2009 er endnu ikke offentliggjorte. I 2006 var der ca. 20%, der havde fravalgt revision i forhold til dem, der havde mulighed herfor. I 2008 er tallet steget til 32%. De første evalueringer har altså vist, at der er en stigende tendens til at fravælge revision.

Når virksomhederne står overfor beslutningen om, hvorvidt de skal vælge at få årsregnskabet revideret eller fravælge revision, er det vigtigt for virksomhederne at se på, hvad deres behov er og, om kravene fra omverdenen har betydning for valg af påtegning. En virksomhed, der fravælger revision, har mulighed for at få lavet et review af årsregnskabet, få opstillet årsregnskabet af revisor eller selv at lave det hele. Mange virksomheder er tilbøjelige til at bibeholde revision, fordi sådan har det altid været, og så slipper de for at tage stilling til, hvilke øvrige muligheder de har. Ulempen ved ikke at tage stilling er, at virksomheden muligvis får lavet noget arbejde, som de i virkeligheden slet ikke har brug for. Derudover er der penge at spare ved at fravælge revision og fx vælge at få lavet et review.

For mange mindre virksomheder, hvor der er sammenfald mellem den daglige ledelse og den øverste ledelse, og hvor der i øvrigt ikke er etableret forretningsgange og funktionsadskillelse, vil revision som udgangspunkt ikke være nødvendigt. Her vil revisors gennemgang i form af et review umiddelbart være af lige så stor værdi for virksomheden som revisionen, og de vil desuden spare penge. Virksomheden skal dog være indstillet på, at revisor ikke går lige så meget i dybden som ved en revision men derimod ser på det overordnede billede via analyser og forespørgsler.

Ved en revision afgiver revisor en erklæring med høj grad af sikkerhed, hvor en review-erklæring har begrænset sikkerhed og assistance med regnskabsopstilling er uden sikkerhed. Det giver sig selv, at jo højere grad af sikkerhed, jo mindre risiko er der for fejl. Dog er et revideret regnskab ikke et udtryk for, at regnskabet er fuldstændig fejlfrit. Det er endvidere vigtigt for virksomheden at forholde sig kritisk til, om pengeinstitutter eller leverandører har brug for et revideret årsregnskab. I mange tilfælde vil de nemlig stille sig lige så godt tilfredse med en review-erklæring i årsregnskabet. Det er altså en individuel vurdering for den enkelte virksomhed ud fra dennes kompleksitet og øvrige behov, herunder krav fra fx pengeinstitutter.

Vi har i vores spørgeskemaundersøgelse undersøgt årsagen til, at de virksomheder, som har mulighed for at fravælge revision, endnu ikke har valgt at benytte sig af muligheden herfor og vi kan konkludere, at årsagerne kan være mange. Blandt andet kan det manglende fravalg skyldes, at virksomheden ikke har kendskab til konsekvenserne af at fravælge revision, at virksomheden selv ønsker at få årsregnskabet revideret, at omkostningsbesparelsen er uvæsentlig eller at virksomhedens pengeinstitut kræver det. Der er endvidere flere af de adspurgte virksomheder, der har bibeholdt revision af hensyn til omverdenen, da de mener, at revision giver virksomheden en højere troværdighed. Vi finder det særligt bemærkelsesværdigt, at en stor del af respondenterne ikke har kendskab til deres muligheder, og at flere i kommentarerne til undersøgelsen har givet udtryk for, at revision er bibeholdt, da det fungerer fint. Respondenternes manglende viden om deres muligheder, stiller vi os lidt uforstående overfor, da vi som udgangspunkt mener, at revisor har pligt til at rådgive deres kunder om forhold, der har relevans for kunden. Derudover har fravalg af revision været et meget omdiskuteret emne, hvorfor ejerne af virksomheden burde have sat sig lidt ind i denne debat, da det er et forhold, der har stor relevans for dem.

Vi har i vores undersøgelse ligeledes respondenter, som har benyttet sig af deres mulighed og således har fravalgt revision. De flestes fravalg af revision sker fordi, virksomhederne gerne vil spare penge og ikke mener, at revision har en værdi for dem i forhold til virksomhedens størrelse og aktivitet. Dette kan bl.a. henføres til agent-principalteorien, hvor der ved sammenfald mellem den daglige ledelse og den øverste ledelse ikke er det samme behov for revision. Dette vil gøre sig gældende for en stor del af virksomhederne, der er omfattet af de lempede regler for revisions pligt, da det netop er mindre virksomheder vi har med at gøre, hvor ejerne og ledelsen ofte er sammenfaldne.

I vores spørgeskemaundersøgelse har vi forsøgt at få et indblik i, om virksomhederne er klar over forskellene mellem revision og review, og om de ved, hvad et review indebærer. Respondenternes svar bærer meget præg af, at en stor del af dem ikke ved, hvilke arbejdshandlinger der ligger til grund for et review, og at de kender ikke til graden af sikkerhed i en review-erklæring. Generelt indikerer respondenternes svar i spørgeskemaet, at en stor del af respondenterne ikke kan forholde sig til de to erklæringstyper og hvorfor man skulle vælge den ene frem for den anden. Der opstår her en klar forventningskløft mellem revisor og respondenterne, da respondenterne pga. uvidenhed vil have forventninger til revisors arbejde, som ikke er i overensstemmelse med virkeligheden. Vi kan konkludere, at denne forventningskløft kan betyde, at flere afholder sig fra at fravælge revision og i stedet får foretaget et review, da de ikke ved, hvad et review indebærer, og hvilke konsekvenser det har.

Undersøgelser fra E&S og FSR har vist, at pengeinstitutterne lægger meget vægt på, at virksomhederne får deres årsregnskaber revideret, og at de i det hele taget bruger revisor som rådgiver og sparringspartner. Vi har foretaget interviews med fire forskellige pengeinstitutter for at høre deres mening om blandt andet revisors påtegninger. Den overordnede konklusion vi kunne drage af pengeinstitutterne svar var, at de selvfølgelig helst vil have, at der er revisionspåtegninger på alle årsregnskaber, da det giver dem en "gratis" sikkerhed. Det var dog langt fra altafgørende for dem, at der er en revisions- eller review-påtegning i årsregnskabet. Ingen af pengeinstitutterne har endnu oplevet, at de har været nødsaget til at kræve en kundes årsregnskab revideret. De ser dog ikke positivt på årsregnskaber, hvor der slet ikke er en påtegning, men hvis det er en kunde, som de har haft i mange år, og det i øvrigt er en sund virksomhed, vil det sandsynligvis blive accepteret. Vi kan derfor

udlede af vores undersøgelse, at revision som udgangspunkt ikke er nødvendig for pengeinstitutterne, hvilket strider imod tidligere undersøgelser foretaget af FSR.

Ulempen for pengeinstitutterne ved lempelse af revisionspligten kan være de tilfælde, hvor virksomhederne laver det hele selv, eller hvor revisor udelukkende har assisteret med regnskabsopstillingen. Her kan de være nødsaget til selv at udarbejde yderligere analyser og gå mere i dybden med tallene, frem for de situationer hvor der er lavet revision eller som minimum et review. Vores undersøgelse har vist, at pengeinstitutterne i høj grad vælger at kræve personlig sikkerhed hos ejerne, når der skal ydes lån til virksomhederne, hvilket kan indikere, at de ikke har lige så meget brug for sikkerheden i årsregnskabet.

I forbindelse med hele lempelsesdiskussionen har FSR udarbejdet et forslag til en ny erklæring, hvor graden af sikkerhed ligger mellem et review og en revision. FSR mener ikke, at man kan afskaffe revisionspligten uden at lave et lovpligtigt alternativ. Deres oplæg kalder de "En udvidet gennemgang". Ved de senest foretagne lempelser blev forslaget dog forkastet, men FSR arbejder fortsat på, at forslaget skal indføres. Vi har i vores spørgeskema spurgt respondenterne, om deres holdning til "En udvidet gennemgang". Der er meget blandede meninger, og mange respondenter kan slet ikke forholde sig til spørgsmålet. Svarene bærer præg af, at respondenterne i forvejen har et begrænset kendskab til de nuværende muligheder og derfor har svært ved at forholde sig til endnu en erklæring. Der er dog også respondenter, der er positive overfor forslaget, især hvis erklæringen accepteres af pengeinstitutterne. I vores interviews med pengeinstitutterne har vi ligeledes spurgt ind til disses holdning til en ny erklæring. De mener ikke, at der er behov for en ny erklæring, idet de mener at den vil skabe forvirring. Som udgangspunkt stiller de sig tilfredse med, at der er en review-erklæring på årsregnskabet, hvorfor en ny erklæring vil være overflødig og sandsynligvis ikke vil blive brugt. På baggrund af vores spørgeskema og interviews mener vi ikke, at der er behov for en ny erklæring.

Vi kan på baggrund af vores analyse konkludere, at behovet for revision umiddelbart ikke er så stort for de mindre klasse B-virksomheder, som har mulighed for at benytte sig af reglerne om fravalg af revision. Vi har gennem vores spørgeskemaundersøgelse kunne se et generelt problem i, at mange af respondenterne ikke har stor nok viden om deres muligheder for valg af påtegning. Dette kan til dels skyldes, at vi har med mindre virksomheder at gøre, og at disse i mange tilfælde ikke har den fornødne

regnskabsforståelse, og derfor heller ikke har den nødvendige viden om deres muligheder i forbindelse med fravalg af revision. På baggrund heraf ender mange med at bibeholde revision uden at tage stilling til, om det i øvrigt er det rigtige for dem. Flere undersøgelser har vist, at det er alfa og omega for pengeinstitutterne, at virksomhederne får revideret deres årsregnskab. Dette har sandsynligvis en påvirkning på mange virksomheder, som afholder sig fra at fravælge revision, da de tror, at revision er et krav fra pengeinstituttet. Vores undersøgelse har som tidligere nævnt vist, at dette ikke er tilfældet, hvorfor det som udgangspunkt ikke bør være det, der afholder virksomheden fra at fravælge revision. Der er omvendt også en risiko for, at nogle virksomheder ender med at fravælge revision, fordi de udelukkende fokuserer på omkostningsbesparelsen og ikke ser på, hvad der er nødvendigt for dem. Vi kan dermed konkludere, at virksomhederne burde gøre mere ud af at sætte sig ind i deres muligheder som selvstændige erhvervsdrivende og foretage en vurdering af, hvad der er hensigtsmæssigt for dem og deres virksomhed. Samtidig bør virksomhedernes revisorer være bedre til at rådgive deres kunder om disses muligheder, så kunderne i det mindste har den fornødne viden til at drage deres egne konklusioner.

8.0 Perspektivering

Inden vi gik i gang med afhandlingen, havde vi en holdning om, at forslaget fra FSR om "En udvidet gennemgang" lød som en god idé og kunne ikke forstå, hvorfor forslaget pludselig blev taget ud af lovforslaget i forbindelse med den seneste lempelse af revisionspligten. Efter at vi har arbejdet mere dybdegående med emnet og lavet vores egne undersøgelser blandt pengeinstitutter og virksomheder, som er omfattet af den nuværende lempelse, er vi ikke længere så overbeviste om, hvorvidt vi stadig mener, at forslaget er en god idé.

Formålet med den udvidede gennemgang er, at virksomhederne ikke nødvendigvis er nødsaget til at få foretaget en fuld revision men stadig kan opnå en positiv konklusion i revisorpåtegningen i modsætning til ved et review, hvor konklusionen er negativ. Det er hensigten, at den positive konklusion vil være medvirkende til, at virksomhederne fortsat kan opnå lån hos pengeinstitutterne, selvom der ikke er foretaget en fuld revision. Vores holdningsændring skyldes dels, at kun 25% af de respondenter i vores spørgeskemaundersøgelse der ikke har fravalgt revision, får foretaget revision, fordi deres pengeinstitut kræver det, og dels at det har vist sig, at virksomhederne ikke har overblik over indholdet i de nuværende erklæringer og betydningen heraf. Vi tror derfor, at det vil skabe mere forvirring med yderligere et alternativ. Derudover har pengeinstitutterne i vores interviews i overvejende grad den holdning, at et review er tilstrækkeligt, så hvorfor skulle virksomhederne "opgradere" til en udvidet gennemgang, når de kan nøjes med et review. Vi mener dog, at der er et behov for at få revisors erklæringer tilpasset til de enkelte virksomheder, således at det fremgår mere tydeligt, hvilke arbejdshandlinger revisor har foretaget. Dette giver virksomhederne et bedre indblik i, hvad de rent faktisk betaler revisor for, og hvad deres eget ansvar er som ledelse.

Såfremt den nye erklæring om en udvidet gennemgang vedtages, finder vi det særdeles vigtigt, at der foretages en grundig introduktion af erklæringen via oplysningskampagner. Her skal særligt revisor være bedre til at informere sin kunde om dennes valgmuligheder. Eftersom hele ni ud af 27 respondenter har bibeholdt revisionspåtegningen, fordi de ikke har kendskab til konsekvenserne ved at fravælge revision, mener vi ikke, at revisionsfirmaerne har været gode nok til at rådgive deres kunder om de nuværende muligheder. I denne forbindelse mener vi også, at ordvalget i forhold til begrebet "En udvidet gennemgang" bør tages op til revision, idet vi mener, at

det nemt kan misforstås. Uden en nærmere introduktion af begrebet kan det være svært at forholde sig til "En udvidet gennemgang", da det ikke fremgår, hvad det er udvidet i forhold til. En virksomhed kan måske tolke dette som en udvidet gennemgang i forhold til revision, dvs. at der laves mere end en "almindelig" revision. I forhold til ovenstående kan der dog godt argumenteres for, at de store virksomheder inden for klasse B vil være i stand til at sætte sig ind i en ny erklæring og have forudsætningerne for at forstå indholdet samt hvornår det vil være relevant at anvende denne, da de typisk har kompetencerne via en økonomiansvarlig. Da vores undersøgelse blandt pengeinstitutterne er baseret på de virksomheder, som har mulighed for at fravælge revision med de nuværende grænser, er det muligt, at pengeinstitutterne ved en forhøjelse af grænserne for revisionspligt i højere grad vil efterspørge en erklæring med mere sikkerhed end review, når de større virksomheder ansøger om lån og det derfor kunne blive aktuelt med en ny erklæring.

På EU-plan blev der i Grønbogen fra oktober 2010 lagt op til muligheden for en ny erklæring for SMV'er. Dette kan tyde på, at Danmark har fat i noget af det rigtige med en udvidet gennemgang. Derudover er IAASB også i gang med at se på mulighederne for en sådan type erklæring. Danmark og EU bør i denne sammenhæng overveje, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at udvikle deres egne erklæringer frem for at afvente IAASB, således at der kan skabes en harmonisering på området fra start. Vi mener dog, at endnu en mulighed bliver for meget for de mindre virksomheder, hvorfor en ny erklæring eventuelt skulle erstatte det vi i dag kender som et review.

Det er vores holdning, at de lempelser, som Danmark har foretaget, ligger i den lave ende i forhold til EU's grænser, og vi mener, at der er plads til yderligere lempelser. Vi vurderer, at der som minimum er plads til en fordobling af de nuværende grænser for balance- og omsætningssummen, således at grænserne bliver 8 mio. kr. i balance, 16 mio. kr. i omsætning og fortsat 12 ansatte. Kriterierne skal fortsat være opfyldt i to på hinanden følgende år. Årsagen, til vi ikke vil regulere antallet af ansatte, er, at vi mener, at 12 ansatte er meget i forhold til de nuværende grænser, og der vil være en bedre sammenhæng, hvis vi bibeholder antal ansatte og fordobler de to øvrige grænser.

I forhold til at hæve grænserne, er det også vores overbevisning, at dette kan begrundes med de nye krav om elektronisk indberetning af virksomhedernes årsregnskab. Det er vores vurdering, at denne indberetningsform vil mindske antallet af formelle fejl og derved højne kvaliteten af årsregnskabet, dog fortsat uden en reel

validering af tallene. Med den nye indberetningsform kan vi dog være bange for, at de oplysninger, som indgår i årsregnskaberne i dag, i højere grad vil blive udeladt ved indberetningen, hvis der ikke er krav herom. Det vil dermed være svært at kontrollere, hvorvidt en virksomhed ligger inden for grænserne for fravalg af revision, uden at der tages kontakt til virksomheden, hvis de har valgt ikke at oplyse nettoomsætning og antal ansatte.

Udover at forhøje grænserne kunne der opsættes kriterier for, at der fx ikke må have været forbehold i revisionspåtegningen inden for de seneste tre år samt at indberetnings- og betalingsfrister i forhold til offentlige myndigheder heller ikke har været overskredet flere gange, således at incitamentet hertil øges. Det kan overvejes, hvorvidt kriteriet, for at der ikke må have været forbehold de seneste tre år, vil give anledning til større diskussioner mellem revisor og ledelsen, da ledelsen derved vil have et højere incitament til at undgå forbehold. Dette kan dog også være positivt, hvis virksomheden er mere fokuseret på, at der ikke må opstå forhold, som kan give anledning til forbehold fra revisor.

For at bevare tankegangen om agent-principalteorien kunne det overvejes at lave særskilte regler for de virksomheder, hvor der er sammenfald mellem virksomhedens daglige ledelse og ejerne, og hvor der ingen bestyrelse er. Det vil dog være svært at kontrollere dette i praksis, hvorfor vi mener, at der er inspiration at finde ved se på Storbritanniens model, hvor aktionærerne, i virksomheder som ligger indenfor lempelsesgrænsen, alligevel kan kræve revision, hvis mindst 10% af dem ønsker dette. Danmark kunne have en lignende grænse for aktionærer og anpartshavere.

Vi mener generelt, at der er et behov for, at virksomhederne i klasse B bliver bedre oplyst om deres muligheder i forbindelse med fravalg af revision.

8.1 Interview med Morten Renge

I forbindelse med afslutningen af afhandlingen har vi fundet det interessant at høre FSR's holdning til lempelserne af revisionspligten og få deres vurdering af, hvad der vil ske på området i fremtiden. Til dette formål har vi interviewet formanden for FSR, Morten Renge¹⁰⁵.

Indledningsvist har vi spurgt til FSR's holdning om lempelse af revisionspligten. Hertil svarer Morten Renge, at foreningen bakker op om lempelsen af revisionspligten, men

¹⁰⁵ Se bilag 11 for interview.

at revisionspligten ikke bare kan fjernes, uden at der sættes noget andet i stedet for. FSR er selv kommet med forslag til et alternativ til revisionspligten, nemlig den førømtalte udvidede gennemgang som er baseret på begrebsrammen for review men med ekstra handlinger. Derved opnås højere sikkerhed, og der kan afgives en positiv konklusion, hvilket var et krav fra politisk side. For at støtte op om at der er et behov for et lovpligtigt alternativ til revision, har FSR lavet en undersøgelse, der viser, at der er fejl i 2/3 af årsregnskaberne for klasse B-virksomhederne, inden der foretages revision. Hvis der generelt er så mange fejl i årsregnskaberne, vil tilliden til årsregnskaberne blive mindsket når disse ikke revideres og dermed ikke får rettet fejlene. Det er tanken fra FSR's side, at den udvidede gennemgang skal omfatte alle virksomheder fra den nuværende grænse for revisionspligt og resten af klasse B. Det ville omhandle for få virksomheder, hvis man valgte kun at indføre det for en del af de virksomheder, som ligger mellem grænsen for revisionspligten og den resterende del af klasse B.

Vi har desuden spurgt ind til, hvad en udvidet gennemgang tilfører virksomheden af værdi i forhold til et review. Morten Renge mener, at det i sidste ende vil blive dyrere for virksomheden at få lavet et review, hvis det viser sig, at et review ikke opfylder interessenternes krav. I det tilfælde vil virksomheden være nødsaget til at bruge tid og penge på at indhente og levere yderligere informationer til interessenterne.

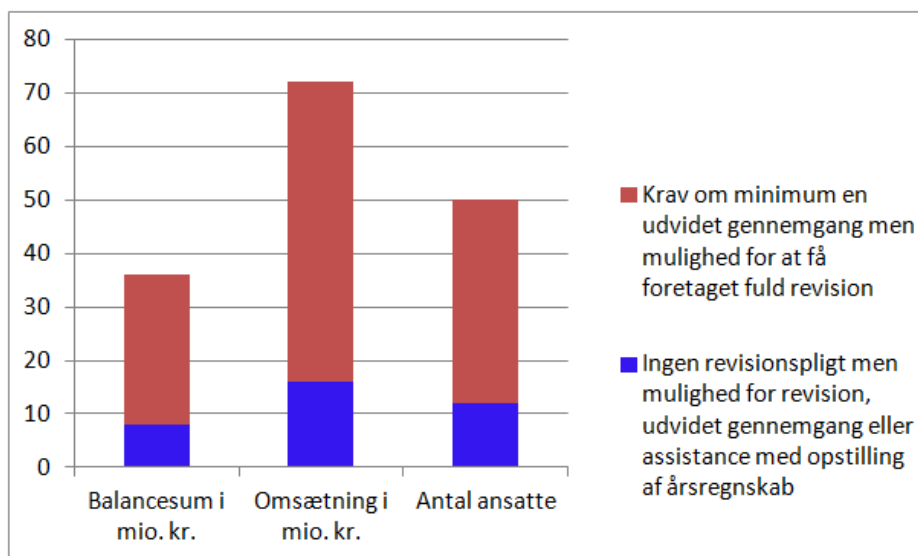
Vi gav yderligere udtryk for vores bekymring om, at virksomhederne ikke ved nok om deres muligheder og konsekvenserne af at fravælge revision. Til dette svarer Morten Renge, at han har kendskab til problemstillingen, men at der er positiv tendens i udviklingen, da flere og flere virksomheder fravælger revision og dermed har taget stilling til valget.

Det er FSR's hensigt at fremlægge forslaget om en udvidet gennemgang igen. Han mener, der er grundlag for, at erklæringen alligevel kan vedtages, efter at EU er kommet med et oplæg om en ny erklæring for SMV'er, og en holdning om, at der skal være mere proportionalitet mellem revisors arbejde og størrelsen af virksomheden. FSR forventer at fremlægge forslaget uden ændringer i 2012.

Overordnet er det FSR's vurdering, at alle danske klasse B-virksomheder i fremtiden vil blive omfattet af en mere lempelig revisionspligt, og at grænserne for helt frivillig revision vil blive hævet yderligere. Der har i EU-regi været tale om, at grænserne skal hæves, således at der i sidste ende kun vil være tale om revisionspligt for

børsnoterede selskaber, finansielle selskaber og selskaber i offentlighedens søgelys. Det er vores vurdering, at der vil gå et godt stykke tid inden vi når dertil.

Såfremt grænserne for lempet revisionspligt forhøjes helt op til EU's grænser, er vi enige i FSR's holdning om, at man ikke fuldt ud kan afskaffe revisionspligten for de større klasse B-virksomheder uden at sætte noget andet i stedet for. Vi er dog skeptiske overfor, hvorvidt virksomhederne vil tage "En udvidet gennemgang" til sig, eller om det blot vil skabe mere forvirring, da vi har erfaret at virksomhederne i dag har svært ved at se forskellen mellem en revision og et review. Vi mener derfor at en mulighed kan være at "En udvidet gennemgang" træder i stedet for et review og at der som nævnt ovenfor skal gøres meget ud af at få oplyst virksomhederne om forskellen mellem de to muligheder ("En udvidet gennemgang og revision). Vi mener dog fortsat, at der for mindre selskaber skal være mulighed for fuldstændig fravalg af brug af revisor med de grænser, vi har nævnt ovenfor (en fordobling af omsætning og balancesum). Vores løsningsforslag kan illustreres således:

Figur 36 – Forslag til fremtidens revisionspligt for klasse B virksomheder

9.0 Litteraturliste

9.1 Faglitteratur

Ib Andersen	"Den skinbarlige virkelighed", 3. udgave, Forlaget Samfundslitteratur, 2005
Jens O. Elling	"Finansiell Rapportering – teori og regulering", 1. udgave, Gjellerup, 2008
Kim Fücksel, Peter Gath, Lars Bo Langsted og Jens Skovby	"Revisor – regulering og rapportering", 2. udgave, Thomson Reuters Professional A/S, København, 2010
Lars Bo Langsted, Paul Krüger Andersen og Lars Kiertzner	"Revisoransvar", 7. udgave, Forlaget Thomson A/S, 2008
Lars Jensen og Bent Warming-Rasmussen	"Kvalitetsdimensioner i revisionsydelsen", 1. udgave, FSR's Forlag København, 1994
Rolf Elm-Larsen og Wanda A. Wallas	"Revision i agentteoretisk belysning", I revision: Funktion og Vision (Materialesamling revision 2010-1)

9.2 Love og standarder

ISA'er:

- 200 "Den uafhængige revisors overordnede mål og revisionens gennemførelse i overensstemmelse med danske revisionsstandarder"
- 320 "Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision"
- 700 "Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab"
- 705 "Modifikationer til konklusionen i den uafhængige revisors erklæring"
- 706 "Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af regnskabet og supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen i den uafhængige revisors erklæring"

ISAE:

- 3000 "Andre erklæringsopgaver med sikkerhed end revision og review af historiske finansielle oplysninger"

Revisionsstandarder:

2400 "Review af regnskaber"

4410 "Assistance med regnskabsopstilling"

Love og bekendtgørelser:

Lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven), Lov nr. 468 af 17/06/2008

Lov om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven), Lov nr. 470 af 12/06/2009 med senere ændringer

Lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven), Lov nr. 448 af 07/06/2001 med senere ændringer

Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen), BEK nr. 668 af 26/06/2008

9.3 Publikationer og artikler

Bent Warming-Rasmussen	"Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor", Handelshøjskolen København, 1990
Jill Collis	"Audit Exemption and the Demand for Voluntary Audit: A Comparative Study of the UK and Denmark", 2010
Kurt Gimsing og Charlotte Jepsen	"Hvem skal nu betale?", Leder i Revision & Regnskabsvæsen nr. 11 2009
Econ (På vegne af den svenske Revisorforening)	"Den samhällsekonomiska nyttan av revision", rapport nr. 2007-092, 20. september 2007
Econ (På vegne af den norske revisorforening)	"Konsekvenser av avskaffelse av lovpålagt revisjonsplikt for små aksjeselskap", rapport nr. 2007-049, 31. maj 2007
Epinion (På vegne af FSR)	"Værdien af revision", september 2010
Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	"Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber)", marts 2005

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	"Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt", Notat 27. maj 2008, 8. december 2009 og 14. februar 2011
Europa-Kommissionen	"Grønbog – Revisionspolitik: Læren af krisen", Bruxelles 13. oktober 2010
FSR	"En udvidet gennemgang – ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder", pjece
FSR	"37 nye standarder om revision", Revisionsteknisk udvalg, april 2011
FSR	"Finansiering er den største barriere for vækst", pressemeddelelse, 27. oktober 2011
FSR	"Revisors erklæring uden modifikationer og supplerende oplysninger ved revision af et fuldstændigt regnskab - ISA 700", Revisionsteknisk udvalg, 7. november 2011
FSR	Revision & Regnskabsvæsen, nr. 1 januar 2012
FSR	"To ud af tre revisorer finder og retter væsentlige fejl i regnskaberne:", artikel 7. juli 2011
Økonomi- og Erhvervsministeriet	"Redegørelse af 15. juni 2005 om erhvervslivet og reguleringen 2003/04"
Økonomi- og Erhvervsministeriet	"Udviklingen i kreditmulighederne i Danmark, 1. halvår 2010", notat 28. februar 2011

9.4 Hjemmesider

http://www.svensktnaringsliv.se/om_oss/

http://www.bolagsverket.se/foretag/aktiebolag/andra_aktiebolag/andra_revisor/avskaffa_revisionsplikten/

<http://www.regjeringen.no/nn/dep/fin/dok/regpubl/prop/2010-2011/prop-51-l-20102011/2.html?id=628869>

<http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=48811>

<http://www.thebanker.com/Information/About-Us>

<http://www.thebanker.com/Regulation-Policy/Management-Strategy/The-power-of-innovation>

<http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/>

9.5 Andet

Plancher fra revision 1 – "Opsamling på kap. 11-13" (Messier)

Plancher fra revision 2 – "Forventningskløften"

Bilag 1 – Den uafhængige revisors erklæring¹⁰⁶

Klasse B og C. Årsregnskab udarbejdes efter årsregnskabsloven. Årsrapporten indeholder ledelsesberetning.

Den uafhængige revisors erklæring

Til kapitalejerne i Selskab BC

Påtegning på årsregnskabet

Vi har revideret årsregnskabet for Selskab BC for regnskabsåret 1. januar – 31. december 201x, der omfatter [anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter].¹⁰⁷ Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i årsregnskabet. De valgte revisionshandlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for virksomhedens udarbejdelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

¹⁰⁶ Revisionsudtalelse (UR) november 2011 om revisionspåtegninger m.v. på årsrapporter. FSR's revisionstekniske udvalg (REVU).

¹⁰⁷ Tilpasses regnskabets elementer.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 201x samt af resultatet af selskabets aktiviteter [og pengestrømme] for regnskabsåret 1. januar – 31. december 201x i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den udførte revision af årsregnskabet. Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet.

X-by (revisors kontorsted), dato
statsautoriseret/registreret/godkendt revisionsfirma
NN
statsautoriseret revisor/registreret revisor

Bilag 2 - Den uafhængige revisors erklæring om review af årsregnskabet¹⁰⁸

Til ejeren af Virksomhed ABC

Vi har efter aftale udført review af årsregnskabet for Virksomhed ABC v/person YY for regnskabsåret 1. januar - 31. december 20XX.

Virksomhedens ejer har ansvaret for årsregnskabet. Vort ansvar er på grundlag af vort review at afgive en konklusion om årsregnskabet.

Det udførte review

Vi har udført vort review i overensstemmelse med den danske revisionsstandard om review af regnskaber. Denne standard kræver, at vi tilrettelægger og udfører reviewet med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Et review er begrænset til først og fremmest at omfatte forespørgsler til virksomhedens ejer og medarbejdere samt analyser af regnskabstal og giver derfor mindre sikkerhed end en revision.

Vi har ikke udført revision, og som følge heraf udtrykker vi ikke en revisionskonklusion om årsregnskabet.

Konklusion

Ved det udførte review er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 20XX samt af resultatet af virksomhedens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 20XX i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Adresse, dato

STATSAUTORISERET ELLER REGISTRERET REVISOR

¹⁰⁸ RS 2400, bilag 4.

Bilag 3 – Erklæring om assistance afgivet af uafhængig revisor¹⁰⁹

Til ledelsen i Selskab A

På grundlag af selskabets bogføring og øvrige oplysninger modtaget fra selskabets ledelse har vi ydet assistance med opstilling af årsregnskabet for Selskab A for regnskabsåret 200x. Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Ledelsen har ansvaret for årsregnskabet.

Vi har tilrettelagt og udført vort arbejde i overensstemmelse med den danske revisionsstandard for assistance med regnskabsopstilling. Vi har ikke revideret eller udført gennemgang af årsregnskabet og udtrykker derfor ikke nogen grad af sikkerhed derom.

X-by (revisors kontorsted), dato

FSR Revision

NN

statsaut. revisor

¹⁰⁹ Revisionsudtalelse (UR) 2010-1 om revisionspåtegninger m.v. på årsrapporter. FSR's revisionstekniske udvalg (REVU).

Bilag 4 – Stikprøver spørgeskema

Stikprøver med revisor

Firmanavn

Downstairs ApS	Advertise ApS
VI-CA ApS	M2erhverv ApS
Danweb.com ApS	Pinonline A/S
RPH-Invest ApS	2KONNECT ApS
Peter Holst ApS	Jematic ApS
2Tal Weiskvist Radio/TV ApS	The Skin Lounge II ApS
Danish Wind Power Academy ApS	Tyskforlaget ApS
H. Hansen Byg ApS	LM Consulting And Management A/S
J.T.E. ApS	Super Clean ApS
Mink-Bürsten ApS	Krima & Co. ApS
RND Partner Registreret Revisionsanpartsselskab	SA Varme- & Energiteknik ApS
Thorup Multi Skilte ApS	Fjeldvigs Vandværk ApS
C.P.M. A/S Tømrer-Snedker & Glas	Nicolex Sejlet A/S
G. W. Invest ApS	Linds Byg ApS
Koncern Film ApS	Cand. Psych. Aut. Paul Gandil ApS
Månebo ApS	Blikfang Tag & Facade ApS
Stemaki ApS	Helsingør Pavacenter ApS
Lades Akupunktur ApS	Telenordic Communication ApS
Miljøtæpper og Gulvbelægning A/S	Højglans af 1/12-1997 ApS
ACN Sikring ApS	Struwe & Co AV-Rådgivning ApS
Tømrermester Dennis Niess ApS	JAH Arkitekter ApS
Vangstrup EI ApS	TV Vin ApS
Apartment ApS	Multiclin ApS
Murerfirmaet Bjerregaard Pedersen ApS	Hallum Byg ApS
Lolas Cafe ApS	Murermester Gert Madsen ApS
E.P. Electric A/S	Front Agency ApS
Andrup Hvidevare-Service ApS	Styr På Dyr ApS
Supreme Agency ApS	Fich.biz ApS
Animaland ApS	Kjærs Lunch og Gourmet Service ApS
Jørgen Paludans Forlag ApS	HC Midtjylland ApS
Diskotek den Blå Gård ApS	Hansen & Kone Huset ApS
Acercon A/S	E-Chef.dk ApS
Brdr. Dalsgaard A/S	Herning Billeje ApS
Erik Boisen A/S	Swap XII ApS
OSB Teknik ApS	Househunter ApS
Stof & Deko ApS	Thermo-Fug ApS
Villapartner ApS	Bonnie Dyrecenter Rødovre ApS
Den Friske Fisk ApS	Secon Adgangskontrol ApS
Nolle og Linder ApS	Ama'strandparkudlejning05 ApS
Bendix Consult ApS	Syd Elektro ApS
Herbert Madsens Eftf. ApS	Ellemann & Kaa, Invest ApS
Uddannelsescenter.dk ApS	Brdr. Platz Karrosserifabrik A/S

Lindedal ApS
Fensmark Service ApS
Dansk IT Management ApS
Systemenergi ApS
Ren-Nu ApS
Secure Datacenter ApS
Dit Køkken, Ringe ApS
Forum Rejser ApS
DD Transport ApS
Spiralin A/S
Kanaris ApS
Key2fitness ApS
Shopdesign ApS
AR Teknik ApS
Infralogic ApS
System Innovation Consult A/S
Tidy Car Silkeborg ApS
EDX Consulting ApS
Ingeniør Henrik Sørensen ApS
Provir ApS
Registrering Danmark ApS
Sy-Butikken ApS
OK Tagdækning ApS
Elm - Web ApS
Appleby ApS
Tandlæge Jahn Legarth ApS
KH - Brolægning ApS
All-Light A/S
Cafe Blicher A/S
Hans Poulsen Biler A/S
NH IT-Konsulenterne A/S
In Sport A/S
Erasmus & Partnere A/S

Stikprøver uden revisor

Firmanavn

2M Svejseteknik ApS
A.N. Byg ApS
Airhorse ApS
Albeck & Partners ApS
Anne Kraft ApS
Anpartsselskabet Leslie Folmer
Ark-Ing Byg ApS
Askman Trævarefabrik ApS
Bajlum Entreprenørfirma ApS
Bioteknik ApS
Bobmarie ApS

Fysioterapi ApS
Kosmetisk Kirurgi ApS
Kontrast ApS
Snedsted Erhvervsinvest ApS
Online Factory ApS
CT Styling ApS
Eurosupport A/S
Mikro-Tegn A/S
PM Automation A/S
Cheri ApS
Vimotec ApS Of Scandinavia
Jetalarm ApS
Effektiv Management ApS
Lyngemark Consulting ApS
Erhvervsrejser Bornholm ApS
Elektronik Service ApS
Havdrup Vognmandsforretning ApS
Sakskilde VVS ApS
Dansk Finansservice ApS
Strandlyst Bed & Breakfast 2009 ApS
Dima Rengøringsfirma ApS
Mycoteq A/S
Jysk Plastteknik A/S
Pareto Leasing A/S
Konkret HR A/S
Valore Design A/S
Media 2 A/S
A/S Vaskemik
Wissing A/S
Carl Møller Trælast & Byggemarked A/S
Proteinfabrikken A/S
TP Leasing A/S
Oluf Hansen Sko A/S

Medical Media ApS
Mindy ApS
Multitag ApS
Murerfirmaet John Jensen ApS
Nielsen & Partners ApS
NN Auto og Udlejning ApS
Ole Smith-Hansen ApS
Poul Krabbe ApS
PW Malerservice ApS
RB Hairshop ApS
RHS 5 ApS

Bombibitt ApS	Salgspotentiale ApS
BPE Consult ApS	SB Consulting ApS
Bruno Andreasen ApS	Sisters Point Vejle ApS
Børge Nielsens Tegnestue Maa ApS	Skantek ApS
CAD-TEK ApS	Soft Gallery ApS
Carapace ApS	SPFE Europe ApS
Chr. 4's Køkken ApS	Stenoadvice ApS
Coexistence ApS	Succes Scandinavia ApS
Coresport Danmark ApS	TA Invest Mariager ApS
CT-Consult Rådgivende Ingeniørfirma ApS	Technology Agents ApS
Den Røde Tomat ApS	The Farm ApS
Dollerup Auto ApS	The Skills And Capacity Company ApS
E.R. af 18.09.1991 ApS	Time2move ApS
Einstein ApS	Tip Top ApS
E-Kompagniet ApS	TQB ApS
Euronome ApS	Trostmann Reklame ApS
Exaweb ApS	Tømrrer og Snedkermester Klaus Winterskov ApS
Flet Invest ApS	Valutec ApS
Fysiofit ApS	Vestsjællands Hydraulik ApS
	Vilstad Revision & Regnskabsservice Registreret
Grafisk Spektrum ApS	Revisionsanpsrtsselskab
Grøndahl Antik ApS	Violasvilla.dk ApS
Henrik Chalmer ApS	Vori Invest ApS
Hjort & Frøik ApS	Waves Education ApS
Håndværkergården Carsø ApS	Wegadent ApS
J. Bachmann ApS	Windzone A/S
Jan Dittmer ApS	Zacho Consult ApS
Jefa Handel ApS	Øjvind & Fogh ApS
Justin\Case ApS	Aarup Murerfirma ApS
KBH. City ApS	3B Regnskabsservice ApS
Kiropraktisk Klinik Claus Raalskov ApS	AB Ajour ApS
Klampenborg Cykeludlejning ApS	Advanza ApS
KP Transport ApS	AKB Consult ApS
Lipczak ApS	Alpha Regulus ApS
LJ2009 ApS	ApS af 28/2 2010
M.B. Rohde Consulting ApS	B. Steen Christensen ApS
Marisco ApS	Bellinge Turistfart ApS
Mawi Consult ApS	Bilkontoret ApS
Bloch Johansen ApS	Tandlæge Erik Bækkelund ApS
Bossa Noga Sko ApS	Thy Glasservice ApS
Caspersen & Krogh Arkitekter A/S	Type-IT ApS
Charlotte Snebang ApS	Venemosegård ApS
Clean Air Technologies Danmark ApS	GJ Plan&Miljø ApS
Continue Invest ApS	Hans Gerhard Andersen ApS
Damsgaard 2004 ApS	HD Camp ApS
Dansk Ide Design ApS	Holmberg, Art And Innovation ApS
Dcide ApS	Hærvejens Købmand, Gejlå ApS

Dykkergitte ApS
Ecura Invest ApS
Emil Timm ApS
Faroese Fashion ApS
Forlaget Steubæus ApS
FSS ApS
Konsulentselskabet Jørgen Schou ApS
KSK Holding, Tårs ApS
L. A. Media & Development ApS
LS Agenturer ApS
Mogens Gudmundsen ApS
MSR-Consult ApS
N.V. Consult ApS
Nfoo Concept ApS
Norush ApS
O. Kristensen Horsens ApS
P.E. Johansen Haderslev ApS
PF Entreprenørservice ApS

Incore Systems ApS
Investeringselskabet Svanekjaer ApS
Jesper Høvring Dressmaker ApS
JL Skilte ApS
Kaeko Finans ApS
Kesa ApS
Pobco ApS
Promed ApS
Radical Innovation Consulting ApS
Restaurant Munkekroen ApS
Ronny Børger ApS
Rønnebussen Læsø ApS
Scanmark ApS
Service Malerne ApS
Skovbo Rengøring ApS
Soulthing ApS
Standard Europe Group ApS
Svanelykkec Teamet ApS

Bilag 5 – Spørgeskema

Introduktion

Vi er 2 studerende på cand.merc.aud. på CBS der er i gang med at skrive kandidatafhandling om Revision kontra review. Pr. 1. januar 2011 blev grænserne for revisionspligt lempet (Jf. forslag til Lov om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven fremsat den 26. marts 2010). Med vores kandidatafhandling ønsker vi at belyse konsekvenserne ved fravalg af revision samt hvorvidt interessenterne til årsrapporten er bevidst om konsekvenserne heraf.

Vi har i denne forbindelse brug for din/jeres hjælp til at besvare vores spørgeskema. Vores respondenter er udvalgt ud fra virksomheder som har mulighed for at fravælge revision i henhold til de nye grænser for lempelse af revisionspligten pr. 1. januar 2011 eller som allerede har fravalgt revision.

På forhånd tak

Med venlig hilsen Charlotte G. Søndergaard og Bianca Christiansen

Hvis du/I har spørgsmål, er du/I velkomne til at kontakte os på chso05ae@student.cbs.dk eller bich05ab@student.cbs.dk

Spørgsmål

1. Hvad er din tilknytning til virksomheden?

- ☐ Hovedaktionær/anpartshaver
- ☐ Direktør
- ☐ Regnskabschef
- ☐ Økonomidirektør
- ☐ Øvrig regnskabsmedarbejder

2. Hvor mange års anciennitet har du indenfor dit arbejdsområde (inkl. tidligere jobs)?

- ☐ Mindre end 1 år
- ☐ 1-3 år
- ☐ Mere end 3 år

3. Deltager virksomhedens hovedaktionær(er) i virksomhedens daglige drift?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Begrænset

4. Har virksomheden lån i bank/realkreditinstitut?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

5. Er der kautioneret personligt eller stillet anden form for sikkerhed, for at opnå finansiering til virksomheden?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

6. Hvor høje er virksomhedens omkostninger til revisor?

- ☐ 0-20 t.kr.
- ☐ 21-50 t.kr.
- ☐ 51-100 t.kr.
- ☐ Over 100 t.kr.

7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser

- ☐ Bogføring
- ☐ Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejde anlægskartotek, beregne periodiseringer mv.)
- ☐ Revision
- ☐ Review
- ☐ Skattemæssig assistance (opgørelse af virksomhedens skattepligtige indkomst, udfyldelse af selskabsselvangivelser mv.)
- ☐ Øvrig rådgivning/anden assistance
- ☐ Vi anvender ikke revisor

8. Hvor mange rettelser/efterposterings til bogføringen foretager revisor typisk?

- ☐ Ingen
- ☐ 1-5
- ☐ 6-10
- ☐ 11-15
- ☐ Over 15
- ☐ Revisor forestår bogføring mv.

9. Hvilken form for påtegning er der i din virksomheds årsrapport?

- ☐ Revision
- ☐ Review
- ☐ Årsrapporten er ikke gennemgået af en revisor

10. Overvejer din virksomhed at fravælge revision fremadrettet?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Har ikke taget stilling
- ☐ Vi har allerede fravalgt revision

10a Hvad er årsagen til i har valgt at bibeholde eller fravælge revision fremadrettet?

- ☐ Noter venligst:

11. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at bibeholde revisionspåtegningen? Sæt eventuelt flere krydser

- ☐ Bank/realkreditinstitut kræver en revisionspåtegning
- ☐ Leverandørerne kræver en revisionspåtegning
- ☐ Omkostningsbesparelsen er uvæsentlig i forhold til nytteværdien af revision
- ☐ Vi ønsker selv at få årsrapporten revideret for at opnå en høj grad af sikkerhed
- ☐ For at opdage og forebygge besvigelser
- ☐ Har ikke kendskab til konsekvenserne ved at fravælge revision, hvorfor vi har bibeholdt revisionspåtegningen
- ☐ Andet
- ☐ Vi har fravalgt revision, hvorfor punktet ikke er relevant

12. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at vælge review-påtegning? Sæt eventuelt flere krydser

- ☐ Omkostningsbesparelse i forhold til revision
- ☐ Kan ikke se fordelene ved at få årsrapporten revideret
- ☐ Revisor har ikke tidligere foretaget væsentlige rettelser til årsrapporten, hvorfor vi ikke funder det nødvendigt med en revisionsgennemgang
- ☐ Andet
- ☐ Vi har ikke valgt review-påtegning, hvorfor punktet ikke er relevant

13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser

- ☐ Omkostningsbesparelse
- ☐ Kan ikke se fordelene ved at få årsrapporten revideret eller gennemgået af en revisor
- ☐ Revisor har ikke tidligere foretaget væsentlige rettelser til årsrapporten, hvorfor vi ikke finder det nødvendigt med en revisor gennemgang
- ☐ Andet
- ☐ Vi har en revisions- eller review-påtegning, hvorfor punktet ikke er relevant

14. Såfremt I har fravalgt revision, hvor meget er omkostninger til revisor da reduceret?

- ☐ 0-10%
- ☐ 11-20%
- ☐ 21-40%
- ☐ 41-70%
- ☐ 71-100%
- ☐ Ikke aktuelt

15. Når revisorer afgiver erklæring på årsrapporten, erklærer de sig om graden af sikkerhed for det retvisende billede i årsrapporten. Hvor høj grad af sikkerhed tror du revisor erklærer sig om i en review erklæring?

- ☐ Ingen grad af sikkerhed
- ☐ Begrænset grad af sikkerhed
- ☐ Moderat grad af sikkerhed
- ☐ Høj grad af sikkerhed

16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser

- ☐ Indhenter bekræftelser fra 3. mand (engagementsforespørgsel, advokatbrev mv.)
- ☐ Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leverandørfaktura eller efterfølgende betalinger
- ☐ Gennemgang af referater fra generalforsamlinger og bestyrelsesmøder
- ☐ Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere
- ☐ Foretager analyser
- ☐ Kontrol af bankafstemninger
- ☐ Test af virksomhedens interne kontroller
- ☐ Fysiske observationer
- ☐ Efterregning af modtagne oplysninger
- ☐ Kontrol af overholdelse af selskabsloven

17. Mener du at tilliden til virksomheden øges når årsregnskabet har en revisionspåtegning frem for en review-påtegning?

- ☐ Helt enig
- ☐ Enig
- ☐ Ved ikke
- ☐ Uenig
- ☐ Helt uenig

18. Mener du at kreditværdigheden øges via den revisionspåtegnede årsrapport?

- ☐ Helt enig
- ☐ Enig
- ☐ Ved ikke
- ☐ Uenig
- ☐ Helt uenig

19. Mener du at revisionen øger kvaliteten af virksomhedens årsrapport?

- ☐ Helt enig
- ☐ Enig
- ☐ Ved ikke
- ☐ Uenig
- ☐ Helt uenig

20. De første lempelser til revisionspligten blev indført med virkning fra regnskabsåret 2006 og er blevet yderligere lempet pr. 1. januar 2011. Dette betyder at virksomheder som ikke overskrider en balancesum på 4 mio. kr., nettoomsætning på 8 mio. kr. og antal ansatte på 12, kan fravælge revision såfremt 2 ud af de 3 krav er opfyldt, i 2 på hinanden følgende år. Mener du at de nye grænser for lempelse af revisionspligten er passende?

- ☐ Ja
- ☐ De er for høje
- ☐ De kan godt være højere
- ☐ Revisionspligten skal bortskaffes for alle klasse B virksomheder (balancesum 36 mio.kr., omsætning 72 mio.kr. og antal ansatte 50)
- ☐ Ved ikke

21. Når revisor afgiver en revisionspåtegning afgives denne med høj grad af sikkerhed mens en review-påtegning afgives med begrænset sikkerhed. FSR er tidligere kommet med et forslag til ny erklæringsstandard, som giver mulighed for at revisor kan afgive en erklæring med moderat grad af sikkerhed, dvs. en mellemting mellem revision og review. Mener du der er behov for en erklæring med moderat grad af sikkerhed?

- ☐ Ja
- ☐ Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
- ☐ Nej
- ☐ Ved ikke

21a Hvad er årsagen til, at du mener der er eller ikke er et behov for en erklæring med moderat grad af sikkerhed?

- ☐ Noter venligst:

Bilag 6 – Svar på spørgeskema

Name	1. Hvad er din tilknytning til virksomheden?	2. Hvor mange års anciennitet har du indenfor det arbejdsområde (inkl. tidligere jobs)?	3. Delegeres virksomheden hovedsageligt til en anden virksomhed?	4. Har virksomheden en bankkonto?	5. Er der nogen form for sikkerhed, der sikrer virksomheden?	6. Hvor højt er virksomhedens omsætning?	7. Hvad anvendes revisor til?	7. Hvad anvendes revisor til?	7. Hvad anvendes revisor til?	7. Hvad anvendes revisor til?	7. Hvad anvendes revisor til?	8. Hvor mange revisorer er der i virksomheden?	9. Hvilken form for påbegyndelse af virksomheden?	10. Overvejer du at fratræde virksomheden?
RND Partner Registreret Revisionspartnerskab	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.	Revision				Ingen	Revision	Nej
Vangstrup El ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Ja	21-50 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)	Øvrig rådgivning/anden assistance	1-5	Revision	Nej
Murelmael Bjerregaard Pedersen ApS	Stikprøver med revisor	Øvrig regnskabsmedarbejder	1-3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)	Øvrig rådgivning/anden assistance	6-10	Revision	Nej
Supreme Agency ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	21-50 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		1-5	Revision	Nej
Animaland ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Ja	Ja	51-100 t.kr.	Revision		Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)	Øvrig rådgivning/anden assistance	6-10	Revision	Nej
Villapartner ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		1-5	Revision	Nej
Uddannelsescenter.dk ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	21-50 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		6-10	Revision	Ja
Fensmark Service ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Ja	Ja	0-20 t.kr.	Revision		Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		1-5	Revision	Har ikke taget stilling
Dansk IT Management ApS	Stikprøver med revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Nej	Ja	0-20 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		Over 15	Revision	Ja
Advertise ApS	Stikprøver med revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	21-50 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)	Øvrig rådgivning/anden assistance	Over 15	Revision	Har ikke taget stilling
The Skin Lounge II ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	1-3 år	Ja	Ja	Ja	0-20 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)	Øvrig rådgivning/anden assistance	Over 15	Revision	Har ikke taget stilling
Multiclin ApS	Stikprøver med revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		Ingen	Revision	Nej
Hallum Byg ApS	Stikprøver med revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Nej	Ja	0-20 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)	Øvrig rådgivning/anden assistance	1-5	Revision	Har ikke taget stilling
Kanaris ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Ja	Nej	0-20 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		1-5	Revision	Nej
KeyZiffness ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Ja	Ja	0-20 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)	Øvrig rådgivning/anden assistance	1-5	Revision	Nej
AR Teknik ApS	Stikprøver med revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Ja	Ja	21-50 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)	Øvrig rådgivning/anden assistance	Ingen	Revision	Nej
Infralogic ApS	Stikprøver med revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Nej	Ja	0-20 t.kr.	Review		Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		Ingen	Revision	Har ikke taget stilling
System Innovation Consult A/S	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Ja	Ja	21-50 t.kr.	Review	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		6-10	Review	Har allerede fravalgt revision
Effektiv Management ApS	Stikprøver med revisor	Hovedaktionær/ansparthaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.	Revision	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattepligtige indkomst, udførelse af selskabssejersange mv.)		6-10	Revision	Nej

Bilag

Name	13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser	13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser	13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser	14. Såfremt I har fravægt revision, hvor meget er til revisor da reduceret?	15. Når revisorer afgiver erklæring på årsrapporten, erklærer de sig om graden af sikkerhed for det reviderende billede i årsrapporten. Hvor høj grad af sikkerhed tror du revisor erklærer sig om i en review erklæring?	16. Hvilke handlinger tror du revisor forestager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor forestager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor forestager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor forestager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor forestager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor forestager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor forestager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor forestager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser
RND Partner Registreret Revisionsanparts			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed			Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere	Foretager analyser				
Vangstrup EI ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger				Kontrol af bankafstemninger			
Murelsmølle Bjerggaard Pedersen ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed					Kontrol af bankafstemninger			
Supreme Agency ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Moderat grad af sikkerhed					Kontrol af bankafstemninger	Fysiske observationer	Efterregning af modtagne oplysninger	
Animaland ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	0-10%	Begrænset grad af sikkerhed	Indtænder bekræftelser fra 3. mand (engagementsforsøg, perisæl, advokatbrev mv.)		Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankafstemninger	Fysiske observationer	Efterregning af modtagne oplysninger	
Vilapartner ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed			Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere					
Uddannelsescenter.dk ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Ingen grad af sikkerhed								
Fensmark Service ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Ingen grad af sikkerhed								
Dansk IT Management ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	41-70%	Moderat grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger				Kontrol af bankafstemninger			
Advertise ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Moderat grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger				Kontrol af bankafstemninger			
The Skin Lounge II ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Moderat grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger				Kontrol af bankafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger	
Multiclin ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Ingen grad af sikkerhed								
Hallum Byg ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Ingen grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger							
Kanaris ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger	Gennemgang af referater fra generalforsamling og bestyrelsesmøder	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger	
Key2fitness ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Moderat grad af sikkerhed	Indtænder bekræftelser fra 3. mand (engagementsforsøg, perisæl, advokatbrev mv.)		Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger	
AR Teknik ApS	Revisor har ikke tidligere foretaget væsentlige reviderelser til årsrapporten, hvorfor vi ikke finder det nødvendigt med en revisor gennemgang		Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed					Kontrol af bankafstemninger			
Inthalgic ApS				11-20%	Begrænset grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger							
System Innovation Consult A/S			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Moderat grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger		Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger	
Effektiv Management ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Høj grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger		Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankafstemninger	Fysiske observationer		

Bilag

16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review?	17. Mener du at liden til virksomheden aages når årsregnskabet har en revisionspåtegning frem for en reviewpåtegning?	18. Mener du at kreditværdigheden via den revisionspåtegning i årsrapport?	19. Mener du at revisionen øger kvaliteten af virksomheden	20. De første lempelser til revisionspligten blev indført med virkning fra regnskabsåret 2006 og er blevet yderligere lempet pr. 1. januar 2011. Dette betyder at virksomheder som ikke overskrider en balancesum på 4 mio. kr., nettoomsætning på 8 mio. kr. og antal ansatte på 12, kan fravige revision i årti 2 ud af de 3 krav er opfyldt, i 2 på hinanden følgende år. Mener du at de nye grænser for lempelse af revisionspligten er passende?	21. Når revisor afgiver en revisionspåtegning afgives denne med høj grad af sikkerhed mens en reviewpåtegning afgives med begrænset grad af sikkerhed. FSR er tidligere kommet med et forslag til ny erklæringsstandard, som giver mulighed for at revisor kan afgive en erklæring med moderat grad af sikkerhed, dvs. en mellemting mellem revision og review. Mener du der er behov for en erklæring med moderat grad af sikkerhed?
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Enig	Enig	De kan godt være højere	Ja
	Helt enig	Helt enig	Helt enig	Ja	Nej
	Enig	Enig	Enig	Ved ikke	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Ved ikke	Helt enig	Ved ikke	Nej
	Enig	Enig	Enig	Ved ikke	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Helt enig	Enig	Ja	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Enig	Enig	Ved ikke	Nej
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Helt enig	Helt enig	Ved ikke	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Ved ikke	Ved ikke	Ja	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Enig	Enig	Ved ikke	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Enig	Enig	Ja	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Enig	Enig	Ved ikke	Ved ikke
	Ved ikke	Ved ikke	Enig	Ved ikke	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Helt enig	Helt enig	Ja	Ja
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Enig	Enig	Ja	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Helt enig	Helt enig	Ja	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Ved ikke	Enig	Ja	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Enig	Enig	Ja	Nej
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Helt enig	Helt enig	Ved ikke	Ja

Bilag

Name	13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser	13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser	13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser	14. Såfremt I har fravægt revision, hvor meget er omkostning er til revisor da reduceret?	15. Når revisorer afgiver erklæring på årsrapporten, erklærer de sig om graden af sikkerhed for det reviderende billede i årsrapporten. Hvor høj grad af sikkerhed tror du revisor erklærer sig om i en review erklæring?	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser
Ethervarejser Bornholm ApS				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed		Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere	Foretager analyser	Kontrol af bankkafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger		
Elektronik Service ApS				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	0-10%	Begrænset grad af sikkerhed		Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger	Gennemgang af referater fra generalforsamling er og bestyrelsesmøder	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere	Foretager analyser			
Elm - Web ApS				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Høj grad af sikkerhed	Indtænder bekræftelser fra 3. mand (engagementsforsørgsels, advokatbrev mv.)	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger	Gennemgang af referater fra generalforsamling er og bestyrelsesmøder		Foretager analyser	Test af virksomhedens interne kontroller	Fysiske observationer	
Appleby ApS				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	21-40%	Høj grad af sikkerhed		Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankkafstemninger			
Tandlæge Jahn Legarth ApS				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Ingen grad af sikkerhed				Foretager analyser		Test af virksomhedens interne kontroller		
NH IT-Konsulentfirma A/S				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	71-100%	Begrænset grad af sikkerhed					Kontrol af bankkafstemninger			
Kontrol HR A/S				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	11-20%	Moderat grad af sikkerhed		Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankkafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger	
Carl Møller Træløst & Bygemarked A/S				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed	Indtænder bekræftelser fra 3. mand (engagementsforsørgsels, advokatbrev mv.)	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankkafstemninger	Fysiske observationer	Efterregning af modtagne oplysninger	
Anpartsselskabet Leslie Folmer		Ingen driftsaktiviteter			Ikke aktuelt	Ingen grad af sikkerhed						Test af virksomhedens interne kontroller		
Bombbitt ApS				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed				Foretager analyser	Kontrol af bankkafstemninger			
BPE Consult ApS						Begrænset grad af sikkerhed			Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere	Foretager analyser	Kontrol af bankkafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger	
CT-Consult Rådgivende Ingeniørfirma ApS				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	21-40%	Moderat grad af sikkerhed					Kontrol af bankkafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger	
Den Røde Tomat ApS				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	Ikke aktuelt	Moderat grad af sikkerhed				Foretager analyser				
E-Kompagniet ApS					71-100%	Ingen grad af sikkerhed					Kontrol af bankkafstemninger			
Exaweb ApS					71-100%	Ingen grad af sikkerhed		Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger						
Flet Invest ApS						Begrænset grad af sikkerhed		Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leveranderafaktura eller efterfølgende betalinger	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankkafstemninger	Fysiske observationer	Efterregning af modtagne oplysninger	
Kiropraktisk Klinik Claus Raaslev ApS				Vi har en revisions- eller reviewpløtning, hvorfor punktet ikke er relevant	11-20%	Moderat grad af sikkerhed			Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankkafstemninger			

16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	17. Mener du at tilliden til virksomheden øges når årsregnskabet har en revisionspåtegning frem for en reviewpåtegning?	18. Mener du at kreditværdigheden øges via den revisionspåtegnede årsrapport?	19. Mener du at revisionen øger kvaliteten af virksomheden? Mener du at de nye grænser for lempelse af årsrapport?	20. De første lempelser til revisionspligten blev indført med virkning fra regnskabsåret 2005 og er blevet yderligere lempet pr. 1. januar 2011. Dette betyder at virksomheder som ikke overskrider en balancensum på 4 mio. kr., nettoomsætning på 8 mio. kr. og antal ansatte på 12, kan fravige revision i alt femt 2 ud af de 3 krav er opfyldt. I 2 på hinanden følgende år. Mener du at de nye grænser for lempelse af revisionspligten er passende?	21. Når revisor afgiver en revisionspåtegning afgives denne med høj grad af sikkerhed mens en reviewpåtegning afgives med begrænset grad af sikkerhed. FSR er tidligere kommet med et forslag til ny erklæringsstandard, som giver mulighed for at revisor kan afgive en erklæring med moderat grad af sikkerhed, dvs. en mellemting mellem revision og review. Mener du der er behov for en erklæring med moderat grad af sikkerhed?
	Enig	Enig	Ved ikke	Ved ikke	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
	Ved ikke	Helt enig	Ved ikke	Revisionspligten skal bortskaffes for alle klasse B selskaber (balancensum 36 mio.kr., omsætning 72 mio.kr. og antal ansatte 50)	Ved ikke
	Ved ikke	Ved ikke	Enig	Ved ikke	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Helt enig	Helt enig	Ja	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
	Helt enig	Enig	Helt enig	Ved ikke	Ja
	Helt enig	Ved ikke	Enig	Ja	Nej
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Helt enig	Enig	Ja	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Helt enig	Helt enig	Ja	Ved ikke
	Enig	Enig	Enig	Ved ikke	Ved ikke
	Enig	Enig	Enig	Revisionspligten skal bortskaffes for alle klasse B selskaber (balancensum 36 mio.kr., omsætning 72 mio.kr. og antal ansatte 50)	Ja
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Enig	Helt enig	De kan godt være højere	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Ved ikke	Ved ikke	Ja	Ved ikke
	Ved ikke	Helt enig	Enig	De kan godt være højere	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
	Ved ikke	Enig	Ved ikke	Ja	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Uenig	Ved ikke	Enig	Ja	Nej
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Enig	Enig	Ja	Nej
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Enig	Enig	Ja	Ved ikke

Bilag

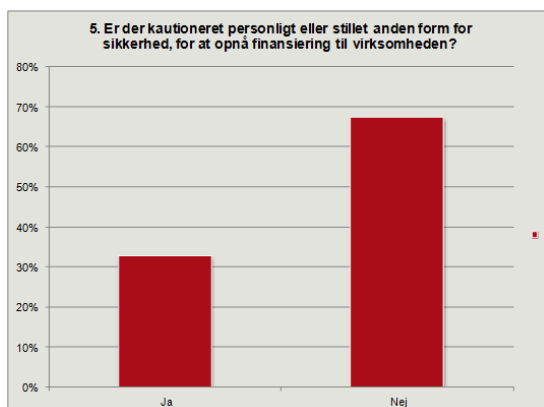
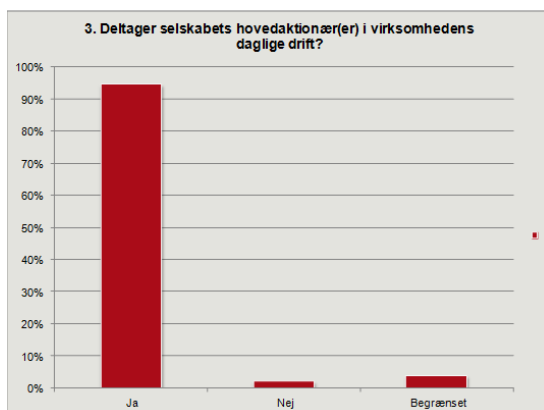
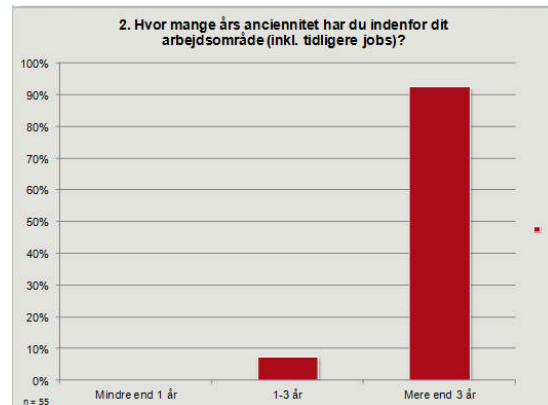
		Dejager															Dejager																																																																																																																																																																				
		2. Hvor mange års andenarbejde har du indenfor det arbejde (inkl. tidligere jobs)?															3. Deltager i selskabet hovedsageligt som leder (eller) medarbejder (inkl. daglige drift)?															4. Har virksomheden lånt kredittilbud af oplysninger til finansiering af virksomheden?															5. Er der kauderet personligt eller stillede anden form for sikkerhed, der kan sætte virksomheden i fare?															6. Hvor høje er virksomhedens omkostninger til revisor?															7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser															7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser															7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser															7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser															8. Hvor mange revisorer er der i virksomheden?															9. Hvilken form for påtegning er der i årsrapporten?															10. Overvejer du at fravælge revision fremadrettet?														
Name	Samplegroup	1. Hvad er din tilknytning til virksomheden?	2. Hvor mange års andenarbejde har du indenfor det arbejde (inkl. tidligere jobs)?	3. Deltager i selskabet hovedsageligt som leder (eller) medarbejder (inkl. daglige drift)?	4. Har virksomheden lånt kredittilbud af oplysninger til finansiering af virksomheden?	5. Er der kauderet personligt eller stillede anden form for sikkerhed, der kan sætte virksomheden i fare?	6. Hvor høje er virksomhedens omkostninger til revisor?	7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser	7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser	7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser	7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser	7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser	7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser	7. Hvad anvender virksomheden revisor til? Sæt evt. flere krydser	8. Hvor mange revisorer er der i virksomheden?	9. Hvilken form for påtegning er der i årsrapporten?	10. Overvejer du at fravælge revision fremadrettet?																																																																																																																																																																				
Medical Media ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	21-50 t.kr.	Bogføring	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Revisor forestår bogføring mv.	Revision	Har ikke taget stilling																																																																																																																																																																						
Mindy ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)		Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Vi anvender ikke revisor	Ingen	Årsrapporten er ikke gennemgået af en fravalgt revisor	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																					
RB Hairshop ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	21-50 t.kr.	Bogføring	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Revisor forestår bogføring mv.	Revision	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
The Farm ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Ja	Ja	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Review	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)		1-5	Review	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
The Skills And Capacity Company ApS	Stikprøver uden revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Review	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	6-10	Review	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
Tip Top ApS	Stikprøver uden revisor	Øvrig regnskabsmedarbejder	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	21-50 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	6-10	Review	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
Waves Education ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Ingen	Revision	Nej																																																																																																																																																																						
Zachø Consult ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Vi anvender ikke revisor	Ingen	Årsrapporten er ikke gennemgået af en fravalgt revisor	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																					
AB Ajour ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Ingen	Årsrapporten er ikke gennemgået af en fravalgt revisor	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
Bilkontoret ApS	Stikprøver uden revisor	Direktør	Mere end 3 år	Begrænset	Ja	Ja	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Ingen	Årsrapporten er ikke gennemgået af en fravalgt revisor	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
Dicde ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Ja	Ja	21-50 t.kr.	Bogføring	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Review	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Ingen	Review	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
Emil Timm ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Vi anvender ikke revisor	Ingen	Årsrapporten er ikke gennemgået af en fravalgt revisor	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																					
Farøse Fashion ApS	Stikprøver uden revisor	Direktør	Mere end 3 år	Nej	Nej	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Ingen	Revision	Nej																																																																																																																																																																						
Forlaget Steubæus ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Review	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	1-5	Review	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
JL Skifte ApS	Stikprøver uden revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Ja	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	6-10	Revision	Ja																																																																																																																																																																						
MSR-Consult ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	21-50 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	6-10	Revision	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
Nibo Concept ApS	Stikprøver uden revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Ja	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Ingen	Revision	Nej																																																																																																																																																																						
Pobco ApS	Stikprøver uden revisor	Direktør	Mere end 3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.		Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Review	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	1-5	Revision	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						
Southing ApS	Stikprøver uden revisor	Hovedaktionær/ anpartshaver	1-3 år	Ja	Nej	Nej	0-20 t.kr.	Bogføring	Regnskabsmæssig assistance (udarbejdelse af årsrapport, udarbejdelse af anlægsartikler, beregne periodiseringer mv.)	Revision	Skattemæssig assistance (opgørelse af selskabets skattemæssige indkomst, udførelse af selskabsselskabssejers mv.)	Øvrig rådgivning/ anden assistance	Revisor forestår bogføring mv.	Revision	Vi har allerede et af en fravalgt revisor																																																																																																																																																																						

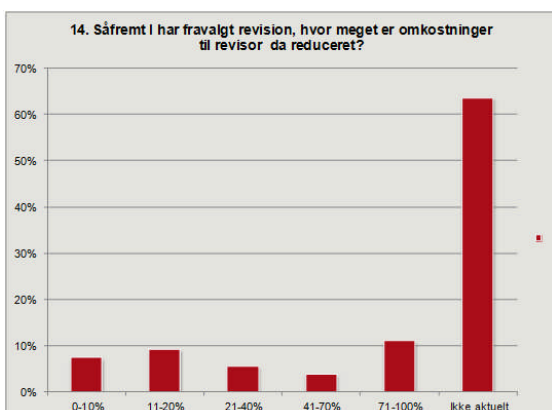
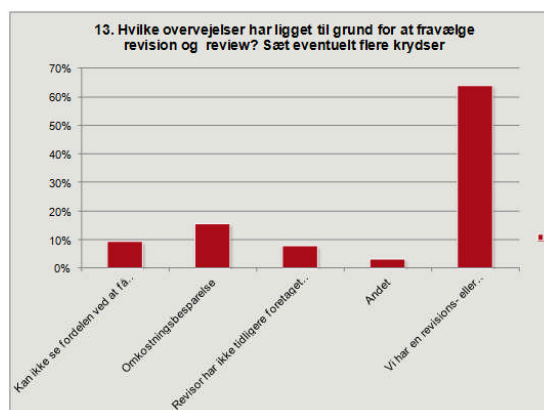
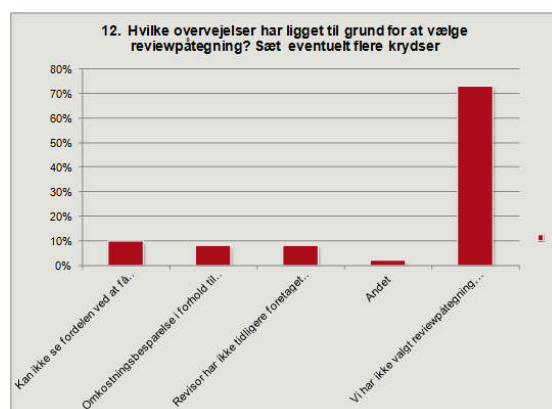
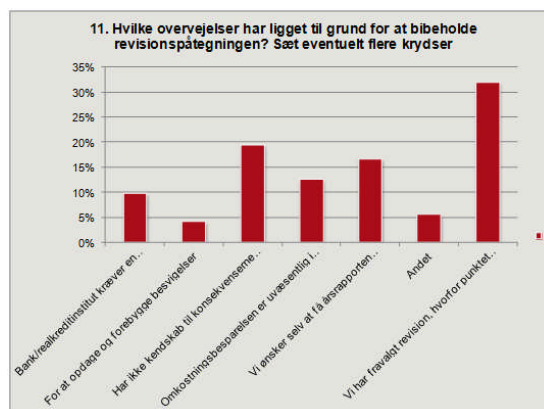
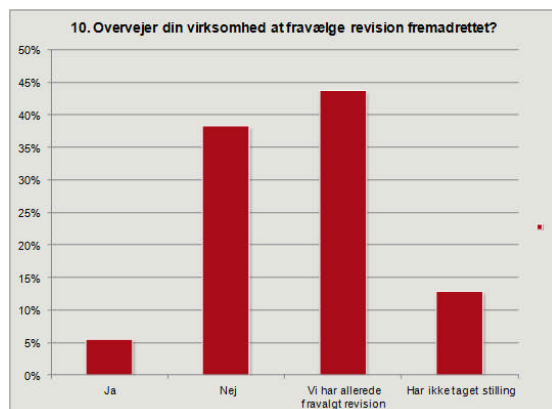
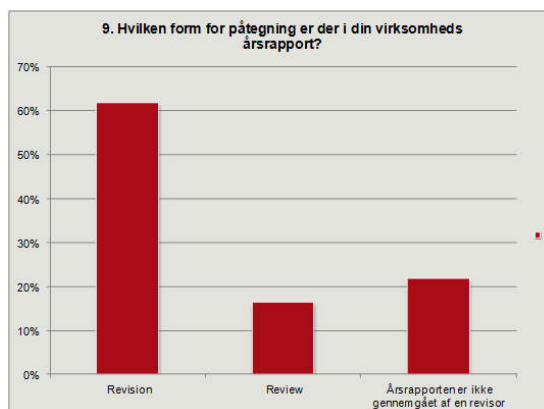
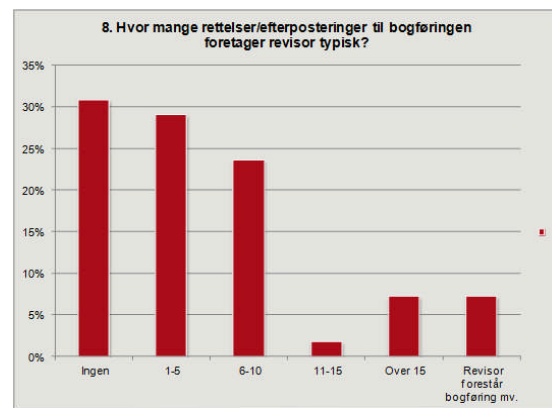
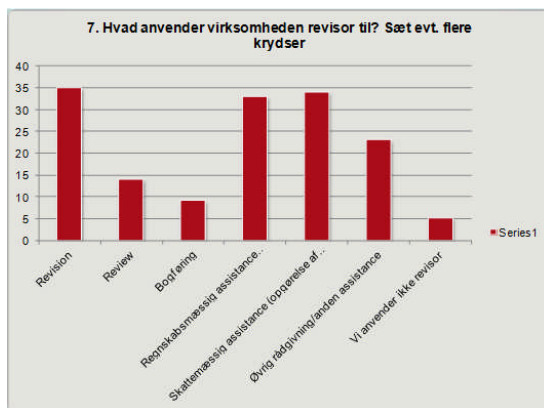
Bilag

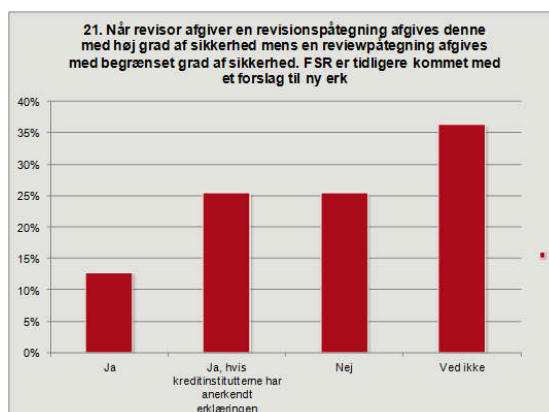
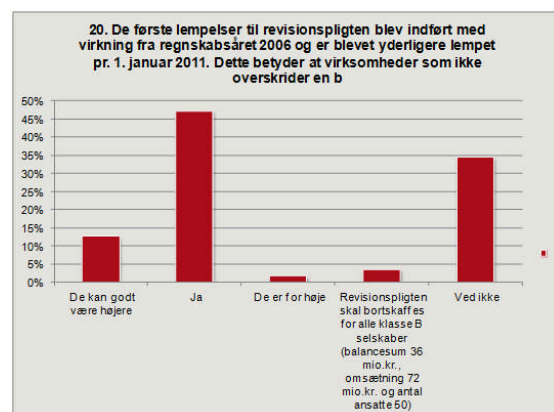
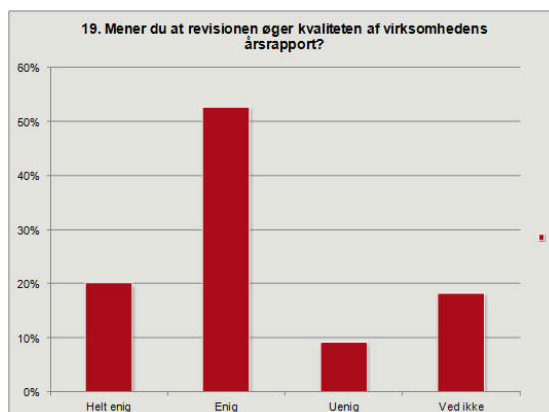
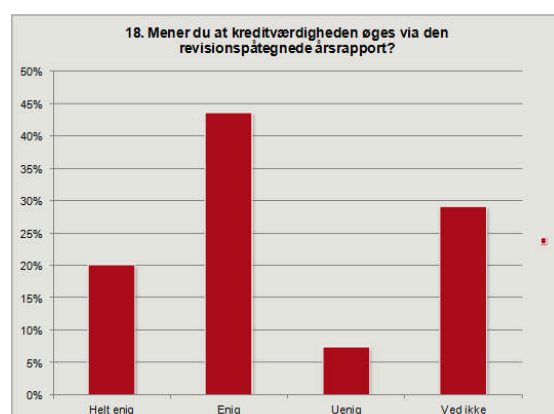
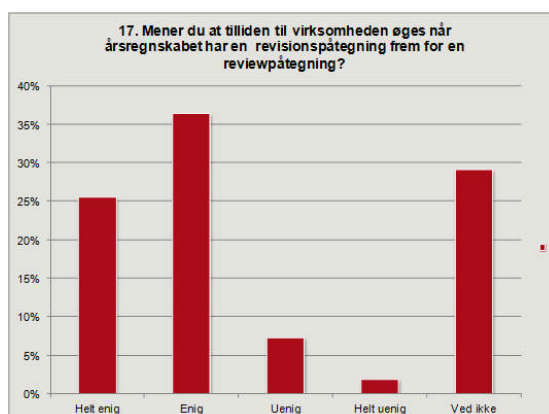
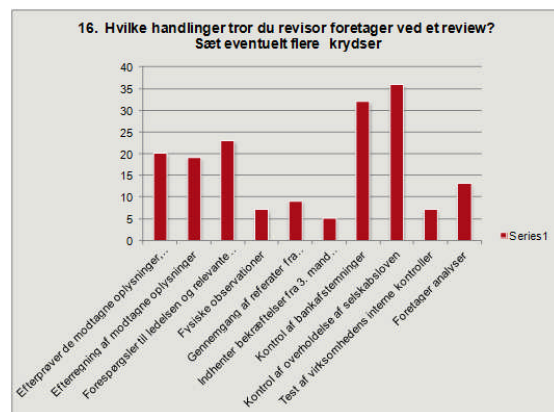
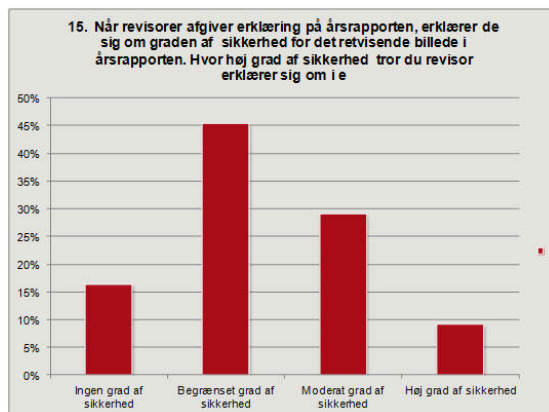
Name	13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser	13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser	13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt eventuelt flere krydser	14. Såfremt I har fravægt revision, hvor meget er til revisor da reduceret?	15. Når revisorer afgiver erklæring på årsrapporten, erklærer de sig om graden af sikkerhed for det reviderende billede i årsrapporten. Hvor høj grad af sikkerhed tror du revisor erklærer sig om i en review erklæring?	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser	16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review? Sæt eventuelt flere krydser
Medical Media ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant									Kontrol af bankafstemninger		
Mindy ApS	Revisor har ikke tidligere foretaget væsentlige rettelser til årsrapporten, hvorfor vi ikke finder det nødvendigt med en revisor gennemgang			71-100%	Begrænset grad af sikkerhed		Gennemgang af referater fra generalforsamling og bestyrelsesmøder	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere			Kontrol af bankafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger	
RB Hairshop ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant		Begrænset grad af sikkerhed		Gennemgang af referater fra generalforsamling og bestyrelsesmøder	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere	Foretager analyser	Kontrol af bankafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger		
The Fam ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	11-20%	Moderat grad af sikkerhed	Indtænt betænkelse fra 3. mand (engagementstøftes penges, advokatbrev mv.)		Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere	Foretager analyser		Test af virksomhedens interne kontroller			
The Skills And Capacity Company ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	71-100%	Høj grad af sikkerhed		Gennemgang af referater fra generalforsamling og bestyrelsesmøder	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere	Foretager analyser	Kontrol af bankafstemninger	Test af virksomhedens interne kontroller		Efterregning af modtagne oplysninger	
Tip Top ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	0-10%	Begrænset grad af sikkerhed		Gennemgang af referater fra generalforsamling og bestyrelsesmøder	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere					Efterregning af modtagne oplysninger	
Waves Education ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant		Ikke aktuelt	Ingen grad af sikkerhed								
Zachø Consult ApS	Revisor har ikke tidligere foretaget væsentlige rettelser til årsrapporten, hvorfor vi ikke finder det nødvendigt med en revisor gennemgang			71-100%	Begrænset grad af sikkerhed									
AB Ajour ApS					Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leverandorfaktura eller efterfølgende betalinger				Kontrol af bankafstemninger			
Bilkontoret ApS				0-10%	Begrænset grad af sikkerhed		Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leverandorfaktura eller efterfølgende betalinger							
Dicde ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant		Ikke aktuelt	Moderat grad af sikkerhed					Kontrol af bankafstemninger			
Emil Timm ApS		Jvf 10.a.			Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed		Gennemgang af referater fra generalforsamling og bestyrelsesmøder	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere					
Faroese Fashion ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant		Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leverandorfaktura eller efterfølgende betalinger							
Foretaget Steubæus ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant	21-40%	Begrænset grad af sikkerhed					Kontrol af bankafstemninger	Test af virksomhedens interne kontroller		Efterregning af modtagne oplysninger	
JL Skille ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant		Ikke aktuelt	Moderat grad af sikkerhed							Fysiske observationer	
MSR-Consult ApS	Revisor har ikke tidligere foretaget væsentlige rettelser til årsrapporten, hvorfor vi ikke finder det nødvendigt med en revisor gennemgang			41-70%	Begrænset grad af sikkerhed									
Nibo Concept ApS			Vi har en revisions- eller reviewplætgning, hvorfor punktet ikke er relevant		Ikke aktuelt	Begrænset grad af sikkerhed			Foretager analyser		Test af virksomhedens interne kontroller		Efterregning af modtagne oplysninger	
Pobco ApS	Revisor har ikke tidligere foretaget væsentlige rettelser til årsrapporten, hvorfor vi ikke finder det nødvendigt med en revisor gennemgang				Ikke aktuelt	Moderat grad af sikkerhed	Efterprøver de modtagne oplysninger, eksempelvis kontrol til leverandorfaktura eller efterfølgende betalinger	Gennemgang af referater fra generalforsamling og bestyrelsesmøder	Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere	Foretager analyser	Kontrol af bankafstemninger			
Southing ApS				11-20%	Moderat grad af sikkerhed				Forespørgsler til ledelsen og relevante medarbejdere		Kontrol af bankafstemninger		Efterregning af modtagne oplysninger	

16. Hvilke handlinger tror du revisor foretager ved et review?	17. Mener du at ladden til virksomheden aeges når årsregnskabet har en revisionspåtegning frem for en reviewpåtegning?	18. Mener du at kreditværdigheden aeges via den revisionspåtegnede årsrapport?	19. Mener du at revisionen aeges kvaliteten af virksomheden Mener du at de nye grænser for lempelse af årsrapport?	20. De første lempelser til revisionspligten blev indført med virkning fra regnskabsåret 2006 og er blevet yderligere lempet pr. 1. januar 2011. Dette betyder at virksomheder som ikke overskrider en balancesum på 4 mio. kr., nettoomsætning på 8 mio. kr. og antal ansatte på 12, kan fravige revision i altment 2 ud af de 3 krav er opfyldt, i 2 på hinanden følgende år. Mener du at de nye grænser for lempelse af revisionspligten er passende?	21. Når revisor afgiver en revisionspåtegning afgives denne med høj grad af sikkerhed mens en reviewpåtegning afgives med begrænset grad af sikkerhed. FSR er tidligere kommet med et forslag til ny erklæringsstandard, som giver mulighed for at revisor kan afgive en erklæring med moderat grad af sikkerhed, dvs. en mellemting mellem revision og review. Mener du der er behov for en erklæring med moderat grad af sikkerhed?
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Ved ikke	Enig	Ved ikke	Ved ikke
	Ved ikke	Enig	Ved ikke	Ja	Nej
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Enig	Ved ikke	De kan godt være højere	Nej
	Helt uenig	Uenig	Uenig	De kan godt være højere	Ja
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Uenig	Uenig	Uenig	Ja	Nej
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Uenig	Enig	Ja	Nej
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Ved ikke	Enig	Ved ikke	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Ved ikke	Ved ikke	De er for høje	Nej
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Enig	Uenig	Ja	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
	Enig	Enig	Enig	Ja	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Ved ikke	Ved ikke	Ja	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Helt enig	Enig	Enig	Ja	Nej
	Helt enig	Ved ikke	Helt enig	Ved ikke	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Uenig	Ved ikke	Uenig	De kan godt være højere	Nej
	Uenig	Uenig	Uenig	Ja	Ved ikke
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Ved ikke	Enig	Ved ikke	Ved ikke	Ved ikke
	Enig	Ved ikke	Enig	Ved ikke	Ja, hvis kreditinstitutterne har anerkendt erklæringen
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Enig	Enig	De kan godt være højere	Ja
Kontrol af overholdelse af selskabsloven	Enig	Ved ikke	Enig	Ved ikke	Ved ikke

Bilag 7 - Spørgeskema lukkede svar

Bilag 8 – Spørgeskema åbne svar

Spørgsmål nr.: 11

11 10a Hvad er årsagen til i har valgt at bibeholde eller fravælge revision fremadrettet?

Antal åbne Svar: 55

- For at være sikker på at det vi sender ind er korrekt
- Vi har valgt at fravælge revisor fordi både min kone og jeg selv har beskæftiget os med økonomi over en bred front gennem mere end 25 år.
- Vi har haft ekstern revisor siden starten i 1993 og statsautoriseret revisor siden jeg overtog selskabet i 1999. Det har gjort, at det regnskab vi afleverer er støvsuget for fejl og dermed har vi aldrig haft problemer med Skat og andre myndigheder. Til gengæld bogfører jeg selv hvilket har tre fordele a) jeg ved, at det er lavet stort set korrekt og b) jeg kender alle bilag og kan svare på spørgsmål om dem og c) det er billigere end en ekstern bogholder, som ville være alternativet.
- Vi har brug for professionel rådgivning
- Lille virksomhed
- Revisor sidder med ansvaret
- Jeg/vi er ikke helt afklarede med hvad det betyder hvis vi dropper revisionen fremadrettet... og så ligger der en personlig/rådgivende relation til min revisor, som jeg nødig vil undvære.
- konkurrenceparameter
- Det er min formodning at det på sigt vil spare en del besvær med skattevæsenet
- Relativt simpelt bogføring og regnskabsaflæggelse. Kan vi klare selv
- omkostningsbesparelse
- Det er for dyrt i forhold til vort firmas størrelse.
- Vi ser ingen grund til at få foretaget revision
- Økonomi
- Vi vidste ikke, at det kunne fravælg
- Jeg ser ingen grund til at bruge penge på unødige ting såsom revision af mindre virksomheder er

- For en mindre virksomhed som kører på samme måde år efter år, er der ikke det store hokus-pokus i at lave den samme bogføring og regnskabsaflæggelse som de foregående år. Så revisor ydelsen står ikke mål med prisen, det er simpelthen for dyrt.
- Spare penge
- Jeg (bogholder, sekretær mm.) har en uddannelse som køkkenleder og arbejder i faget, men passer dette kontor ved siden af. Jeg har ikke en kontoruddannelse, har ikke nok tid, og er mest tryk ved at overlade revisionen til professionelle folk, så vi beholder vores revisor.
- Det laver vi ikke om på
- Omkostninger vedr. revision er godt givet ud, og kan ofte betale sig. Derfor er det meget sandsynligt at vi fra næste år lader regnskab blive revideret.
- For at sende et signal til myndigheder og andre interessenter
- Har selv styr på det.
Spare udgifter
- virksomheden er uden aktivitet
- Kvalificeret vejledning
- Jeg kan selv lave regnskabet, så derfor vil jeg ikke bruge penge på dette.
- udgiften er for høj i forhold til den årlige indtjening
- Har ikke taget stilling
- Firmaet falder ikke ind under SKATS regler for revisionspligt.
- Det fungerer - derfor ingen grund til ændring.
- Manglende kendskab til de nye regler
- Virksomheden er et holding selskab med meget begrænset drift.
Jeg kan selv lave bogføring, årsrapport og selvangivelse.
- Selvangivelse og information til told & skat samt erhvervs- og selskabsstyrelsen
- Besparelser - vores regnskab er ret enkelt og mener at revision er ude af proportioner med vores behov
- Firmaet er en del af en "koncern" og efter aftale med vores bank bibeholder revisionen.
- Ønsker kontrol

- Jeg kan ikke se fordelene ved at få regnskabet revideret
- Fordi revisor alligevel laver det hele, men overvejer at fravælge fremadrettet
- Jeg har fravalgt revision for at nedbringe omkostningerne.
- Merudgiften er ikke så stor relativt set.. Så derfor beholder i dette
- Vane er årsagen til at vi stadig har revisor
Omkostning er årsagen til at vi overvejer at fravælge
- Af hensyn til eventuel gennemgang af regnskaber fra skattevæsenet.
Af hensyn til en overblik over indtjening, omsætning, driftsudgifter.
- jeg er selv uddannet revisor, og selskabet har ingen gæld og eneste ansatte er eneanpartshaveren.
- Vi ønsker ikke at ændre på virksomhedens image i forhold til revision.
- Har ikke sat os ind i reglerne.
- For at spare på omkostningerne.
- Det er det nemmeste
- Primært fordi vi har en holding-konstruktion, så derfor revision
- synes ikke jeg har fået noget ud af revisionen tidligere
- Ved ikke
- Mindre virksomhed, meget få opgaver for revisor. Vi afleveret elektronisk bogføring og revisors arbejde består i at viderebearbejde vores data
- omverdenen - samme metode hvert år.
- For at sikre at vi er på rette kurs og har en finger på vores økonomiske puls, samt at det har en signalværdi mener vi.
- Det er under overvejelse om vi selv skal klare revisionen for at spare omkostninger
- Nødvendighed

Spørgsmål nr.: 12

12 11. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at bibeholde revisionspåtegningen?

Sæt eventuelt flere krydser

Antal åbne Svar: 4

- se pkt. 10
- Vi overvejer at droppe revisor
- vi har valgt paragraf 4 men bruger stadig revision til kontrol af eget arbejde
- Fred med skat

Spørgsmål nr.: 13

13 12. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at vælge review-påtegning? Sæt

eventuelt flere krydser

Antal åbne Svar: 2

- !
- Vi har valgt paragraf 4 men bruger stadig review internt

Spørgsmål nr.: 14

14 13. Hvilke overvejelser har ligget til grund for at fravælge revision og review? Sæt

eventuelt flere krydser

Antal åbne Svar: 3

- vi har valgt paragraf 4 men bruger stadig begge dele internt
- ingen driftsaktiviteter
- jvf. 10.a.

Spørgsmål nr.: 23

23 21a Hvad er årsagen til, at du mener der er eller ikke er et behov for en erklæring med moderat grad af sikkerhed?

Antal åbne Svar: 55

- der skal være en erklæring, som 3. mand kan have tillid til
- Sikkerhed og troværdighed over for samarbejdspartnere gør at der efter vores vurdering bør være en erklæring som minimum

- ?
- Ved ikke
- ved ikke
- ved ikke
- regner bliver mere uklare, og der kan være svært at finde den rigtige kategori. Kategori som virksomheden indgår i, kan ændre sig over tid
- -
- Det vil udvande erklæringen om fuld sikkerhed.
- ved ikke
- Hvad ligger i opfattelse af ordet "moderat"?
Betyder det at virksomheden måske har styr på økonomien, at der reelt er styr på det, eller at der er givet indtryk til revisor af nogenlunde styr på det
Det er pt. bare et ord med forskellige opfattelsesniveauer
- Det gør ingen forskel
- revision og review er tilstrækkeligt.
Det vil blive vanskeligere at vurdere forskellen mellem 3 typer erklæringer.
- Jeg mener de forhold der gælder i dag er tilstrækkelige.
- Ved ikke
- Hvis kreditinstitutterne mener det er en god ide, og det er billigere end revision er det fint
- Ved ikke hvad en erklæring med moderat sikkerhed indebærer
- Jeg har svaret "ved ikke" på de fleste af de sidste spørgsmål.
- Det skal være passende til virksomhedens karakter
- pga. selskabets troværdighed
- Ved ikke
- Det kunne være rart med en mellemting mellem revision og review
- Synes det er nok at vælge mellem revision, review eller ingenting
- Det er for svært at gennemskue med endnu en erklæring
- Jo simple reglerne er jo bedre. Så opstår der ikke misforståelser.
- ingen relevant for mit firma

- Det er en god idé hvis det kan være tilstrækkeligt for banker til at yde finansiering. Ellers mener jeg ikke at det har noget formål. SKAT har jo givetvis haft indflydelse på de nuværende regler, så de må formodes at være tilfredse med revision/review
- ?
- Aner det ikke..?? :)
- Tjaaa
- Jeg tror fritagelse for revision kommer til at omfatte hele klasse-B og at der i denne gruppe vil efterspørgsel efter en "udvidet review
- Besparelsen vil være for ubetydelig til at det er interessant
- :)
- ?
- ?
- signal til interessenter
- Den reviewordning vi har nu er OK
- ingen driftsaktivitet i selskabet
- Årsagen til at der bør være en erklæring er, at en uafhængig 3. mand delvist har været gennem regnskabet og med sin erklæring givet en vis sikkerhed for at regnskabet (firmaet) ikke er økonomisk helt ude i hampen.
- ved ikke
- lllll
- Enten har man det ellers har man det ikke. Tillid kan ikke gradbøjes
- Hvor finmasket et net har vi brug for? Enten er katten sort eller også er den hvid. It either is or it isn't.
- ?
- Ved ikke
- Ved ikke.
- Det er ikke et emne jeg har forholdt mig til
- Fisk
- en devaluering af en erklæring er et forkert signal

- Hvis der er for mange grader af erklæringer, så bliver det for uigennemsigtigt hvad hver grad betyder.
- For mange niveauer
- Hvor stor sikkerhed der skal være i et "review" må afhænge af prisen. Jeg er en størrelse firma der ikke ved lov skal lave revision - men gør det alligevel da jeg er glad for det blåstempel jeg får - og som jeg betaler for! Et review er for mig fint nok - hvis det accepteres som fyldestgørende af forretningsverden omkring mig !!
- Evt. læsere ser ikke den store forskel, men ser udelukkende om der er revision eller review
- ved ikke
- Virksomheder er forskellige i faktureringsstruktur og indkøbsstruktur. Der hvor der ikke er store muligheder for afvigelse af god regnskabsskik er dybdegående revision en unødvendig omkostning. Derfor burde det være Skat, der efter gennemgang af et regnskab kunne neddroge revisionsgraden.

Bilag 9 – Spørgsmål til pengeinstitutterne

Spørgsmål:

1. Hvilke oplysninger i årsregnskabet anvender pengeinstituttet?
2. Hvad er pengeinstituttets holdning til en review-påtegningens brugbarhed?
3. Hvad er pengeinstituttets holdning til et årsregnskab uden nogen form for revisorpåtegning?
4. Vil pengeinstituttet kunne kræve en revision, selvom virksomheden har fravalgt revision?
5. Hvad efterspørges yderligere af dokumenter hos kunden (uafhængig af virksomhedens brug af revisor)? Fx revisionsprotokol, budgetter?
6. Ville pengeinstituttet kræve yderligere dokumenter, hvis virksomheden har fravalgt revision?
7. Har det betydning, hvilket revisionsfirma der har foretaget revisionen/reviewet?
8. Hvad lægges der vægt på i årsregnskabet? Fx typer af aktiver og risikoen for at aktiver er for højt værdiansat?
9. Har det en positiv indflydelse, hvis revisor deltager i møder mellem pengeinstituttet og virksomheden med henblik på udlån?
10. Hvornår kræver pengeinstituttet personlig sikkerhedsstillelse for virksomhedens lån, selvom der er tale om et selskab med begrænset hæftelse for ejerne (A/S eller ApS)?
11. Har årsregnskabets form for påtegning indflydelse på prisen for lånet, herunder låneomkostninger, rente mv.?
12. Hvad er pengeinstituttets holdning til, om "En udvidet gennemgang"¹¹⁰ kan være brugbar?
13. Hvad er pengeinstituttets holdning til lempelse af revisionspligten pr. 1. januar 2011¹¹¹? Bør lovgivningen være mere eller mindre lempelig for klasse B-virksomheder?

¹¹⁰ For at imødekomme virksomhedernes interessenters behov for sikkerhed via årsrapporten, er der af FSR blevet foreslået en ny erklæringsstandard for klasse B-virksomheder. Denne har til hensigt at give virksomhederne mulighed for en udvidet gennemgang i forhold til et review, dvs. den giver højere grad af sikkerhed end et review men lavere end en revision. Dermed er formålet, at virksomhederne skal kunne nøjes med denne form for påtegning i årsregnskabet frem for en revisionspåtegning for at tilfredsstille bl.a. kreditinstitutternes behov for sikkerhed via årsrapporten.

Spørgeskemaspørgsmål fra FSR's undersøgelse:

14. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, at en virksomhed kan fremlægge et revideret regnskab fra revisor om virksomhedens finansielle situation?
- a. Meget stor betydning
 - b. Stor betydning
 - c. Nogen betydning
 - d. Mindre betydning
 - e. Slet ingen betydning
 - f. Ved ikke
15. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, at en virksomhed bruger en revisor som rådgiver?
- a. Meget stor betydning
 - b. Stor betydning
 - c. Nogen betydning
 - d. Mindre betydning
 - e. Slet ingen betydning
 - f. Ved ikke
16. Hvis der er økonomiske problemer hos en kunde, i hvor høj grad vil dit pengeinstituts beslutningsgrundlag for at give kredit så være bedre med et revideret regnskab?
- a. I meget høj grad
 - b. I høj grad
 - c. I nogen grad
 - d. I mindre grad
 - e. Slet ikke
 - f. Ved ikke

¹¹¹ Revisionspligten er frafaldet for virksomheder, som ikke overskrider en balancesum på 4 mio. kr., nettoomsætning på 8 mio. kr. og antal ansatte på 12, såfremt to ud af de tre krav er opfyldt, i to på hinanden følgende år.

17. Folketinget har vedtaget et lovforslag, som lemper revisionspligten for mindre virksomheder. Fra 1. januar 2011 er det frivilligt for virksomheder med en omsætning på op til 8 mio. kr., om de vil have revideret deres regnskab eller ej. I hvor høj grad vil I som pengeinstitut i forbindelse med kreditgivning til en virksomhed uden revisionspligt alligevel kræve reviderede regnskaber?
- a. I høj grad
 - b. I nogen grad
 - c. I mindre grad
 - d. Slet ikke
 - e. Ved ikke

Bilag 10 – Interviews med pengeinstitutter

Spørgsmål:

Navn: Anonym erhvervsrådgiver fra Danske Bank, Køge afdeling

Anciennitet: Over 30 år

Varighed: Ca. 30 min.

1. Hvilke oplysninger i årsregnskabet anvender pengeinstituttet?

Svar: De fleste oplysninger fra årsregnskabet anvendes. Der ses meget på indtjeningsevne, og hvilke sikkerheder de kan tage. Årsregnskabet anvendes til at få et overblik over virksomhedens historiske tal, mens der efterspørges budgetter til vurdering af indtjeningsevnen fremadrettet.

Påtegningen betyder en del for nye kunder, hvor denne er noget af det første rådgiveren kigger på. Der ses i første omgang på, hvorvidt der er forbehold eller supplerende oplysninger og ikke så meget på, hvorvidt det er en revisions- eller review-påtegning. I sidste ende er det tilliden til virksomheden, som vægter højest. Det er sjældent, pengeinstituttet kræver en revisionspåtegning.

For eksisterende kunder ses der også på, om påtegningen er blank, men det er ikke nødvendigvis det første, der bliver kigget på.

2. Hvad er pengeinstituttets holdning til en review-påtegningens brugbarhed?

Svar: En review-påtegning er som udgangspunkt lige så brugbar som en revisionspåtegning. Påtegningen er ikke i sig selv afgørende men er en del af helhedsvurderingen.

3. Hvad er pengeinstituttets holdning til et årsregnskab uden nogen form for revisorpåtegning?

Svar: Hvis der er tale om en ny kunde, som hverken har en revisions- eller review-påtegning, kan det have en negativ indflydelse, men det kommer an på, hvilken type virksomhed der er tale om, herunder kompleksiteten af værdiansættelsen af aktiverne. For eksisterende kunder er det ikke altafgørende, om der er en påtegning, men det afhænger af mavefornemmelsen og kundeforholdet.

4. Vil pengeinstituttet kunne kræve en revision, selvom virksomheden har fravalgt revision?

Svar: Der skal typisk være indikationer om, at der ligefrem er noget galt, før pengeinstituttet kræver en revisionspåtegning. Dette er dog ikke sket endnu.

5. Hvad efterspørges yderligere af dokumenter hos kunden (uafhængigt af virksomhedens brug af revisor)? Fx revisionsprotokol, budgetter?

Svar: Periodebalancer anvendes hyppigt, særligt som følge af finanskrisen, hvor tallene i årsregnskabet hurtigt er forældet. Disse vil dog typisk ikke være revideret. Her tager pengeinstituttet udgangspunkt i kendskabet til virksomheden, hvor man også sammenholder tidligere modtaget periodebalancer med årsregnskabet, således at man har en indikation af, hvor troværdige balancerne er. For de mindre virksomheder som ikke selv har ekspertisen til at udarbejde budgetter, herunder likviditetsbudgetter, bliver der lagt vægt på, at revisor har været med i udarbejdelsen af budgetterne, selvom der ikke er erklæring herpå fra revisor.

Protokol efterspørges afhængig af engagementets størrelse. Det vurderes, at der bliver efterspurgt protokoller for ca. 20%

6. Ville pengeinstituttet kræve yderligere dokumenter, hvis virksomheden har fravalgt revision?

Svar: Ikke som udgangspunkt. Det afhænger igen af historikken med kunden og ved nye kunder, hvorvidt årsregnskabet ser fornuftigt ud, dvs. om der er sammenhæng i regnskabet.

7. Har det betydning, hvilket revisionsfirma der har foretaget revisionen/reviewet?

Svar: Det er ikke noget, som vægter højt, men pengeinstituttet har den opfattelse, at der som regel er styr på det, når virksomheden har anvendt et af de større revisionsfirmaer. Derudover anvender virksomhederne lokale revisorer, som de har et vist kendskab til i forhold til kvaliteten. Generelt stoler pengeinstituttet mere på årsregnskaber, som kommer fra revisorer, som de har tillid til.

8. Hvad lægges der vægt på i årsregnskabet? Fx typer af aktiver og risikoen for at aktiver er for højt værdiansat?

Svar: Danske Bank, Køge afdeling kigger på typen af aktiver, herunder om det svært værdiansatte aktiver fx immaterielle. Ved debitorer spørger man ind til overforfald, tab mv. men vægten i årsregnskabet er primært, som indledningsvist, nævnt indtjeningssevne mv.

9. Har det en positiv indflydelse, hvis revisor deltager i møder mellem pengeinstituttet og virksomheden med henblik på udlån?

Svar: Ja hvis mødet omhandler de økonomiske forhold, hvor kunden ikke selv har den rette ekspertise, eller hvis der er tale om opkøb af andre virksomheder mv., som kræver særlig indsigt i lovgivning mv. Her ser pengeinstituttet revisor som en vigtig sparringspartner.

10. Hvornår kræver pengeinstituttet personlig sikkerhedsstillelse for virksomhedens lån, selvom der er tale om et selskab med begrænset hæftelse for ejerne (A/S eller ApS)?

Svar: Stort set altid. Primært i form af kaution samt personlig hæftelse, herunder pant i ejerens personlige aktiver.

11. Har årsregnskabets form for påtegning indflydelse på prisen for lånet, herunder låneomk., rente mv.?

Svar: Risikoen og sikkerheden er vigtig, idet der pålægges en risikofaktor ved renteberegningen. Derudover lægges der vægt på, hvor meget tid der skal anvendes på kunden i form af indhentelse af yderligere materiale og efterprøvning heraf. Yderligere ses der på den historiske betalingsevne, hvis det er en kunde de har i forvejen.

12. Hvad er pengeinstituttets holdning til, om "En udvidet gennemgang" kan være brugbar?

Svar: Det har rådgiveren umiddelbart ikke nogen holdning til men mener ikke som udgangspunkt, at det er nødvendigt med en yderligere form for erklæring, eftersom den heller ikke er udslagsgivende for, om kunden får lånet eller ej.

13. Hvad er pengeinstituttets holdning til lempelse af revisionspligten pr. 1. januar 2011? Bør lovgivningen være mere eller mindre lempelig for klasse B-virksomheder?

Svar: *Det er en fordel for pengeinstituttet, at årsregnskabet er revideret, da det giver en indikation af højere kvalitet men pengeinstituttet mener heller ikke, at virksomhederne skal bruge unødvendige ressourcer på det, hvis det er tale om en simpel virksomhed, som ikke har behovet for revision. Omvendt er det ærgerligt for dem som burde have fået deres årsregnskab revideret, men som har fravalgt det.*

Spørgeskemaspørgsmål fra FSR's undersøgelse:

14. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, at en virksomhed kan fremlægge et revideret regnskab fra revisor om virksomhedens finansielle situation?
- a. Meget stor betydning
 - b. Stor betydning
 - c. Nogen betydning**
 - d. Mindre betydning
 - e. Slet ingen betydning
 - f. Ved ikke
15. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, at en virksomhed bruger en revisor som rådgiver?
- a. Meget stor betydning
 - b. Stor betydning**
 - c. Nogen betydning
 - d. Mindre betydning
 - e. Slet ingen betydning
 - f. Ved ikke

16. Hvis der er økonomiske problemer hos en kunde, i hvor høj grad vil dit pengeinstituts beslutningsgrundlag for at give kredit så være bedre med et revideret regnskab?
- a. I meget høj grad
 - b. I høj grad
 - c. I nogen grad**
 - d. I mindre grad
 - e. Slet ikke
 - f. Ved ikke
17. Folketinget har vedtaget et lovforslag, som lemper revisionspligten for mindre virksomheder. Fra 1. januar 2011 er det frivilligt for virksomheder med en omsætning på op til 8 mio. kr., om de vil have revideret deres regnskab eller ej. I hvor høj grad vil I som pengeinstitut i forbindelse med kreditgivning til en virksomhed uden revisionspligt alligevel kræve reviderede regnskaber?
- a. I høj grad
 - b. I nogen grad
 - c. I mindre grad**
 - d. Slet ikke
 - e. Ved ikke

Spørgsmål:

Navn: Mette Klint, Nykredit, Kreditcenter Øst

Anciennitet: Ca. 8 år

Varighed: Ca. 30 min.

1. Hvilke oplysninger i årsregnskabet anvender pengeinstituttet?

Svar: *De fleste oplysninger i årsregnskabet anvendes. Der bliver set på anvendt regnskabspraksis, taldelen, herunder noter og balance mv. I påtegningen ses på, om der er forbehold eller supplerende oplysninger. Det spiller ikke den store rolle, hvorvidt der er tale om en revision eller et review, og review er ikke i sig selv et faresignal.*

2. Hvad er pengeinstituttets holdning til en review-påtegningens brugbarhed?

Svar: *Den er lige så brugbar som en revisionspåtegning. Revision er ikke den eviggyldige sandhed.*

3. Hvad er pengeinstituttets holdning til et årsregnskab uden nogen form for revisorpåtegning?

Svar: *Pengeinstituttet ser helst, at der er en form for påtegning, da dette giver mere sikkerhed for, at årsregnskabet er retvisende og vil som følge heraf give en højere grad af skepsis, når der ikke er nogen påtegning på årsregnskabet. Hvis der ikke er en påtegning, vil dette have en negativ indflydelse på ratingen, som pengeinstituttet anvender i forbindelse med kreditvurderingen. De vil dog ikke bede om en påtegning, men et regnskab uden påtegning vil aldrig kunne ligge til grund for et engagement.*

4. Vil pengeinstituttet kunne kræve en revision, selvom virksomheden har fravalgt revision?

Svar: *Mette Klint mindes ikke, at de har krævet dette før.*

5. Hvad efterspørges yderligere af dokumenter hos kunden (uafhængigt af virksomhedens brug af revisor)? Fx revisionsprotokol, budgetter?

Svar: Protokol efterspørges som udgangspunkt ikke, da denne anses som værende privat for virksomheden. Nogle kunder udleverer den dog selv, som en del af en "samlet pakke", når de afleverer årsregnskabet. Protokollen kan dog efterspørges, hvis der er indikationer på, at der noget galt, og pengeinstituttet mener, at der vil kunne indhentes væsentlige oplysninger herigennem. Specifikationer til årsregnskabet kan også efterspørges. Her ses der på, om der fx er ikke-fradragsberettiget renter, som indikerer, at man fx ikke har betalt til det offentlige til tiden. Dette er med til at tegne et overordnet billede af, hvor omhyggelig eller sjusket virksomheden er.

Periodebalancer samt budgetopfølgning efterspørges afhængig af, hvor gammelt årsregnskabet er. Det er som regel kun "nye" årsregnskaber, som accepteres, dvs. hvis fx en virksomhed har kalenderårsregnskab, vil der blive efterspurgt perioderegnskaber for 1. halvår og i mindre grad for 1. kvartal, men det kan dog forekomme.

Hvis der er tale om kreditforhøjelse, bliver der spurgt ind til, hvad denne skal anvendes til. I disse situationer kan der bl.a. efterspørges debitor- og kreditorlister for at undersøge, om kreditten skal anvendes til finansiering af fx overforfaldne debitorer eller gamle kreditorer, herunder om de har mange udeståender af ældre dato.

6. Ville pengeinstituttet kræve yderligere dokumenter, hvis virksomheden har fravalgt revision?

Svar: Ikke som udgangspunkt. Det afhænger af kundeforholdet og situationen.

7. Har det betydning, hvilket revisionsfirma der har foretaget revisionen/reviewet?

Svar: Der er en større grad af tillid til de større firmaer, men samtidig er der også fokus på, at der kan ske fejl alle steder, uanset hvilken størrelse firmaet har.

8. Hvad lægges der vægt på i årsregnskabet? Fx typer af aktiver og risikoen for at aktiver er for højt værdiansat?

Svar: Med hensyn til aktiverne ses der på, hvor "flyvske" disse er, dvs. om der fx er tale om svært værdiansatte aktiver som immaterielle aktiver eller udskudte skatteaktiver og ejendomme. For ejendomme foretager pengeinstituttet dog deres egne vurderinger, som den sammenholder med årsregnskabet, da pengeinstituttet selv har et stort kendskab til ejendomsmarkedet. Der ses endvidere på, hvorvidt aktiverne hænger sammen med branchen, som virksomheden befinder sig i.

9. Har det en positiv indflydelse, hvis revisor deltager i møder mellem pengeinstituttet og virksomheden med henblik på udlån?

Svar: Det sender et positivt signal, at kunden har medbragt revisor, da dette indikerer, at revisor er en "medspiller" for virksomheden og udviser en form for tillid.

10. Hvornår kræver pengeinstituttet personlig sikkerhedsstillelse for virksomhedens lån, selvom der er tale om et selskab med begrænset hæftelse for ejerne (A/S eller ApS)?

Svar: Der er i kreditaftalerne og de interne politikker indskrevet, at hovedaktionæren skal kautionere for engagementet. Det er udgangspunktet, at der skal være personlig sikkerhed. Dette vurderes at være tilfældet for ca. 90%. Derudover kan tages sikkerhed i personlige aktiver, når dette vurderes aktuelt.

11. Har årsregnskabet form for påtegning indflydelse på prisen for lånet, herunder låneomk., rente mv.?

Svar: Det er den overordnede rating, som ligger til grund for lånet og prisfastsættelsen heraf. Hvis der er et koncernforhold, hvor moderselskabet kautionerer, vil moderselskabets rating kunne bruges som grundlag for engagementet.

12. Hvad er pengeinstituttets holdning til, om "En udvidet gennemgang" kan være brugbar?

Svar: Mette Klint har svært ved at forholde sig til begrebet og mener, at dette lyder som endnu en "flyvsk" påtegning (i lighed med review), som vil være svær at forholde sig til. Eftersom de i forvejen ikke lægger stor vægt på, hvorvidt der er tale om en revision- eller review-påtegning, mener hun ikke, at der er behov for denne type erklæring.

13. Hvad er pengeinstituttets holdning til lempelse af revisionspligten pr. 1. januar 2011? Bør lovgivningen være mere eller mindre lempelig for klasse B-virksomheder?

Svar: *Pengeinstituttet har en del store ejendomsudlejere som kunder, som falder ind under lempelsen, idet de typisk har under 8 mio. i omsætning og under 12 ansatte men vil have høje balancesummer som følge af ejendommene. Mette Klint finder dog ikke, at det er et problem, eftersom pengeinstituttet selv foretager værdiansættelser af ejendommene og dermed har en anden form for sikkerhed for værdiansættelsen heraf. Hvis der var tale om andre typer af kunder, ville hun godt kunne finde grænserne en smule høje.*

Spørgeskemaspørgsmål fra FSR's undersøgelse:

14. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, at en virksomhed kan fremlægge et revideret regnskab fra revisor om virksomhedens finansielle situation?

- a. Meget stor betydning
- b. Stor betydning
- c. Nogen betydning
- d. Mindre betydning**
- e. Slet ingen betydning
- f. Ved ikke

15. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, at en virksomhed bruger en revisor som rådgiver?

- a. Meget stor betydning**
- b. Stor betydning
- c. Nogen betydning
- d. Mindre betydning
- e. Slet ingen betydning
- f. Ved ikke

16. Hvis der er økonomiske problemer hos en kunde, i hvor høj grad vil dit pengeinstituts beslutningsgrundlag for at give kredit så være bedre med et revideret regnskab?

- a. I meget høj grad

- b. I høj grad
- c. I nogen grad**
- d. I mindre grad
- e. Slet ikke
- f. Ved ikke

17. Folketinget har vedtaget et lovforslag, som lempet revisionspligten for mindre virksomheder. Fra 1. januar 2011 er det frivilligt for virksomheder med en omsætning på op til 8 mio. kr., om de vil have revideret deres regnskab eller ej. I hvor høj grad vil I som pengeinstitut i forbindelse med kreditgivning til en virksomhed uden revisionspligt alligevel kræve reviderede regnskaber?

- a. I høj grad
- b. I nogen grad
- c. I mindre grad**
- d. Slet ikke
- e. Ved ikke

Spørgsmål:

Navn: Erhvervsrådgiver fra BRFkredit

Anciennitet: Ca. 5 år

Varighed: Ca. 25 min.

1. Hvilke oplysninger i årsregnskabet anvender pengeinstituttet?

Svar: Stort set alle oplysninger i årsregnskabet anvendes. Der ses på, om påtegningen er blank eller om den indeholder forbehold eller supplerende oplysninger. BRF vil som udgangspunkt helst have en revisionspåtegning, da denne giver større sikkerhed for årsregnskabets retvisende billede.

2. Hvad er pengeinstituttets holdning til en review-påtegning brugbarhed?

Svar: Med nye kunder vil BRF helst have en revisionspåtegning, men en review-erklæring er ikke alene nok til at afvise en kunde.

3. Hvad er pengeinstituttets holdning til et årsregnskab uden nogen form for revisorpåtegning?

Svar: Dette vil BRF som udgangspunkt ikke acceptere. Ved en personlig virksomhed kan det dog komme på tale.

4. Vil pengeinstituttet kunne kræve en revision, selvom virksomheden har fravalgt revision?

Svar: I princippet ja, da det står i opsigelsesbestemmelserne i de indgåede aftaler, at BRF kan kræve revisionspåtegning, men man har endnu ikke brugt denne bestemmelse, idet kunderne leverer et revideret regnskab, når dette bliver efterspurgt.

5. Hvad efterspørges yderligere af dokumenter hos kunden (uafhængigt af virksomhedens brug af revisor)? Fx revisionsprotokol, budgetter?

Svar: Ved lån i ejendomme indhentes ejendomsvurderinger, BBR-meddelelser, tingbogsattester, vedtægter mv. og fx investeringskalkuler hvis der er tale om andet end ejendomme. Derudover indhentes altid budgetter, mens protokoller varierer. Det kommer an på kundens forhold. Ved nye kunder bliver protokollen typisk indhentet, mens det ved eksisterende bl.a. afhænger af, om der har været nogle forhold tidligere.

6. Ville pengeinstituttet kræve yderligere dokumenter, hvis virksomheden har fravalgt revision?

Svar: Der vil blive indhentet dokumentation for værdiansættelse, herunder fx kreditorer, debitorer, eventualforpligtelser mv., men de har meget svært ved at forholde sig til fuldstændigheden heraf, hvorfor det er sjældent, man accepterer, at der ikke er nogen form for revisorerklæring. Dette skyldes også, at de hurtigt kommer til at bruge meget tid på kunden og derfor i sidste ende ikke vil være nær så rentabel, da de i princippet skal selv skal lave revisors arbejde.

7. Har det betydning, hvilket revisionsfirma der har foretaget revisionen/reviewet?

Svar: Ja. Der er større tillid til de større statsautoriserede revisorfirmaer. Generelt ser pengeinstituttet helst, at det er foretaget af en statsautoriseret revisor, men registreret er også ok.

8. Hvad lægges der vægt på i årsregnskabet? Fx typer af aktiver og risikoen for at aktiver er for højt værdiansat?

Svar: Det afhænger af låneformålet. Der ses på indtjeningsevnen for både den ordinære og sekundære drift. Herunder ses også på kapitalstrukturen, og hvordan aktiverne er værdiansat samt sammenhængen mellem kort og lang gæld. Særlig fokus er der på igangværende arbejder.

9. Har det en positiv indflydelse, hvis revisor deltager i møder mellem pengeinstituttet og virksomheden med henblik på udlån?

Svar: Ikke umiddelbart. Regnskabsmøderne bør virksomhederne selv være i stand til at afholde, da det ellers kan indikere at de ikke selv har styr på deres virksomhed. Hvis der er tale om særlige projekter kan det dog have en positiv indflydelse at revisor er inde over, herunder hvis revisor har assisteret med og erklæret sig på beregningerne.

10. Hvornår kræver pengeinstituttet personlig sikkerhedsstillelse for virksomhedens lån selvom der er tale om et selskab med begrænset hæftelse for ejerne (A/S eller ApS)?

Svar: Dette kræves som udgangspunkt.

11. Har årsregnskabet form for påtegning indflydelse på prisen for lånet, herunder låneomk., rente mv.?

Svar: Nej ikke direkte. Prisen afhænger af den rating som kunden får men det er ikke kun tal der indgår heri men også betalingsmønstret for kunden hvis der ikke er tale om en ny kunde samt hvordan ledelsen agere. Påtegningen betyder ikke meget i forhold hertil men denne vil indgå som en del af den overordnede vurdering af årsregnskabet.

12. Hvad er pengeinstituttets holdning til, om "En udvidet gennemgang" kan være brugbar?

Svar: Umiddelbart vurderer erhvervsrådgiveren ikke, at der er behov herfor, og så skal de til at sætte sig ind, hvad denne indebærer. Enten er årsregnskabet revideret, eller også er det ikke. Det skal fremgå meget specifikt, hvad der er foretaget.

13. Hvad er pengeinstituttets holdning til lempelse af revisionspligten pr. 1. januar 2011? Bør lovgivningen være mere eller mindre lempelig for klasse B-virksomheder?

Svar: Erhvervsrådgiveren mener ikke at den skal være lempeligere da det er en ulempe for kreditorerne eftersom de så selv skal foretage revisors arbejde.

Spørgeskemaspørgsmål fra FSR's undersøgelse:

14. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, om en virksomhed kan fremlægge et revideret regnskab fra revisor om virksomhedens finansielle situation?

- a. **Meget stor betydning**
- b. Stor betydning
- c. Nogen betydning
- d. Mindre betydning
- e. Slet ingen betydning
- f. Ved ikke

15. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, om en virksomhed bruger en revisor som rådgiver?

- a. Meget stor betydning
- b. Stor betydning
- c. Nogen betydning**
- d. Mindre betydning
- e. Slet ingen betydning
- f. Ved ikke

16. Hvis der er økonomiske problemer hos en kunde, i hvor høj grad vil dit pengeinstituts beslutningsgrundlag for at give kredit så være bedre med et revideret regnskab?

- a. I meget høj grad**
- b. I høj grad
- c. I nogen grad
- d. I mindre grad
- e. Slet ikke
- f. Ved ikke

17. Folketinget har vedtaget et lovforslag, som lemper revisionspligten for mindre virksomheder. Fra 1. januar 2011 er det frivilligt for virksomheder med en omsætning på op til 8 mio. kr., om de vil have revideret deres regnskab eller ej. I hvor høj grad vil I som pengeinstitut i forbindelse med kreditgivning til en virksomhed uden revisionspligt alligevel kræve reviderede regnskaber?

- a. I høj grad
- b. I nogen grad**
- c. I mindre grad
- d. Slet ikke
- e. Ved ikke

Spørgsmål:

Navn: Anonym erhvervsrådgiver og anonym regnskabskonsulent fra Jyske Bank, København Erhverv

Anciennitet: Ca. 9 år og 4 år

Varighed: Ca. 45 min.

1. Hvilke oplysninger i årsregnskabet anvender pengeinstituttet?

Svar: *Hele årsregnskabet gennemlæses og pengeinstituttet er opmærksom på, hvorvidt der er forbehold eller supplerende oplysninger. De anvender et rating-system, hvor resultatopgørelse, balance mv. bl.a. danner grundlag for ratingen, hvorfor det er en nødvendighed med årsregnskabet. Heri indgår også, hvorvidt der er forbehold eller supplerende oplysninger, hvilket vil give en lavere rating. Ledelsesberetningen gennemlæses også, og det vurderes, hvorvidt der er oplysninger heri, der skal medtages. Man forventer som udgangspunkt ikke, at der er nye oplysninger heri, da kunden løbende bør informere om særlige forhold.*

2. Hvad er pengeinstituttets holdning til en review-påtegningens brugbarhed?

Svar: *Hvis virksomheden har fået foretaget review, vil dette som udgangspunkt ikke have nogen indflydelse på engagementet for eksisterende kunder, heller ikke for prisen på lånet. Desuden tror pengeinstituttet på, at revisor rent faktisk laver mere, end hvad standarden kræver. Jyske Bank går meget op i, at det er et underskrevet årsregnskab, de har modtaget, uanset om der er tale om revision eller review. De vil ikke give udlån på baggrund af udkast.*

3. Hvad er pengeinstituttets holdning til et årsregnskab uden nogen form for revisorpåtegning?

Svar: *Det er pengeinstituttet ikke umiddelbart interesseret i, da der derved er stor risiko for fejl.*

4. Vil pengeinstituttet kunne kræve en revision, selvom virksomheden har fravalgt revision?

Svar: Ved en ny kunde ses der først og fremmest på, hvorfor kunden ønsker at skifte pengeinstitut. Afhængig af disse forhold kan kunden allerede fra start være bagud på point, og i disse tilfælde når de slet ikke til vurderingen af årsregnskabet. Jyske Bank mener, at revision giver en større sikkerhed men samtidig, at det ikke er fuldstændig sikkerhed. Det at der er valgt revision, mener de i sig selv giver en god signalværdi.

5. Hvad efterspørges yderligere af dokumenter hos kunden (uafhængigt af virksomhedens brug af revisor)? Fx revisionsprotokol, budgetter?

Svar: Protokol efterspørges altid. Protokol, specifikationer til årsregnskabet og budgetter er omdrejningspunktet. Særligt likviditetsbudgetter efterspørges. Det er ikke et krav, at revisor er inde over budgettet, men pengeinstituttet kigger på kundens budgetprocedure generelt.

6. Ville pengeinstituttet kræve yderligere dokumenter, hvis virksomheden har fravalgt revision?

Svar: man vil som udgangspunkt ikke acceptere, hvis der helt er fravalgt revision.

7. Har det betydning, hvilket revisionsfirma der har foretaget revisionen/reviewet?

Svar: Ja. Jyske Bank, København Erhverv mener, at der er stor forskel på, hvilken type revisor der er anvendt, særligt i forhold til om der er tale om registreret eller statsautoriseret revisor, men det afhænger også af, hvilken type virksomhed det er. Hvis det er en kompleks virksomhed, anbefaler de at anvende en statsautoriseret revisor, gerne fra et af de store revisionshuse. De mener også, at det har stor signalværdi, hvilken type erklæring/revisor der er valgt.

Hvis der er tale om en kriseramte virksomhed, vil pengeinstituttet ofte bede en anden revisor om at gennemgå årsregnskabet. Pengeinstituttet mener, at det er hensigtsmæssigt, at der bliver set på det med friske øjne samt at der en uvildig, der gennemgår årsregnskabet. Dette er også tilfældet, selvom det er et af de større firmaer, som har forestået revisionen. Dette anvender pengeinstituttet, når de mener, der er grundlag for at videreføre virksomheden men har behov for mere sikkerhed for de fremlagte tal.

8. Hvad lægges der vægt på i årsregnskabet? Fx typer af aktiver og risikoen for at aktiver er for højt værdiansat?

Svar: Der ses på, hvor likvide aktiverne er, og man stiller sig kritisk overfor aktiver som goodwill, skatteaktiver og udviklingsomkostninger mv. Dette tages der også højde for ved ratingen.

9. Har det en positiv indflydelse, hvis revisor deltager i møder mellem pengeinstituttet og virksomheden med henblik på udlån?

Svar: Hvis revisor er med, er det ofte en indikation på, at der er problemer. Pengeinstituttet beder stort set kun kunden om at medtage revisor, hvis det er fordi, der skal rettes op på noget. Hvis der er tale om en velfungerende virksomhed, anser de det ikke for nødvendigt.

10. Hvornår kræver pengeinstituttet personlig sikkerhedsstillelse for virksomhedens lån, selvom der er tale om et selskab med begrænset hæftelse for ejerne (A/S eller ApS)?

Svar: Der kræves stort set altid personlig sikkerhedsstillelse i form af kaution for de mindre virksomheder. Dette er blandt andet også fra et synspunkt om, at hvis pengeinstituttet skal tro på virksomheden, skal personen det også selv.

11. Har årsregnskabet form for påtegning indflydelse på prisen for lånet, herunder låneomk., rente mv.?

Svar: Påtegningen har ikke i sig selv indflydelse men indgår som en del af ratingen vedrørende forbehold og supplerende oplysninger. Det er ratingen, der er med til fastlægge prisen ud fra et sikkerhedsperspektiv.

12. Hvad er pengeinstituttets holdning til, om "En udvidet gennemgang" kan være brugbar?

Svar: Pengeinstituttet mener, at man skal passe på med at bruge for mange begreber, da det vil forvirre. De forskellige typer påtegninger har kun værdi, hvis regnskabsbruger har kendskab til, hvad de indeholder og i betragtning heraf mener pengeinstituttet, at det er fint med revision og review. Hvis der er tale om et risikofyldt engagement vil man alligevel kræve revision.

13. Hvad er pengeinstituttets holdning til lempelse af revisionspligten pr. 1. januar 2011? Bør lovgivningen være mere eller mindre lempelig for klasse B-virksomheder?

Svar: *For solide virksomheder giver revision ikke så meget mening i forhold til en cost/benefit-betragtning. Pengeinstituttet ser selvfølgelig gerne, at der er foretaget revision, da det giver dem større sikkerhed, men man ser også på det i forhold til kundens behov, hvor de gerne ser, at virksomheden har lave omkostninger. Som udgangspunkt kunne grænserne godt være højere, men det kræver, at de virksomheder, som reelt set har behov for det, også får foretaget revisionen. Hvis ikke de selv har gjort det, vil pengeinstituttet i højere grad kræve det i forhold til kreditgivning. De mener dog ikke, at det giver mening i forhold til den økonomiske situation generelt, hvor der er i stigende grad er behov for revision. Det er tydeligt, at det er en politisk – frem for en forretningsmæssig - beslutning.*

Spørgeskemaspørgsmål fra FSR's undersøgelse:

14. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, at en virksomhed kan fremlægge et revideret regnskab fra revisor om virksomhedens finansielle situation?

- a. Meget stor betydning
- b. Stor betydning
- c. Nogen betydning**
- d. Mindre betydning
- e. Slet ingen betydning
- f. Ved ikke

15. Hvor stor betydning har det for jer som pengeinstitut, når I foretager kreditvurderinger, at en virksomhed bruger en revisor som rådgiver?

- a. Meget stor betydning
- b. Stor betydning
- c. Nogen betydning**
- d. Mindre betydning
- e. Slet ingen betydning
- f. Ved ikke

16. Hvis der er økonomiske problemer hos en kunde, i hvor høj grad vil dit pengeinstituts beslutningsgrundlag for at give kredit så være bedre med et revideret regnskab?

- a. I meget høj grad
- b. I høj grad**
- c. I nogen grad
- d. I mindre grad
- e. Slet ikke
- f. Ved ikke

17. Folketinget har vedtaget et lovforslag, som lemper revisionspligten for mindre virksomheder. Fra 1. januar 2011 er det frivilligt for virksomheder med en omsætning på op til 8 mio. kr., om de vil have revideret deres regnskab eller ej. I hvor høj grad vil I som pengeinstitut i forbindelse med kreditgivning til en virksomhed uden revisionspligt alligevel kræve reviderede regnskaber?

- a. I høj grad
- b. I nogen grad**
- c. I mindre grad
- d. Slet ikke
- e. Ved ikke

Bilag 11 – Interview Morten Renge:

1. Hvad er FSR's holdning til lempelserne af revisionspligten? Skal grænserne være højere/lavere?

Svar: FSR har meldt klart ud, at man støtter lempelserne, dog med en forudsætning om at der laves et lovpligtigt alternativt. Det lovpligtige alternativ, som revisionsteknisk udvalg allerede har arbejdet på de sidste ca. 3-4 år, kalder de "En udvidet gennemgang", hvilket ikke er en revision men et alternativ hertil. Der var en positiv politisk holdning til det nye forslag, politikkerne kunne dog ikke lide, at det var tale om en negativ erklæring som ved et review. De ville i stedet gerne have en form for positiv erklæring, uden det var revision. Den udvidede gennemgang er baseret på begrebsrammen for et review med nogle ekstra handlinger, der ville betyde, at man fik en højere sikkerhed og derved kunne afgive en positiv erklæring.

2. Bør der være et andet lovpligtigt alternativt? (en udvidet gennemgang)

Svar: Ja, se i øvrigt ovenstående. Undersøgelser viser, at der er flere fejl i ureviderede regnskaber end i reviderede regnskaber, men der ses udelukkende på de formelle fejl fx om de overholder ÅRL. Hvis man gik ned og så på de faktuelle tal i årsrapporterne, ville man opleve, at der er langt flere fejl i ureviderede regnskaber. Der er også den ulempe, at det ikke bliver kontrolleret, om skatter, moms og afgifter er behandlet korrekt. Der er derfor et behov for at have noget mindre omfattede end revision, men som er mere end et review. En undersøgelse lavet af FSR viser, at der er fejl i størstedelen årsregnskaberne for klasse B- virksomheder. Der findes faktisk fejl i 2/3 af de virksomheder vi reviderer, og her retter revisor fejlene. Hvis revisionspligten lempes for hele klasse B, vil der være endnu flere årsregnskaber med fejl, der ikke rettes. Tilliden til regnskaberne vil derfor blive mindre. Kreditinstitutterne vil lave deres kreditvurderinger på baggrund af andre ting og vil nok begynde at lave deres egne validering af regnskaberne, hvilket i sidste ende bliver meget dyrere for virksomhederne.

3. Hvis ja, skal det omfatte alle virksomheder, eller skal der også være en grænse for det?

Svar: En udvidet gennemgang skulle som udgangspunkt dække alle klasse B-virksomheder. Der har været tanker om, at den kun skulle gælde for en del af klasse B, men det er skudt ned, da erklæringen ellers kun ville dække en for snæver gruppe. Virksomhederne, der ligger under grænserne for lempelse af revisionspligt, kunne godt blive omfattet også. Dog er det nok ikke så sandsynligt, da regeringen går meget op i at mindske de administrative byrder og derfor ville modarbejde dette. De mindre virksomheder skal derfor stadig være omfattet af mulighed for fravalg af revision, mens den øvrige del af klasse B skal være omfattet af "En udvidet gennemgang".

4. Hvad er baggrunden for, at FSR mener, der er et behov for en ny standard? Hvorfor er review ikke tilstrækkeligt?

Svar: Fordi review er en meget overordnet gennemgang, hvor en udvidet gennemgang går lidt mere i dybden - dog ikke så meget som ved en revision. Ved en indførelse af udvidet gennemgang helt op til grænsen for hele klasse B vil Danmark også være sikret mod fremtidige diskussioner om lempelse af revisionspligten, når Danmark har udnyttet grænsen fuldt ud i forhold til EU-direktivet.

5. Hvad får en virksomhed ud af at få foretaget en udvidet gennemgang frem for et review?

Svar: Fordelen for virksomheden ved den udvidede gennemgang er, at revisor kontrollerer bankafstemninger, påser at skatter, moms og afgifter er afregnet korrekt. Det giver virksomheden mulighed for at aflægge et årsregnskab med en positiv erklæring. Et helt fravalg af revision kan i sidste ende blive dyrere for virksomhederne, pga. øgede ønsker om materiale fra interessenterne.

6. Hvordan vil FSR sikre sig, at de mindre virksomheder og øvrige interessenter ved, hvad de forskellige erklæringer indebærer, og hvilken betydning erklæringerne har for dem?

Svar: FSR har bl.a. lavet undersøgelser, der viser virksomhederne, at der er flere fejl i ureviderede regnskaber. FSR har endvidere holdt møde med

Kreditrådet, hvor FSR har forklaret rådet, hvad de forskellige erklæringstyper dækker over, også i forhold til den nye "udvidet gennemgang". Morten Renge mener, at de fortsat skal synliggøre forskellene ved erklæringstyperne. Han mener dog også, at revisor har et ansvar i forhold til at rådgive deres kunder om disses muligheder. I forbindelse med de første lempelser, blev der gjort reklame herfor, bl.a. af E&S, men der har ikke været gjort så meget for at skabe opmærksomhed om det siden.

7. Mener du, at virksomhederne er oplyste nok om deres muligheder for valg af påtegning, fx i forhold til fravalg af revision?

Svar: *Der ligger et problem i, at mange ikke kender til forskellene mellem erklæringstyperne – dette gælder både virksomhederne men også de øvrige interessenter. Der er dog en positiv udviklingen i forhold til, at flere og flere fravælger revision.*

8. Forslaget om en udvidet gennemgang blev i første omgang ikke vedtaget. Har FSR planer om at fremlægge en revideret udgave af den udvidet gennemgang?

Svar: *Morgen Renge svarer at de har planer om at fremlægge forslaget igen. FSR har, siden forslaget blev afvist, holdt det i live, og vil tage det frem igen i det nye år. Erklæringen vil blive taget frem uden ændringer, da FSR ikke mener, at der er behov for at ændre forslaget. Det kan have en positiv indvirkning, at der i den nye Grøn bog står, at EU stiller forslag til ny erklæringstype, og at der skal være mere proportionalitet mellem revisors arbejde og virksomhedens størrelse. Her vil den udvidede gennemgang kunne spilles ind i forhold til dette. FSR har på denne baggrund skrevet et brev til Ole Sohn (erhvervs- og vækstminister), hvor de kommenterer på forslaget fra EU-kommissionen. De har positivt skrevet om lempelserne, hvor de har opfordret ministeren til at se på det forslag, som FSR tidligere har lavet. De har derudover bedt om et møde, som ville skulle finde sted i 2012.*

9. Hvorfor blev forslaget om den nye erklæringstype afvist?

Svar: *Der var generel politisk opbakning om forslaget, bl.a. Brian Mikkelsen var med på konceptet. Forslaget endte dog med at blive afvist, da et politisk parti satte sig imod. Partiet ville have mere sikkerhed for, at "En udvidet*

gennemgang" ville blive anvendt i praksis. FSR holdt møde med Finansrådet og Finansrådets kreditudvalg, hvor Finansrådet kom med en udtalelse om, at de så positivt på forslaget. Dette var imidlertid ikke forpligtende, da det stadig ville kunne kræves, at der skulle laves en fuld revision, og forslaget blev derfor aldrig vedtaget.

10. Hvordan tror du, det vil se ud i fremtiden?

Svar: Det er FSR's vurdering, at alle klasse B-virksomheder i fremtiden sandsynligvis bliver omfattet af en mindre omfattende revision, som efter FSR's planer bliver "En udvidet gennemgang". Grænserne, for hvornår et helt fravalg af revision er mulig, stiger sandsynligvis også. Derudover er der i EU-sammenhæng tale om, at de samlede grænser for lempelse af revisionspligt muligvis skal hæves, så der til sidst udelukkende er revisionspligt for de børsnoterede selskaber, finansielle selskaber og selskaber i offentlighedens søgelys. I IAASB er de også begyndt at se på, om ISA'erne muligvis er for omfattende i forhold til mindre virksomheder, hvilket er i overensstemmelse med EU's Grønbog. "En udvidet gennemgang" er et skridt mod fremtiden, da EU via Grønbogen for 2010 lægger op til en ny type erklæring for SMV'er med en mere begrænset revision.

11. FSR har lavet en undersøgelse blandt pengeinstitutterne i DK om deres holdning til revision og fravalg af revision. Denne undersøgelse viser, at pengeinstitutterne i høj grad vil kræve revision. Vi har lavet en tilsvarende analyse, der viser, at pengeinstitutterne ikke går så meget op i, om årsregnskabet er revideret eller ej.

Svar: Det er ikke helt den opfattelse FSR har fået ved deres undersøgelse, men det kan godt være, at tingene har ændret sig. Møder med Finansrådet har vist, at det er vigtigt, at der ligger et regnskab til grund, at der har været en revisor inde over samt at revisor deltager i møderne. Det er Morten Renges opfattelse, at der ses positivt på, at der er en revisionspåtegning, og kreditinstitutterne netop ser på, om påtegningen er modificeret.